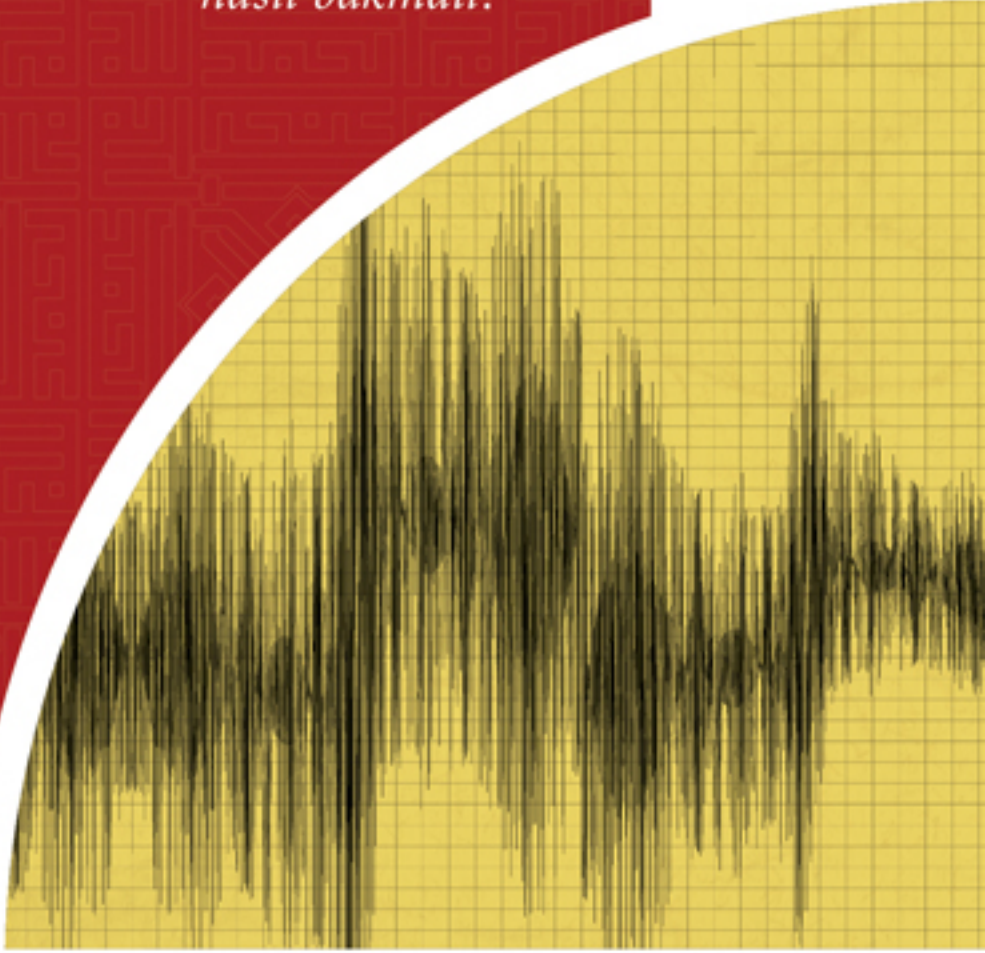

zelzele risalesi

*depremlere ve musibetlere
nasıl bakmalı?*

RİSALE-İ
NUR
KÜLLİ
YATIN
DAN

﴿BEDİÜZZAMAN SAİD NURSÎ﴾

Risale-i Nur Külliyyatından

zelzele risalesi

BEDİÜZZAMAN
SAİD NURSÎ

Risale-i Nur Külliyyatından

zelzele risalesi

BEDİÜZZAMAN
SAİD NURSİ

ISBN: 978-605-131-080-0

Baskı Tarihi: Kasım 2011

Baskı Cilt: Nesil Matbaacılık

Beymer San. Sit. 2. Cad. No: 23
Yakuplu-Beylikdüzü / İstanbul
Tel: (0212) 876 38 68 pbx

Sanayi Cad., Bilge Sk, No: 2 Yenibosna
Bahçelievler / İstanbul 34196

Tel: (0212) 551 32 25 www.nesilyayinlari.com
Faks: (0212) 551 26 59 nesil@nesilyayinlari.com

Nesil olmasaydı birşeyler hep eksik kalırdı...

Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı © olarak **Nesil Basım Yayın Gıda Tic. ve San. A.Ş.** ye aittir. İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayımlanamaz

Risale-i Nur Külliyyatından

**zelzele
risalesi** **BEDİÜZZAMAN
SAİD NURSÎ**

İÇİNDEKİLER

1. Kısım

Risale-i Nur'da Zelzele Bahisleri

On Dördüncü Söz, Hatime'den	9
On Yedinci Söz'den	20
İkinci Lem'a	22
On Sekizinci Söz'den.....	36
Kader Risalesi'nden.....	38
Yirmi Dördüncü Mektup, Birinci Makam'dan	41
Yirminci Söz, Birinci Makam'dan	44
Yirminci Söz, Birinci Makam, İkinci Nokta'dan.....	45
Yirmi Beşinci Söz, Birinci Şule, İkinci Şua, 1. Lem'a'dan	47
Yirmi Beşinci Söz, Üçüncü Şule'den.....	48
Otuz Üçüncü Söz, Yirmi İkinci Pencere'den	55

2. Kısım

Bediüzzaman ve Talebelerinin Mektuplarından Zelzele Bahisleri

Kastamonu Lâhikası, 138. Mektup'tan	59
Kastamonu Lâhikası, 126. Mektup'tan	61
Kastamonu Lâhikası, 6. Mektup'tan	62
Kastamonu Lâhikası, 167. Mektup	63

6 ■ Zelzele Risalesi

On Üçüncü Şuâ'dan.....	64
Emirdağ Lâhikası I, 220. Mektup.....	66
On İkinci Şuâ'dan	69
Kastamonu Lâhikası, 11. Mektup'tan	72
On Üçüncü Şuâ'dan.....	72
On Dördüncü Şuâ'dan.....	75
Kastamonu Lâhikası, 165. Mektup'tan	76
Emirdağ Lâhikası I, 96. Mektup'tan.....	76
Emirdağ Lâhikası II, 148. Mektup'tan.....	77
Sikke-i Tasdik-ı Gaybî'den	78
Emirdağ Lâhikası I, 41. Mektup'tan.....	87
İndeksler	89

1. Kısım

Risale-i Nur'da Zelzele Bahisleri

On Dördüncü Sözün Zeyli

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا * وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا *
وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا * يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا * بِأَنَّ رَبَّكَ
أَوْحَىٰ لَهَا .. الخ¹

ŞU SÛRE kat'iyen ifade ediyor ki, küre-i arz, hareket ve zelzelesinde vahiy ve ilhama mazhar olarak emir tah-tında depreniyor. Bazan da titriyor.

Mânevî ve ehemmiyetli bir canipten, şimdiki zelzele münasebetiyle, altı yedi cüz'î suale karşı, yine mânevî ih-tar yardımıyla cevapları kalbe geldi. Tafsilen yazmak kaç defa niyet ettimse de izin verilmedi. Yalnız icmalen kısacık yazılacak.

Birinci sual: Bu büyük zelzelenin maddî musibetinden daha elîm, mânevî bir musibeti olarak, şu zelzelenin de-vamından gelen korku ve meyusiyet, ekser halkın ekser memlekette gece istirahatini selb ederek dehşetli bir azap vermesi nedendir?

Yine mânevî cevap: Şöyle denildi ki, Ramazan-ı Şeri-

1 "Ne zaman ki yer müthiş bir sarsıntıyla sarsılır. Ve yeryüzü bütün ağır-lıklarını dışarı çıkarır. Ve insan 'Ne oluyor buna?' der. O gün yeryüzü, üzerinde herkesin ne iş yaptığını haber verir. Çünkü Rabbin ona ko-nuşmasını emretmiştir." Zilzal Sûresi, 99:1-5.

canip: yön, taraf
cüz'î: küçük
ekser: pekçok
elîm: acı veren, üzücü
emir tah-tında: emir altın-da
icmalen: kısaca, özetle
ih-tar: hatırlatma

kat'iyen: kesinlikle
küre-i arz: yerküre, dün-ya
mazhar: yansıma ve gö-rünme yeri
meyusiyet: ümitsizlik
musibet: felaket, belâ
selb etme: ortadan kal-

dırma
tafsilen: ayrıntılı olarak
vahiy/ilham: Allah tara-fından varlıklara veril-miş duygu; yaratılışa ait kalbe doğuş
zelzele: deprem, sarsıntı

fin teravîh vaktinde kemâl-i neş'e ve sürurla, sarhoşçasına, gayet heveskârâne şarkıları ve bazan kızların sesleriyle, radyo ağızıyla bu mübarek merkez-i İslâmiyetin her köşesinde cazibedârâne işittirilmesi, bu korku azabını netice verdi.

İkinci sual: Niçin gâvurların memleketlerinde bu semâvî tokat başlarına gelmiyor, bu biçare Müslümanlara iniyor?

Elcevap: Büyük hatalar ve cinayetler tehirle büyük merkezlerde ve küçücük cinayetler tâcille küçük merkezlerde verildiği gibi, mühim bir hikmete binaen, ehl-i küfürün cinayetlerinin kısm-ı âzamı Mahkeme-i Kübrâ-yı Haş-re tehir edilerek, ehl-i imanın hataları kısmen bu dünyada cezası verilir. **HASIYE**

Üçüncü sual: Bazı eşhâsın hatasından gelen bu musibet bir derece memlekette umumî şekle girmesinin sebebi nedir?

Elcevap: Umumî musibet, ekseriyetin hatasından ileri gelmesi cihetiyle, ekser nâsın o zalim eşhâsın harekâtına fiilen veya iltizamen veya iltihaken taraftar olmasıyla mânen iştirak eder, musibet-i âmmeye sebebiyet verir.

HASIYE Hem Rus gibi olanlar (Bu tâbir SSCB dönemi Rusya'sına aittir), mensuh ve tahrif edilmiş bir dini terk etmekle, hak ve ebedî ve kabil-i nesh olmayan bir dine ihanet etmek derecesinde gayretullahı dokunmadığından, zemin şimdilik onları bırakıp bunlara hiddet ediyor.

biçare: çaresiz
binaen: —dayanarak
cazibedârâne: çekici, baştan çıkarıcı bir şekilde
cihet: yön, taraf
ebedî: sonsuz
ehl-i İman: iman edenler, mü'minler
ehl-i küfür: küfür ehli, inanmayanlar
ekser: pekçok
ekseriyet: çoğunluk
eşhâs: şahıslar, kişiler
fiilen: davranışla
gayretullah: Allah'ın hak dinini koruma sıfatı
harekât: hareketler, davranışlar

haşiye: dipnot, açıklayıcı not
heveskârâne: hevesli bir şekilde, nefsin arzu ve isteklerine uyarak
hikmet: sebep, gaye, fayda
iltihaken: katılarak
iltizamen: taraftar olarak
iştirak: ortak olma, katılma
kabil-i nesh olmayan: hükümü kaldıramayan
kemâl-i neş'e ve sürur: tam bir neşe ve sevinç
kısm-ı âzam: büyük kısım
Mahkeme-i Kübrâ-yı Haşr: öldükten sonra

âhirette Allah'ın huzurunda kurulacak olan büyük mahkeme
mensuh: hükümü yürürlükten kalkmış olan
merkez-i İslâmiyet: İslâm merkezi
musibet-i âmme: büyük ve genel musibet
mübarek: bereketli, uğurlu
mühim: önemli
nâs: insanlar
semâvî: vahiyile gelen
tâcill: çabuklaştırma
tahrif edilmek: değiştirilmek, bozulmak
tehir: erteleme, sonraya bırakma

Dördüncü sual: Madem bu zelzele musibeti hataların neticesi ve keffâretü'z-zünubdur. Masumların ve hatasızların o musibet içinde yanması nedendir? Âdaletullah nasıl müsaade eder?

Yine mânevî canipten elcevap: Bu mesele sırr-ı kadere taallûk ettiği için, Risale-i Kadere havale edip, yalnız burada bu kadar denildi:

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً ۝۱

Yani, “Bir belâ, bir musibetten çekininiz ki, geldiği vakit yalnız zalimlere mahsus kalmayıp masumları da yaksın.”

Şu âyetin sırrı şudur ki: Bu dünya bir meydan-ı tecrübe ve imtihandır ve dar-ı teklif ve mücahededir. İmtihan ve teklif, iktiza ederler ki, hakikatler perdeli kalıp, ta müsabaka ve mücahede ile Ebu Bekir’ler âlâ-yı illiyyîne çık-sınlar ve Ebu Cehil’ler esfel-i sâfilîne girsınlar. Eğer masumlar böyle musibetlerde sağlam kalsaydılar, Ebu Cehil’ler, aynen Ebu Bekir’ler gibi teslim olup, mücahede ile mânevî terakki kapısı kapanacaktı ve sırr-ı teklif bozulacaktı.

Madem mazlum zalim ile beraber musibete düşmek hikmet-i İlâhiyece lâzım geliyor. Acaba o biçare mazlumların rahmet ve adaletten hisseleri nedir?

1 Enfâl Sûresi, 8:25.

adaletullah: Allah’ın adaleti
âlâ-yı illiyyîn: yücelerin en yücesi
biçare: çaresiz
canip: taraf, yön
dar-ı teklif ve mücahede: sorumluluk ve mücadele yeri
esfel-i sâfilîn: aşağıların en aşağısı
hakikat: gerçek, doğru
hikmet-i İlâhî: Allah’ın herşeyi belirli gayelere yönelik olarak mânâlı, faydalı ve tam yerli ye-

rinde yaratması
iktiza: gerektirme
keffâretü'z-zünub: günahlara keffaret, günahların bağışlanması-na vesile
mazlum: zulme uğrayan
meydan-ı tecrübe ve imtihan: deneme ve imtihan meydanı
mücahede: nefisle mücadele, cihad
müsabaka: yarışma
rahmet: şefkat, merhamet
Risale-i Kader: Kader

Risalesi (Yirmi Altıncı Söz)
sır: gizli gerçek, gizem
sırr-ı kader: kader sırrı
sırr-ı teklif: kulluk sırrı, insanların Allah tarafından görevlendirilerek dünyaya gönderilmesi-nin anlamı
taallûk etmek: ilgili olmak
teklif: görev yükleme, sorumluluk
terakki: ilerleme
zelzele: deprem, sarsıntı

Bu suale karşı, cevaben denildi ki: O musibetteki gazap ve hiddet içinde, onlara bir rahmet cilvesi var. Çünkü o masumların fâni malları, onların hakkında sadaka olup bâki bir mal hükmüne geçtiği gibi, fâni hayatları dahi bir bâki hayatı kazandıracak derecede bir nevi şehadet hükmünde olarak, nisbeten az ve muvakkat bir meşakkat ve azaptan büyük ve daimî bir kazancı kazandıran bu zelzele, onlar hakkında ayn-ı gazap içinde bir rahmettir.

Beşinci sual: Âdil ve Rahîm, Kadîr ve Hakîm, neden hususî hatalara hususî ceza vermeyip koca bir unsuru musallat eder? Bu hal cemâl-i rahmetine ve şümül-u kudretine nasıl muvafık düşer?

Elcevap: Kadîr-i Zülcelâl herbir unsura çok vazifeler vermiş ve herbir vazifede çok neticeler verdiriyor. Bir unsurun birtek vazifesinde bir tek neticesi çirkin ve şer ve musibet olsa da, sair güzel neticeler, bu neticeyi de güzel hükmüne getirir. Eğer bu tek çirkin netice vücuda gelmemek için, insana karşı hiddete gelmiş o unsur o vazifeden men edilse, o vakit o güzel neticeler adedince hayırlar terk edilir; ve lüzumlu bir hayrı yapmamak şer olması haysiyetiyle, o hayırlar adedince şerler yapılır—ta birtek şer gelmesin gibi, gayet çirkin ve hilâf-ı hikmet ve hilâf-ı hakikat bir kusurdur. Kudret ve hikmet ve hakikat, kusurdan münezzehtirler. Madem bir kısım hatalar, unsurları

Âdil: adaletle iş gören, sonsuz adalet sahibi Allah

arz: yer, dünya

ayn-ı gazap: hiddetin, öfkenin kendisi

bâki: devamlı, kalıcı

cemâl-i rahmet: rahmetin güzelliği

fâni: geçici, yok olucu

hakikat: gerçek, doğru

Hakîm: herşeyi hikmetle, belirli gayelere yönelik olarak, mânâlı, faydalı ve tam yerli yerinde yaratan Allah

haysiyetile: münasebetile

hikmet: herşeyin belirli gayelere yönelik olarak, mânâlı, faydalı ve tam

yerli yerinde olması

hilâf-ı hakikat: gerçeğe aykırı

hilâf-ı hikmet: yaratılıştaki hikmete, ilâhî gayeye zıt

Kadîr: herşeye gücü yeten, sonsuz güç ve kudret sahibi Allah

Kadîr-i Zülcelâl: sonsuz haşmet ve yücelik sahibi ve herşeye gücü yeten Allah

kudret: güç, kuvvet, iktidar

men edilme: yasaklanma

meşakkat: zahmet, sıkıntı

musallat etme: iliştırme, bela verme

muvafık: uygun

muvakkat: geçici

münezzeh: kusur ve eksiklikten uzak, temiz

nevi: çeşit, tür

nisbeten: orana, kıyasla

Rahîm: sonsuz merhamet ve şefkat sahibi olan Allah

rahmet: şefkat, merhamet

sadaka: Allah rızası için ihtiyaç sahibi kişilere

yapılan yardım

sair: diğer

şehadet: şahitlik

şer: kötülük

şümül: kapsam

şümül-u kudret: kudretin herşeyi kaplaması

zelzele: deprem, sarsıntı

ve arzı hiddete getirecek derecede bir şumullü isyandır ve çok mahlûkatın hukukuna bir tahkirli tecavüzdür. Elbette, o cinayetin fevkalâde çirkinliğini göstermek için, koca bir unsura, küllî vazifesi içinde, “Onları terbiye et” diye emir verilmesi ayn-ı hikmettir ve adalettir ve mazlumlara ayn-ı rahmettir.

Altıncı sual: Zelzele, küre-i arzın içinde inkılâbât-ı madeniyenin neticesi olduğunu ehl-i gaflet işâa edip, adeta tesadüfî ve tabiî ve maksatsız bir hadise nazarıyla bakarlar. Bu hadisenin mânevî esbabını ve neticelerini görmüyorlar, ta ki intibaha gelsinler. Bunların istinad ettiği maddenin bir hakikati var mıdır?

Elcevap: Dalâletten başka hiçbir hakikati yoktur. Çünkü, her sene elli milyondan ziyade münakkaş, muntazam gömlekleri giyen ve değiştiren küre-i arzın üstünde binler envânın birtek nev’i olan, meselâ sinek taifesinden hadsiz efradından birtek ferdin yüzer âzâsından birtek uzvu olan kanadının kast ve irade ve meşiet ve hikmet cilvesine mazhariyeti ve ona lâkayt kalmaması ve başboş bırakmaması gösteriyor ki, değil hadsiz zışuurun beşiği ve anası ve mercii ve hâmisi olan koca küre-i arzın ehemmiyetli e’al ve ahvali, belki hiçbir şeyi—cüz’î olsun küllî olsun—

ahval: haller, vaziyetler
arz: yer, dünya
ayn-ı hikmet ve adalet: hikmet ve adaletin tâ kendisi
ayn-ı rahmet: rahmetin tâ kendisi
âzâ: organlar
cilve: görünüm, yansıma
cüz’î: az, küçük
dalâlet: hak yoldan sapkınlık, inançsızlık
e’al: filler, işler
efrad: fertler, bireyler
ehl-i gaflet: âhiretten habersiz, mânevî sorumluluklarına karşı duyar-sız kimseler
envâ: çeşitler, türler
esbab: sebepler
fevkalâde: olağanüstü
hadsiz: sayısız
hakikat: gerçek doğru,

bir işin esası
hâmi: koruyucu
hikmet: herşeyin belirli gayelere yönelik olarak, mânâlı, faydalı ve tam yerli yerinde olması
Inkılâbât-ı madeniye: madenlerin alt üst olması, değişmesi
Intibah: uyanış
irade: istek, tercih, dileme
istinad: dayanma
işâa etme: yayma, duyurma
küllî: büyük, çok
küre-i arz: yerküre, dünya
lâkayt: duyar-sız, ilgisiz
mahlûkat: yaratıklar
maksat: gaye
mazhariyet: sahip olma, üzerinde gösterme
mazlum: zulme uğramış

merci: başvurulacak, sığınılacak yer
meşiet: dileme, irade, istek
münakkaş: nakışlı
nazarıyla: gözüyle, bakışıyla
nev’: çeşit, tür
şûmul: kapsam
tabiî: tabiat gereği, kendiliğinden
tahkir: hakaret, aşağılama
taife: topluluk, grup
tecavüz: haddi aşma, ileri gitme
tesadüfî: rastgele, tesadüfen
uzuv: organ
zelzele: deprem, sarsıntı
zışuur: şuur sahibi, bilinçli
ziyade: fazla, çok

irade ve ihtiyar ve kasd-ı İlâhî haricinde olmaz. Fakat Kadîr-i Mutlak, hikmetinin muktezasıyla, zahir esbabı tasarrufatına perde ediyor. Zelzeleyi irade ettiği vakit, bazan da bir madeni harekete emredip ateşlendiriyor.

Haydi, madenî inkılâbat dahi olsa, yine emir ve hikmet-i İlâhî ile olur, başka olamaz. Meselâ bir adam bir tüfekte birisini vurdu. Vuran adama hiç bakılmasa, yalnız fişekteki barutun ateş alması noktasına hasr-ı nazar edip biçare maktulün bûs bütün hukukunu zayi etmek ne derece belâhet ve divaneliktir. Aynen öyle de, Kadîr-i Zülcelâlin musahhar bir memuru, belki bir gemisi, bir tayyaresi olan küre-i arzın içinde bulunan ve hikmet ve irade ile idihar edilen bir bombayı, “Ehl-i gaflet ve tuğyanı uyandırmak için ateşlendir” diye olan emr-i Rabbânîyi unutmak ve tabiata sapmak, hamâkatin en eşneidir.

Altıncı sualin tetimmesi ve haşiyesi: Ehl-i dalâlet ve ilhad, mesleklerini muhafaza ve ehl-i imanın intibahlarına mukabele ve mümanaat etmek için, o derece garip bir temerrüd ve acip bir hamâkat gösteriyorlar ki, insanı insanıyetten pişman eder. Meselâ, bu âhirde beşerin bir dere-

âhir: son
belâhet: aptallık
beşer: insan
biçare: çaresiz
divanelik: delilik, akılsızlık
ehl-i dalâlet ve ilhad: sapıklık ve inkâr ehli, dinsizler
ehl-i gaflet ve tuğyan: gaflete dalanlar ve zulüm ve taşkınlıkta çok ileri gidenler
ehl-i iman: iman edenler, mü'minler
emr-i Rabbânî: herşeyi terbiye edip idaresi ve egemenliği altında bulunduran Allah'ın emri
esbab: sebepler
eşne: en çirkin ve fena, iğrenç
hamâkat: ahmaklık
hariç: dış
hasr-ı nazar etmek: bakışı tek bir yere yönelt-

mek
hâşiye: dipnot, açıklayıcı not
hikmet: herşeyin belirli gayelere yönelik olarak, mânâlı, faydalı ve tam yerli yerinde olması
hikmet-i İlâhî: Allah'ın herşeyi belirli gayelere yönelik olarak, mânâlı, faydalı ve tam yerli yerinde yaratması
idihar edilmek: biriktirilmek, depolanmak
ihtiyar: irade, istek, tercih
inkılâbat: inkılaplar, büyük değişimler
intibah: uyanış
irade: istek, tercih, dileme
Kadîr-i Mutlak: sınırsız güç ve kudret sahibi, herşeye gücü yeten Allah

Kadîr-i Zülcelâl: sonsuz yücelik ve haşmet sahibi ve herşeye gücü yeten, sonsuz kudret sahibi Allah
kasd-ı İlâhî: Allah'ın kasdı, isteği, hedefi
küre-i arz: yerküre, dünya
maktul: öldürülen
mukabele: karşılık
muktaza: gerektirme
musahhar: emir altına girmiş, boyun eğmiş
mümanaat etmek: engel olmak
tasarrufat: faaliyetler, uygulamalar
tayyare: uçak
temerrüd: inat etme
tetimme: ek, tamamlama
zahir: görünen
zayi: ziyan, kayıp
zelzele: deprem, sarsıntı

ce umumiyet şeklini alan zulümlü, zulümatlı isyanından, kâinat ve anâsır-ı külliye kızdıklarından; ve Hâlık-ı Arz ve Semâvât dahi, değil hususî bir Rububiyet, belki bütün kâinatın, bütün âlemlerin Rabbi ve Hâkimi haysiyetiyle, küllî ve geniş bir tecellî ile, kâinatın heyet-i mecmuasında ve Rububiyetin daire-i külliyesinde nev-i insanı uyandırmak ve dehşetli tuğyanından vazgeçirmek ve tanımak istemedikleri Kâinat Sultanını tanıttırmak için, emsalsiz, ke-silmeyen bir su, hava ve elektrikten, zelzeleyi, fırtınayı ve harb-i umumî gibi umumî ve dehşetli âfâtı nev-i insanın yüzüne çarparak onunla hikmetini, kudretini, adaletini, kayyumiyetini, iradesini ve hâkimiyetini pek zahir bir surette gösterdiği halde; insan suretinde bir kısım ahmak şeytanlar ise, o küllî işârât-ı Rabbâniyeye ve terbiye-i İlâhiyeye karşı eblehâne bir temerrüdle mukabele edip diyorlar ki, “Tabiattır, bir madenin patlamasıdır, tesadüfîdir. Güneşin harareti elektrikle çarpmasıdır ki, Amerika’da beş saat bütün makineleri durdurmuş ve Kastamonu vilâyeti cevvinde ve havasında semâyı kızartmış, yangın suretini vermiş” diye, mânâsız hezeyanlar ediyorlar.

Dalâletten gelen hadsiz bir cehalet ve zındıkadan

âfât: afetler, musibetler
âlem: kâinat, evren
anâsır-ı külliye: büyük unsurlar; toprak, hava, su, ateş
cehalet: cahillik
cevv: hava, gökyüzü
daire-i külliye: geniş, kapsamlı, herşeyi içine alan daire
dalâlet: hak yoldan sapıklık, inançsızlık
eblehâne: ahmakçasına
emsalsiz: benzersiz
hadsiz: sınırsız
Hâkim: herşeyi hükmü altında tutan, herşeye galip olan Allah
hâkimiyet: egemenlik
Hâlık-ı Arz ve Semâvât: gökleri ve yeri yaratan Allah
hararet: sıcaklık, ısı
harb-i umumî: dünya savaşı

haysiyetîyle: özelliğiyle
heyet-i mecmua: genel yapı, bütün
hezeyan: saçmalama
hikmet: herşeyin belirli gayelere yönelik olarak, mânâlı, faydalı ve tam yerli yerinde olması
irade: dileme, tercih ve seçim yapma gücü
işârât-ı Rabbâniye: herşeyi terbiye edip idaresi ve egemenliği altında bulunduran Allah’ın işaretleri
kâinat: evren, yaratılmış herşey
kayyumiyet: Allah’ın daimî mevcudiyeti ve herşeyi her an ayakta tutması
kudret: güç, kuvvet, iktidar
küllî: genel, kapsamlı
mânâ: anlam
mukabele: karşılık

nev-i İnsan: insanlık
Rab: herbir varlığa yaratılış gayelerine ulaşmaları için muhtaç olduğu şeyleri veren, onları terbiye edip idaresi ve egemenliği altında bulunduran Allah
Rububiyet: Rablik
sema: gök
suret: şekil, biçim, görünüşü
tecellî: yansıma, görünme
temerrüd: inat etme
terbiye-i İlâhiye: Cenab-ı Allah’ın terbiyesi
tuğyan: azgınlık, taşkınlık, zulüm ve küfürde çok ileri gitme
umumî: genel
umumiyet: genellik
zahir: açık, görünür
zındıka: dinsizlik
zulümatlı: karanıklı

neş'et eden çirkin bir temerrüd sebebiyle, bilmiyorlar ki, esbab yalnız birer bahanedirler, birer perdedirler. Dağ gibi bir çam ağacının cihazatını dokumak ve yetiştirmek için bir köy kadar yüz fabrika ve destgâh yerine küçücük çekirdeği gösterir; "İşte bu ağaç bundan çıkmış" diye, Sâniinin o çamdaki gösterdiği bin mucizâtı inkâr eder misillü, bazı zahirî sebepleri irâe eder. Hâlıkın ihtiyar ve hikmetle işlenen pek büyük bir fiil-i rububiyetini hiçe indirir. Bazan gayet derin ve bilinmez ve çok ehemmiyetli, bin cihette de hikmeti olan bir hakikate fennî bir nam takar. Gûya o nam ile mahiyeti anlaşıldı, âdileşti, hikmetsiz, mânâsız kaldı!

İşte, gel, belâhet ve hamâkatin nihayetsiz derecelerine bak ki, yüz sahife ile tarif edilse ve hikmetleri beyan edilse ancak tamamıyla bilinecek derin ve geniş bir hakikat-i meçhuleye bir nam takar; malûm bir şey gibi, "Bu budur" der. Meselâ, "Güneşin bir maddesi, elektrikle çarpmasıdır."

Hem birer irade-i külliye ve birer ihtiyar-ı âmm ve birer hâkimiyet-i nev'iye'nin ünvanları bulunan ve "âdetullah" namıyla yad edilen fitrî kanunların birisine, hususî ve kasdî bir hadise-i Rububiyeti ircâ eder. O ircâ ile, onun nisbetini irade-i ihtiyariyeden keser; sonra tutar, te-

âdetullah: Allah'ın tabiatta yürürlükte olan kanun ve kuralları
âdileşmek: basitleşmek, sıradanlaşmak
belâhet: aptallık
beyan edilme: açıklanma
cihazat: organlar, donanım
cihet: yön, taraf
destgâh: tezgâh, işyeri
esbab: sebepler
fennî: bilimsel
fitrî: yaratılıştan gelen, doğal
fiil-i rububiyet: Cenab-ı Allah'ın bütün varlık âlemini kuşatan terbiye ve idare edicilik fiili
hadise-i Rububiyet: herşeyi terbiye edip idaresi ve egemenliği altında

bulunduran Allah'ın gerçekleştirdiği hadise
hakikat-i meçhule: bilinmeyen gerçek
hâkimiyet-i nev'iye: bir sınıfın üstün olduğu egemenlik
Hâlık: herşeyi yaratan Allah
hamâkat: ahmaklık
hikmet: herşeyin belirli gayelere yönelik olarak, mânâlı, faydalı ve tam yerli yerinde olması
ihtiyar: irade, dileme, tercih
İhtiyar-ı âmm: Allah'ın herşeyi kuşatan iradesi, seçme ve tercih gücü
İnkâr: kabul etmeme, reddetme
irade-i ihtiyariye: hür

tercih, hür seçim
irade-i külliye: Allah'ın herşeyi kaplayan iradesi
irâe etmek: göstermek
ircâ: döndürme, yönlendirme
kasdî: isteyerek
mahiyet: esas, nitelik, özellik
mâlûm: bilinen
mânâ: anlam
misillü: gibi
mu'cizât: mu'cizeler
neş'et eden: doğan, meydana gelen
nihayetsiz: sonsuz
nisbet: bağ
Sâni: herşeyi sanatla yaratan Allah
temerrüd: inat etme
yad edilen: anılan
zahîrî: görünürdeki

sadüfe, tabiata havale eder, Ebu Cehil'den ziyade muzaaf bir echeliyet gösterir. Bir neferin veya bir taburun zaferli harbini bir nizam ve kanun-u askeriyeye isnad edip kumandanından, padişahından, hükûmetinden ve kasdî harekâtta alâkasını keser misillü, âsi bir divane olur.

Hem meyvedar bir ağacın bir çekirdekten icadı gibi, bir tırnak kadar bir odun parçasından, çok mucizatlı bir usta, yüz okka muhtelif taamları, yüz arşın muhtelif kuşmaşları yapsa, bir adam o odun parçasını gösterip dese, "Bu işler tabîi ve tesadüfî olarak bundan olmuş"; o ustanın harika san'atlarını, hünelerini hiçe indirse, ne derece bir hamâkattir. Aynen öyle de...

Yedinci sual: Bu hadise-i arziye, bu memleketin ahali-i İslâmiyesine bakması ve onları hedef etmesi neyle anlaşılıyor? Ve neden Erzincan ve İzmir taraflarına daha ziyade iliştiriyor?

Elcevap: Bu hadise hem şiddetli kışta, hem karanlıklı gecede, hem dehşetli soğukta, hem Ramazan'ın hürmetini tutmayan bu memlekete mahsus olması, hem tahribatından intibaha gelmediklerinden, hafifçe gafilleri uyandırmak için o zelzelenin devam etmesi gibi çok emarelerin delâletiyle, bu hadise ehl-i imanı hedef edip, onlara bakıp, namaza ve niyaza uyandırmak için sarsıyor ve kendisi de titriyor.

Bıçare Erzincan gibi yerlerde daha ziyade sarsmasının iki vechi var:

ahali-i İslâmiye: Müslüman halk
âsi: İsyan eden, başkaldıran
bıçare: çaresiz
delâlet: delil olma, işaret etme
divane: deli, akılsız
echeliyet: son derece cahillik
ehl-i İman: iman edenler, mü'minler
emare: belirti, işaret
gafil: duyarsız, sorumsuz, âhiretten ve Allah'ın emir ve yasaklarını

dan habersiz davranan
hadise-i arziye: yerle ilgili olay
hamâkat: ahmaklık
harb: savaş
harekât: hareketler
hürmet: saygı
icad: var etme, yaratma
intibah: uyanış
isnad: dayandırma
kanun-u askeriye: askerlik kanunu
kasdî: isteyerek
mahsus: özel
meyvedar: meyvell
misillü: gibi

mu'cizatlı: mu'cizeler gösteren
muhtelif: çeşitli
muzaaf: kat kat
nefer: asker, er
niyaz: dua, yalvarma
nizam: düzen
taam: yiyecek
tabiat: doğa, canlı cansız varlıklar, maddî âlem
tabîi: tabiat gereği, kenediliğinden
tahribat: yıkımlar, bozulmalar
vech: yön, taraf
ziyade: fazla, çok

Biri: Hataları az olmak cihetiyle, temizlemek için tâcil edildi.

İkincisi: O gibi yerlerde kuvvetli ve hakikatli iman muhafızları ve İslâmiyet hâimleri az veya tam mağlûp olmak fırsatıyla, ehl-i zındıkanın orada tesirli bir merkez-i faaliyet tesisleri cihetiyle, en evvel oraları tokatladı ihtimali var. *Lâ ya'lemu'l-ğaybe illâllah.*¹

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ²

¹ Gaybı Allah'tan başkası bilemez.

² "Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin." Bakara Sûresi, 2:32.

cihetiyle: yönüyle
ehl-i zındıka: dinsizler
hâmi: koruyucu
mağlûp olmak: yenilmek

merkez-i faaliyet: faaliyet merkezi
muhafız: koruyucu, bekçi

tâcil edilmek: çabuklaştırılmak
tesis: kurma, oluşturma
veclih: yön, taraf

(On Dördüncü Söz, Hatime'den)

... Kendini başıboş zannetme. Zira şu misafirhane-i dünyada, nazar-ı hikmetle baksan, hiçbir şeyi nizamsız, gayesiz göremezsin. Nasıl sen nizamsız, gayesiz kalabilirsin? Zelzele gibi vakıalar olan şu hadisat-ı kevnîye, tesadüf oyuncağı değiller. Meselâ, zemine nebatat ve hayvanat envâından giydirilen, birbiri üstünde, birbiri içinde gayet muntazam ve gayet münakkaş gömlekler, baştan aşağıya kadar gayelerle, hikmetlerle müzeyyen, mücehhez olduklarını gördüğün ve gayet âli gayeler içinde kemâl-i intizamla meczup mevlevî gibi devredip döndürmesini bildiğin halde, nasıl oluyor ki, küre-i arzın, benî Âdemden, bahusus ehl-i imandan beğenmediği bir kısım etvâr-ı gafletin sıklet-i mâneviyesinden omuz silkmeye benzeyen zelzele gibi HASIYE mevtâlûd hadisat-ı hayatiyesini, bir mülhidin neşrettiği gibi gayesiz, tesadüfî zannederek, bütün musibetzedelerin elîm zayıyatını bedelsiz, hebâ-en mensur gösterip müthiş bir ye'se atarlar. Hem büyük bir hata, hem büyük bir zulüm ederler. Belki öyle hadiseler, bir Hakîm-i Rahîmin emriyle, ehl-i imanın fânî malını

HASIYE İzmir'in zelzelesi münasebetiyle yazılmıştır.

âli: yüce
bahusus: özellikle
benî Âdem: insanoğlu
ehl-i iman: iman edenler, mü'minler
elîm: acıklı, üzücü
envâ: çeşitler, türler
etvâr-ı gaflet: gaflet davranışları
fânî: gelip geçici, yok olucu
hadîsat-ı hayatiye: hayata ait olaylar
hadîsat-ı kevnîye: kâinat ve yaratılışa ilgili olaylar
Hakîm-i Rahîm: herşeyi hikmetle, belirli gayelerle yönelik olarak, mâ-nâî, faydalı ve tam yerli yerinde yaratan ve çok

şefkatli ve merhametli olan Allah
hasîye: dipnot, açıklayıcı not
hayvanat: hayvanlar
hebâ-en mensur: boşu boşuna
hikmet: gaye, fayda
kemâl-i intizam: tam bir düzenlilik
küre-i arz: yerküre, dünya
mezcup: cazbeye kapılmış, kendinden geçmiş
mevlevî: Mevlevîlik tarikatına mensup kimse
mevtâlûd: ölümcül
misafirhane-i dünya: dünya misafirhanesi
muntazam: düzenli
musibetzede: felâkete uğrayan

mücehhez: cihazlanmış, donanmış
mülhid: dinsiz
münakkaş: nakışlı
münasebet: bağlantı, ilişki
müzeyyen: süslenmiş
nazar-ı hikmet: varlıklardaki anlam ve ince sırları araştıran bakış
nebatat: bitkiler
neşretmek: yaymak
nizam: düzen
sıklet-i mâneviye: mânevî ağırlık
tesadüf: rastlantı
vakua: olay
ye's: ümitsizlik
zaylat: kayıplar
zelzele: deprem, sarsıntı
zemin: yer

sadaka hükmüne çevirip ibkâ etmektir ve küfran-ı nimet-ten gelen günahlara kefarettir.

(On Yedinci Söz'den)

فِکْرِ فِیْزَارِ مِی دَارْد، اَنِینِ ﴿لَا اُحِبُّ الْاَفْلٰینِ﴾ مِی زَنْد

وَجَدَانْ

Esbab içine dalan fikr-i insanî, şu zelzele-i zevâl-i dünyadan hayrette kalıp meyusâne fizar ediyor. Vücut-u hakikî isteyen vicdan, İbrahimvârî 1 لَا اُحِبُّ الْاَفْلٰینِ enîniyle mahbubat-ı mecaziyeden ve mevcudat-ı zâileden kat'-ı alâka edip Mevcud-u Hakikîye ve Mahbub-u Sermedîye bağlanıyor.

بِدَانْ اَنِی نَفْسِ نَادَانِم ! کِه: دُرْهَرِ فَرْدِ اَزْ قَانِی دُوْرَاه

هَنْسْت بَا بَاقِی، دُو سِرِّ جَانِ جَانَانِی

Ey nâdan nefsim! Bil ki, çendan dünya ve mevcudat fânidir; fakat her fâni şeyde, bâkiye îsal eden iki yol bulabilirsin ve can ve canan olan Mahbub-u Lâyezâlin tecellî-i cemâlinden iki lem'ayı, iki sırrı görebilirsin. An şart ki, suret-i fâniyeden ve kendinden geçebilirsen...

1 "Batıp gidenleri sevmem" En'âm Sûresi, 6:76.

bâkî: sürekli, sonsuz
çendan: gerçi, her ne kadar
enîn: inilti
esbab: sebepler
fânî: geçici, ölümlü
fikr-i insanî: insan fikri
fizar etme: ağlayıp inleme
ibkâ etmek: devamlı ve kalıcı hale getirmek
İbrahimvârî: Hz. İbrahim gibi
îsal etmek: ulaştırmak
kat-ı alâka etmek: ilgiyi kesmek
küfran-ı nîmet: nimete

karşı nankörlük
lem'a: paniti
mahbubat-ı mecaziye: gerçek sevgiye layık olmadıkları halde sevilenler
Mahbub-u Lâyezâl: yok olmayan, sonsuz sevgili, Allah
Mahbub-u Sermedî: varlığı sürekli olan sevgili, Allah
mevcudat: varlıklar
mevcudat-ı zâile: yok olup giden, sona eren varlıklar

Mevcud-u Hakikî: gerçek varlık sahibi Allah
meyusâne: ümitsizce
nâdan: cahil
nefs: insanı daima kötülüğe, yasak zevk ve isteklere teşvik eden güç
sır: gizli gerçek, gizem
suret-i fâniye: geçici suret
tecellî-i cemâl: güzelliğin yansıması
vücut-u hakikî: gerçek vücut
zelzele-i zevâl-i dünya: dünyayı yok eden sarıntı

کہ در نعمتہا اِنعام هست و پس آثارہا اَسما بکثیر مغزی،
و میزن در فنا آن قشر بی معنا ❀

Evet, nimet içinde in'âm görünür, Rahmân'ın iltifatı hissedilir. Nimetten in'âma geçsen, Mün'imi bulursun. Hem, her eser-i Samedânî, bir mektup gibi, bir Sâni-i Zülcelâlin esmâsını bildirir. Nakıştan mânâya geçsen, es-mâ yoluyla Müsemmâyı bulursun. Madem şu masnuat-ı fâniyenin mağzını, içini bulabilirsin; onu elde et, mânâsız kabuğunu, kışrını acımadan fenâ seyline atabilirsin.

eser-i Samedânî: hiçbir şeye muhtaç olmayan fakat herşeyin Kendisi-ne muhtaç olduğu Sa-med olan Allah'ın eseri
esmâ: isimler
fenâ: yokluk, yok oluş
in'am: nimetlendirme
kışr: kabuk, dış
mağz: öz, iç

masnuat-ı fâniye: gelip geçici olan sanat eseri varlıklar
Mün'im: gerçek nimet verici olan Allah
Müsemmâ: güzel isim-lerle isimlendirilen Allah
Rahmân: rahmeti son-suz, yarattıklarını esir-

geyip koruyan, şefkat eden ve rızıklandıran Allah
Sâni-i Zülcelâl: sonsuz haşmet ve yücelik sa-hibi ve herşeyi san'atlı bir şekilde yaratan Al-lah
seyl: sel, akıntı

İkinci Lem'a

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسْنِيَ الصُّرِّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ¹

SABIR KAHRAMANI Hazret-i Eyyûb aleyhisselâmın şu münâcâtı, hem mücerreb, hem tesirlidir.² Fakat, âyetten iktibas suretinde, bizler münâcâtımızda

رَبِّیْ أَنِّي مَسْنِيَ الصُّرِّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ³ demeliyiz.

Hazret-i Eyyûb aleyhisselâmın meşhur kıssasının hülâsası şudur ki:⁴

Pek çok yara, bere içinde epey müddet kaldığı halde, o hastalığın azîm mükâfâtını düşünerek, kemâl-i sabırla tahammül edip kalmış. Sonra, yaralarından tevellût eden kurtlar kalbine ve diline iliştigi zaman, zikir ve marifet-i İlâhiyenin mahalleri olan kalb ve lisanına ilistikleri için,⁵ o vazife-i ubudiyete halel gelir düşüncesiyle, kendi istirahatı

¹ "Eyyûb'u da hatırla ki, Rabbine şöyle niyaz etmişti: 'Bana gerçekten zarar dokundu. Sen ise merhametlilerin en merhametlisisin.'" Enbiyâ Sûresi, 21:83.

² bk. Enbiyâ Sûresi; 21:83.

³ Ey Rabbim! Bana gerçekten zarar dokundu. Sen ise merhametlilerin en merhametlisisin.

⁴ bk. et-Taberî, *Câmiu'l-Beyân*: 17:71-72; İbn-i Hacer, *Fethü'l-Bârf*: 6:421; İbnü'l-Mübarek, *ez-Zühâ*: s.49.

⁵ bk. Ebnü'l-Esîr, *el-Kâmil fi't-Târih*: 1:98-100

aleyhisselâm: Allah'ın selâmı onun üzerine olsun

âyet: Kur'an'ın her bir cümlesi

azîm: büyük

halel: zarar

hülâsa: özet

iktibas: alıntı

kemâl-i sabır: tam sabır

lem'a: panlı

mahal: yer

marifet-i İlâhiye: Allah'ı tanıma

mücerreb: denenmiş

müddet: süre

mükâfât: ödül

münâcât: Allah'a yalvarış, dua

münâcât: Allah'a yalva-

riş, dua

suret: şekil, biçim

tahammül etme: dayanma

tevellût eden: kaynaklanan

vazife-i ubudiyet: kulluk görevi

zikır: Allah'ı anma

için değil, belki ubudiyet-i İlâhiye için demiş: “Yâ Rab, zarar bana dokundu. Lisanen zikrime ve kalben ubudiye-time hâlel veriyor” diye münâcât edip, Cenâb-ı Hak o hâlis ve sâfi, garazsız, lillâh için o münâcâtı gayet harika bir surette kabul etmiş, kemâl-i âfiyetini ihsan edip envâ-ı merhametine mazhar eylemiş.¹

İşte bu Lem’ada Beş Nükte var.

BİRİNCİ NÜKTE

Hazret-i Eyyûb aleyhisselâmın zâhirî yara hastalıklarının mukabili, bizim bâtinî ve ruhî ve kalbî hastalıklarımız vardır. İç dışa, dış içe bir çevrilsek, Hazret-i Eyyûb’dan daha ziyade yaralı ve hastalıklı görüneceğiz. Çünkü işlediğimiz her bir günah, kafamıza giren her bir şüphe, kalb ve ruhumuza yaralar açar.

Hazret-i Eyyûb aleyhisselâmın yaraları, kısacık hayat-ı dünyeviyesini tehdit ediyordu. Bizim mânevî yaralarımız, pek uzun olan hayat-ı ebediyemizi tehdit ediyor. O münâcât-ı Eyyûbiyeye, o hazretten bin defa daha ziyade muhtacız.

Bahusus, nasıl ki o hazretin yaralarından neş’et eden kurtlar kalb ve lisanına ilişmişler. Öyle de, bizleri, günahlardan gelen yaralar ve yaralardan hasıl olan vesveseler,

1 bk. Enbiyâ Sûresi, 21:84; Sâd Sûresi, 38:42-43. Ayrıca bk. *Buhârî*, Gusûl: 20, Tevhid: 35; *Müsned*: 2:314.

aleyhisselâm: Allah’ın selâmı onun üzerine olsun
bahusus: özellikle
bâtinî: iç
Cenâb-ı Hak: Hakkın tâ kendisi olan şeref ve yücelik sahibi Allah
envâ-ı merhamet: merhamet türleri
garazsız: başka bir niyet taşımaksızın
hâlel: zarar
hâlîle: saf
hasıl olan: ortaya çıkan
hayat-ı dünyeviye: dünyaya hayatı
hayat-ı ebediye: sonsuz

hayat:
hazret: hürmet için kullanılan unvan
ihsan: bağış
kemâl-i âfiyet: tam anlamıyla sağlıklı olma
lem’a: parıltı
lillâh için: Allah için
mazhar etmek: erıştirmek
mukablî: karşılık
münâcât: Allah’a yalvarış, duâ
münâcât-ı Eyyûbiye: Eyyûb peygamberin duası
neş’et etmek: ortaya çıkmak, meydana gel-

mek:
nükte: derin ve ince anlamlı söz
Rab: her bir varlığa muhtaç olduğu şeyleri veren, onları terbiye edip idaresi ve egemenliği altında bulunduran Allah
ruhî: ruhla ilgili
sâfi: temiz, annmış
suret: şekil, biçim
ubudiyet: kulluk
ubudiyet-i İlâhiye: Allah’a kulluk
vesvese: kuruntu
zâhirî: görünürde
zikir: Allah’ı anma

şüphele—neûzu billâh—mahall-i iman olan bâtın-ı kalbe ilişip imanı zedeler ve imanının tercümanı olan lisanın zevk-i ruhanîsine ilişip zikirden nefretkârâne uzaklaştıracak susturuyorlar.¹

Evet, günah kalbe işleyip, siyahlandıra siyahlandıra, tâ nur-u imanı çıkarıncaya kadar katılaştırıyor.² Herbir günah içinde küfre gidecek bir yol var. O günah, istiğfarla çabuk imha edilmezse, kurt değil, belki küçük bir mânevî yılan olarak kalbi ısırıyor.

Meselâ, utandırarak bir günahı gizli işleyen bir adam, başkasının ıtılâından çok hicap ettiği zaman, melâike ve ruhaniyâtın vücudu ona çok ağır geliyor. Küçük bir emâre ile onları inkâr etmek arzu ediyor.

Hem meselâ, Cehennem azabını intaç eden büyük bir günahı işleyen bir adam, Cehennemin tehdidâtını işittikçe istiğfarla ona karşı siper almazsa, bütün ruhuyla Cehennemin ademini arzu ettiğinden, küçük bir emâre ve bir şüphe, Cehennemin inkârına cesaret veriyor.

Hem meselâ, farz namazını kılmayan ve vazife-i ubudiyeti yerine getirmeyen bir adamın, küçük bir âmirinden küçük bir vazifesizlik yüzünden aldığı tekdirden müteessir olan o adam, Sultan-ı Ezel ve Ebedin mükerrer emirlerine karşı farzında yaptığı bir tembellik, büyük bir sıkıntı veriyor. Ve o sıkıntıdan arzu ediyor ve mânen diyor ki, keşke o vazife-i ubudiyeti bulunmasaydı! Ve bu arzudan,

1 bk. Tâhâ Sûresi, 20:124; Zuhur Sûresi, 43:36.

2 bk. *Tirmizî*, Tefsîru Sûre: 83:1; *İbni Mâce*, Züht: 29; *Muvattâ*, Kelâm: 18; *Müsned*, 2:297.

adem: hiçlik, yokluk
bâtın-ı kalb: kalbin içi
emâre: belirti, işaret
farz: Allah'ın kesinlikle yapılmasını emrettiği şey
hicap etme: utanma
ıtılâ: haberdar olma
intaç eden: netice veren
istiğfar: Allah'tan bağışlanma dilemek
küfür: inkâr
mahall-i iman: İmanın yeri

mânen: mânevî olarak
melâike: melekler
mükerrer: tekrarlanan
müteessir: etkilenen, üzülen
nefretkârâne: nefret edencesine
neûzu billâh: Allah'a sığınırız
nur-u iman: imanın aydınlığı
ruhaniyât: maddî yapısı olmayan ruhanî varlıklar

Sultan-ı Ezel ve Ebed: başlangıç ve sonu olmaksızın, hüküm ve saltanatı ezelden ebede devam eden Sultan, Allah
tehdidât: tehditler
tekdir: azarlama
vazife-i ubudiyet: kulluk görevi
vücut: varlık
zevk-i ruhanî: ruhun aldığı zevk
zikir: Allah'ı anma

bir mânevî adâvet-i İlâhiyeyi ısmam eden bir inkâr arzusu uyanır. Bir şüphe, vücud-u İlâhiyeye dair kalbe gelse, kat'î bir delil gibi ona yapışmaya meyleder; büyük bir helâket kapısı ona açılır. O bedbaht bilmiyor ki, inkâr vasıtasıyla, gayet cüz'î bir sıkıntı vazife-i ubudiyetten gelmeye mukabil, inkârda milyonlarla o sıkıntıdan daha müthiş mânevî sıkıntılara kendini hedef eder.¹ Sineğin ısırmasından kaçıp yılanın ısırmasını kabul eder.

Ve hâkezâ, bu üç misale kıyas edilsin ki,

بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ²

İKİNCİ NÜKTE

Yirmi Altıncı Sözde sırr-ı kadere dair beyan edildiği gibi, musibet ve hastalıklarda insanların şekvâya üç vecihle hakları yoktur.

BİRİNCİ VECİH: Cenâb-ı Hak, insana giydirdiği vücut libasını san'atına mazhar ediyor. İnsanı bir model yapmış; o vücut libasını o model üstünde keser, biçer, tebdil eder, tağyir eder, muhtelif esmâsının cilvesini gösterir. Şâfi ismi hastalığı istediği gibi, Rezzak ismi de açlığı iktiza ediyor, ve hâkezâ...

مَالِكُ الْمَلِكِ يَتَصَرَّفُ فِي مُلْكِهِ كَيْفَ يَشَاءُ³

İKİNCİ VECİH: Hayat musibetlerle, hastalıklarla ta-

¹ bk. Nûr Sûresi, 24:39; Hac Sûresi, 22:31.

² "Kazandıkları günahlar, kalblerini kaplayıp karartmıştır." Mutaffifin Sûresi, 83:14.

³ Mülkün mâliki, mülkünde dilediği gibi tasarruf eder.

adâvet-i ilâhiye: Allah'a düşmanlık
bedbaht: talihsiz, bahtsız
beyan etme: açıklama
Cenâb-ı Hak: Hakkın tâ kendisi olan şeref ve yücelik sahibi Allah
cilve: görüntü, yansıma
cüz'î: ferdî, az, küçük
esmâ: isimler
hâkezâ: bunun gibi
helâket: mahvolma

iktiza etmek: gerektirmek
ısmam etme: hissettirme
libas: elbise
mazhar etmek: ayna yapmak
mukabil: karşılık
musibet: belâ, büyük sıkıntı
Rezzak: bütün varlıkların rızıklarını veren Allah
sırr-ı kader: kader sırrı
Şâfi: yaratıklarına şifa

verip iyileştiren Allah
şekvâ: şikâyet
tağyir etmek: değiştirmek
tebdil etmek: değiştirmek
vazife-i ubudiyet: kulluk görevi
vecih: yön
vücud-u ilâhiye: Allah'ın varlığı
vücut: varlık

saffi eder,¹ kemal bulur, kuvvet bulur, terakki eder, netice verir, tekemmül eder, vazife-i hayatiyeyi yapar.² Yeknesak istirahat döşegindeki hayat, hayr-ı mahz olan vücuttan ziyade, şerr-i mahz olan ademe yakındır ve ona gider.

ÜÇÜNCÜ VECİH: Şu dâr-ı dünya, meydan-ı imtihan-³ dır ve dâr-ı hizmettir.⁴ Lezzet ve ücret ve mükâfat yeri değildir. Madem dâr-ı hizmettir ve mahall-i ubudiyettir.⁵ Hastalıklar ve musibetler, dinî olmamak ve sabretmek şartıyla,⁶ o hizmete ve o ubudiyete çok muvafık oluyor ve kuvvet veriyor. Ve herbir saati bir gün ibadet hükmüne getirdiğinden,⁷ şekvâ değil, şükretmek gerektir.

Evet, ibadet iki kısımdır: bir kısmı müsbet, diğeri menfi. Müsbet kısmı malûmdur. Menfi kısmı ise, hastalıklar ve musibetlerle, musibettede zaafını ve aczini hissedip, Rabb-i Rahîmine ilticâkârâne teveccüh edip, Onu düşü-

1 bk. *Müslim*, Birr: 52; *Ebu Davud*, Cenâiz: 1; el-Hâkim, *el-Müstedrek*: 1:1500.

2 bk. *Buhârî*, Merdâ: 1; *Müslim*, Birr: 52; *Tirmizî*, Zühd: 57; *Muvatta'*, Cenâiz: 40.

3 bk. Bakara Sûresi, 2:155; Âl-i İmrân Sûresi, 3:154, 186; Mâide Sûresi, 5:48; En'âm Sûresi, 6:165.

4 bk. Tevbe Sûresi, 9:105; Necm Sûresi, 53:39.

5 bk. Bakara Sûresi, 2:21; Necm Sûresi, 53:36.

6 bk. *Tirmizî*, Deavât: 79; *Nesâî*, es-Sünenü'l-Kübrâ: 6:106.

7 bk. Dârimî, Rikak: 56; Müsned: 2:159, 194, 198, 3:148, 238, 258.

acz: acizlik, güçsüzlük
adem: hiçlik, yokluk
dâr-ı dünya: dünya yurdu
dâr-ı hizmet: hizmet yeri
hayr-ı mahz: sırf hayırdan ibaret
ilticâkârâne: sığınarak
kemâl: olgunluk, mükemmellik
mahall-i ubudiyet: kulluğun yapılacağı yer
menfi (ibadet): hastalık gibi insan iradesi dışındaki gerçekleşen ve sabırla ibadet hükmüne geçen tecelliler
meydan-ı imtihan: imti-

han meydanı
musibet: belâ, büyük sıkıntı
musibettede: belâyaya uğrayan
muvaflık: uygun
mükâfât: ödül
müsbet (ibadet): insan iradesiyle yapılan ve yapılmasının zorunluluğu şer'î delille ispatlanmış, kesin ve sabit olan; namaz ve oruç gibi
Rabb-i Rahîm: yarattığı herbiri varlığa sonsuz şefkatini gösteren Rab

şekvâ: şikâyet
şerr-i mahz: tamamıyla şer ve kötü
tasaffi etmek: saf hâle gelmek, temizlenmek
tekemmül etme: mükemmelleşme
terakki etme: gelişme
teveccüh etme: yönelme
ubudiyet: kulluk
vazife-i hayat: hayat görevi
veclh: yön
vücut: varlık
yeknesak: tekdüze, monoton
ziyade: çok, fazla

nüp, Ona yalvarıp hâlis bir ubudiyet yapar. Bu ubudiyete riyâ giremez, hâlistir. Eğer sabretse, musibetin mükâfâtını düşünse, şükretse, o vakit herbir saati bir gün ibadet hükmüne geçer. Kısacık ömrü uzun bir ömür olur. Hattâ bir kısmı var ki, bir dakikası bir gün ibadet hükmüne geçer. Hattâ bir âhiret kardeşim, Muhacir Hafız Ahmed isminde bir zâtın müthiş bir hastalığına ziyade merak ettim. Kalbi-me ihtar edildi: “Onu tebrik et. Herbir dakikası bir gün ibadet hükmüne geçiyor.” Zaten o zat sabır içinde şükrediyordu.

ÜÇÜNCÜ NÜKTE

Bir iki Sözde beyan ettiğimiz gibi, her insan geçmiş hayatını düşünse, kalbine ve lisanına ya “ah” veya “oh” gelir. Yani, ya teessüf eder, ya “Elhamdü lillâh” der.

Teessüfü dedirten, eski zamanın lezâizinin zeval ve firakından neş’et eden mânevî elemelerdir. Çünkü zevâl-i lezzet elemeldir. Bazan muvakkat bir lezzet daimî elem verir. Düşünmek ise o elemi değiştirir, teessüf akıtır.

Eski hayatında geçirdiği muvakkat âlâmın zevâlinden neş’et eden mânevî ve daimî lezzet, “Elhamdü lillâh” de-dirtir. Bu fitrî hâletle beraber, musibetlerin neticesi olan sevap ve mükâfât-ı uhreviye ve kısa ömrü musibet vasıtasıyla uzun bir ömür hükmüne geçmesini düşünse, sabırdan ziyade, şükreder,

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ سِوَى الْكُفْرِ وَالضَّلَالِ ۱

demesi iktiza eder. Meşhur bir söz var ki, “Musibet zama-

1 Küfür ve dalâletten başka her türlü hal için Allah'a hamd olsun. Ayrıca bk. *Tirmizî*, Deavât: 45; *İbni Mâce*, Mukaddime: 23; Dua: 2.

âhiret: öldükten sonraki sonsuz hayat
âlâm: elemeler, acılar
beyan etmek: açıklamak
elem: üzüntü
elhamdü lillâh: hamd ve şükür yalnızca Allah'a mahsustur
fitrî: doğuştan, yaratılıştan
firak: ayrılık

hâlet: vaziyet, durum
hâlis: içten
ihtar edildi: hatırlatıldı
lezâiz: lezzetler
musibet: belâ, büyük sıkıntı
muvakkat: gelip geçici
mükâfât: ödül
mükâfât-ı uhreviye: âhirete ait ödüller
neş’et eden: kaynakla-

nan
riyâ: gösteriş
teessüf etmek: üzümek
ubudiyet: kulluk
zât: kişi
zevâl: geçip gitme, yok olma
zevâl-i lezzet: lezzetin bitmesi
ziyade: çok, fazla

nı uzundur.” Evet, musibet zamanı uzundur. Fakat örf-ü nâsta zannedildiği gibi sıkıntılı olduğundan uzun değil, belki uzun bir ömür gibi hayatî neticeler verdiği için uzundur.

(...)

Yirmi Birinci Sözün Birinci Makamında beyan edildiği gibi, Cenâb-ı Hakkın insana verdiği sabır kuvvetini evham yolunda dağıtmazsa, her musibete karşı kâfi gelebilir. Fakat vehmin tahakkümüyle ve insanın gafletıyla ve fâni hayatı bâki tevehhüm etmesiyle, sabır kuvvetini mazi ve müstakbele dağıtıp, halihazırdaki musibete karşı sabrı kâfi gelmez, şekvâya başlar. Adeta—hâşâ—Cenâb-ı Hakkı insanlara şekvâ eder. Hem çok haksız bir surette ve divanecesine şekvâ edip sabırsızlık gösterir.

Çünkü, geçmiş her bir gün, musibet ise zahmeti gitmiş, rahatı kalmış; elemi gitmiş, zevâlindeki lezzet kalmış; sıkıntısı geçmiş, sevabı kalmış. Bundan şekvâ değil, belki mütelezzizâne şükretmek lâzım gelir. Onlara küsmek değil, bilâkis muhabbet etmek gerektir. Onun o geçmiş fâni ömrü, musibet vasıtasıyla bâki ve mes’ut bir nevi ömür hükmüne geçer. Onlardaki âlâmı vehimle düşünüp bir kısım sabrını onlara karşı dağıtmak divaneliktir.

Amma gelecek günler ise, madem daha gelmemişler, içlerinde çekeceği hastalık veya musibeti şimdiden düşünüp sabırsızlık göstermek, şekvâ etmek, ahmaklıktır. “Yarın, öbür gün aç olacağım, susuz olacağım” diye bugün mütemadiyen su içmek, ekmek yemek ne kadar ahmakçasına bir divaneliktir. Öyle de, gelecek günlerdeki, şimdi

âlâm: elemeler, acılar
bâki: devamlı ve kalıcı
Cenâb-ı Hak: hakkın tâ kendisi olan şeref ve yücelik sahibi Allah
divanece: akılsızca
divanelik: akılsızlık
evham: kuruntular, şüpheler
fâni: gelip geçici
gaflet: dikkatsizlik, umursamazlık; âhirete ve Allah’ın emir ve yasakları

na duyarsızlık hâli
halihazır: şimdiki zaman
mazi: geçmiş zaman
mes’ut: mutlu
musibet: belâ, büyük sıkıntı
müstakbel: gelecek zaman
mütelezzizâne: lezzet alarak
mütemadiyen: sürekli olarak
nevi: tür

örf-ü nâs: insanlar arasında kabul görmüş, gelenek haline gelmiş hususlar
şekvâ: şikâyet
tahakküm: baskı, zorbalık
tevehhüm etme: kuruntuya kapılma
vehim: kuruntu
zevâl: gelip geçicilik, yokluk

adem olan musibet ve hastalıkları düşünüp, şimdiden onlardan müteallim olmak, sabırsızlık göstermek, hiçbir mecburiyet olmadan kendi kendine zulmetmek öyle bir belâhettir ki, hakkında şefkat ve merhamet liyakatini selb ediyor.

Elhasıl, nasıl şükür nimeti ziyadeleştiriyor;¹ öyle de, şekvâ musibeti ziyadeleştirir. Hem merhamete liyakati selb eder.

Birinci Harb-i Umumînin birinci senesinde, Erzurum'da mübarek bir zat müthiş bir hastalığa giriftar olmuştu. Yanına gittim. Bana dedi:

“Yüz gecedir ben başımı yastığa koyup yatamadım” diye acı bir şikâyet etti.

Ben çok acıdım. Birden hatırıma geldi ve dedim:

“Kardeşim, geçmiş sıkıntılı yüz günün, şimdi sürurlu yüz gün hükmündedir. Onları düşünüp şekvâ etme. Onlara bakıp şükret. Gelecek günler ise, madem daha gelmemişler; Rabbin olan Rahmânü'r-Rahîmin rahmetine itimad edip, dövülmeden ağlama, hiçten korkma, ademe vücut rengi verme. Bu saati düşün. Sendeki sabır kuvveti bu saate kâfi gelir. Divane bir kumandan gibi yapma ki, sol cenah düşman kuvveti onun sağ cenahına iltihak edip ona taze bir kuvvet olduğu halde, sol cenahındaki düşmanın sağ cenahı daha gelmediği vakitte, o tutar, merkez kuvvetini sağa sola dağıtıp, merkezi zayıf bırakıp, düşman ednâ bir kuvvetle merkezi harap eder.”

Dedim: “Kardeşim, sen bunun gibi yapma. Bütün kuvvetini bu saate karşı tahşid et. Rahmet-i İlâhiyeyi ve

1 bk. İbrahim Sûresi, 14:7.

adem: yokluk, hiçlik
belâhet: aptallık
Birinci Harb-i Umumî:
Birinci Dünya Savaşı
cenah: taraf
divane: akılsız, dell
ednâ: en küçük, en ufak
elhasıl: kısaca, özetle
giriftar olma: tutulma
harap etme: yok etme
iltihak etmek: katılmak
liyakat: lâyük olma

musibet: belâ, büyük sıkıntı
müteallim: acı çeken
Rab: her bir varlığa muhtaç olduğu şeyleri veren, onları terbiye edip idaresi ve egemenliği altında bulunduran Allah
Rahmânü'r-Rahîm: rahmeti bütün kâinatı kuşattığı gibi her bir varlığa da özel rahmet te-

cellisi olan Allah
rahmet: ilâhî şefkat, merhamet
Rahmet-i İlâhiye: Allah'ın herşeyi kuşatan sonsuz rahmeti
selb etmek: ortadan kaldırmak
sûrur: mutluluk, sevinç
şekvâ: şikâyet
tahşid etmek: desteklemek, odaklanmak

mükâfât-ı uhreviye'yi ve fâni ve kısa ömrünü uzun ve bâki bir surete çevirdiğini düşün. Bu acı şekvâ yerinde ferahlı bir şükret."

O da tamamıyla bir ferah alarak, "Elhamdü lillâh," dedi, "hastalığım ondan bire indi."

BEŞİNCİ NÜKTE

Üç Meseledir.

BİRİNCİ MESELE: Asıl musibet ve muzır musibet, di-
ne gelen musibettir. Musibet-i diniyeden her vakit der-
gâh-ı İlâhiyeye iltica edip feryad etmek gerektir.¹

Fakat dinî olmayan musibetler, hakikat noktasında musibet değildirler. Bir kısmı ihtar-ı Rahmânîdir. Nasıl ki çoban, gayrın tarlasına tecavüz eden koyunlarına taş atıp, onlar o taştan hissederler ki, zararlı işten kurtarmak için bir ihtardır, memnunâne dönerler.² Öyle de, çok zâhirî musibetler var ki, İlâhî birer ihtar, birer ikazdır. Ve bir kıs-
mı keffâretü'z-zünubdur.³ Ve bir kısmı, gafleti dağıtıp, be-
şerî olan aczini ve zaafını bildirerek bir nevi huzur ver-
mektir. Musibetin hastalık olan nev'i, sabıkan geçtiği gibi,
o kısım, musibet değil, belki bir iltifat-ı Rabbânîdir, bir tat-
hirdir.⁴

¹ bk. *Tirmizî*, Deavât: 79; *Nesâî*, es-Sünenü'l-Kübrâ: 6:106.

² bk. *Buhârî*, İman: 39, Büyü': 2; *Müslim*, Müsâkât: 107; Ebu Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*: 1:11.

³ bk. *Tirmizî*, Tefsîr-u Sûre: 4:24; *Müsned*, 2:303, 335, 402.

⁴ bk. *Müslim*, Birr: 52; *Ebu Davud*, Cenâiz: 1; ed-Deylemî, *el-Müsned*: 1:123; el-Hakîm et-Tirmizî, *Nevâdiru'l-Usûl*: 1:286.

acz: acizlik, güçsüzlük
bâki: kalıcı ve devamlı
beşerî: insanî
dergâh-ı İlâhiye: Allah'ın
yüce katı
elhamdü lillâh: hamd ve
şükür yalnızca Allah'a
mahsustur
fâni: gelip geçici
gaflet: dikkatsizlik, umur-
samazlık; âhirete ve Al-
lah'ın emir ve yasakları-
na duyarsızlık hâli
gayr: başka
ihzar: uyarı

Ihtar-ı Rahmânî: Allah'ın
şefkât ve merhametle
yaptığı uyarılar
ikaz: uyarı
ilâhî: Allah tarafından olan
iltica etmek: sığınmak
iltifat-ı Rabbânî: Allah'ın
lütü
Kazâ: olacağı Allah tara-
fından bilinen ve takdir
olunan şeylerin zamanı
gelince yaratılması
keffâretü'z-zünub: gü-
nahların bağışlanması-
na vesile

memnunâne: memnun
kalarak
musibet: belâ, büyük sı-
kıntı
musibet-i dîniye: dine
gelen belâ
muzır: zararlı
mükâfât-ı uhreviye: âhi-
rele ait ödül
nevi: çeşit
suret: şekil
şekvâ: şikâyet
tathîr: temizleme
zaaf: zayıflık
zâhirî: görünürde

Rivayette vardır ki, "Ermiş bir ağacı silkmekle nasıl meyveleri düşüyor; sıtmanın titremesinden günahlar öyle dökülüyor."¹

Hazret-i Eyyûb aleyhisselâm, münâcâtında, istirahat-i nefis için dua etmemiş. Belki zıkr-i lisanî ve tefekkür-ü kalbîye mâni olduğu zaman, ubudiyet için şifa talep eylemiş. Biz, o münâcâtla birinci maksadımız, günahlardan gelen mânevî, ruhî yaralarımızın şifasını niyet etmeliyiz. Maddî hastalıklar için, ubudiyete mâni olduğu zaman iltica edebiliriz. Fakat muterizâne, müştekiyâne bir surette değil, belki mütezellilâne ve istimdatkârâne iltica edilmeli. Madem Onun rububiyetine razıyız; o rububiyeti noktasında verdiği şeye rıza lâzım. Kazâ ve kaderine itirazı işmam eder bir tarzda ah, of edip şekvâ etmek, bir nevi kaderi tenkittir, rahîmiyetini ittihamdır. Kaderi tenkit eden, başını örse vurur, kırar. Rahmeti ittiham eden, rahmetten mahrum kalır. Kırılmış elle intikam almak için o eli istimal etmek nasıl kırılmasını tezyid ediyor; öyle de, musibete giriftar olan adam, itirazkârâne şekvâ ve merakla onu karşılamak, musibeti ikileştiriyor.

İKİNCİ MESELE: Maddî musibetleri büyük gördükçe büyür, küçük gördükçe küçülür. Meselâ, gecelerde insa-

¹ *Buharî*, Merdâ: 3, 13, 16; *Müslim*, Birr: 45; *İbni Mâce*, Edeb: 56; *Dârimî*, Rikâk: 57; *Müsned*, 1:381, 441, 455, 3:152.

aleyhisselâm: Allah'ın selâmı onun üzerine olsun
giriftar olma: tutulma, girme
iltica etmek: sığınmak
istimal etme: kullanma
istimdatkârâne: medet ve yardım istemesine
istirahat-ı nefis: kişinin rahat etmesi
işmam etme: hissettirme
itirazkârâne: itiraz eder gibi
ittiham etmek: suçlamak
kader: Allah'ın ezelî ilmi ile kâinatta olacak her şeyi bilip takdir etmesi
Kazâ: olacağı Allah tara-

fından bilinen ve takdir olunan şeylerin zamanı gelince yaratılması
musibet: belâ, büyük sıkıntı
muterizâne: itiraz eder şekilde
münâcât: Allah'a yalvarış, duâ
müştekiyâne: şikâyet eder gibi
mütezellilâne: kusur ve güçsüzlüğünü anlayarak
nevi: çeşit
örs: üzerinde demir ve benzeri madenler dövülen çelik yüzeyli, kalın ve bir tarafı sivri alet

rahîmiyet: her bir varlığa rahmetiyle özel tecelli ediciliği
rahmet: ilâhî şefkat, merhamet
rivayet: bir sözü nakletme; Hadis-i Şerîfin nakledilmesi
rububiyet: Allah'ın bütün varlık âlemini kuşatan egemenliği, yaratıcılığı, idaresi ve terbiyesi
şekvâ: şikâyet
tefekkür-ü kalbîye: kalp ile yapılan tefekkür
tezyid etme: artırma
ubudiyet: kulluk
zıkr-ı lisanî: Allah'ı dille anmak

nın gözüne bir hayal ilişir. Ona ehemmiyet verdikçe şişer, ehemmiyet verilmezse kaybolur. Hücum eden arılara iliştikçe fazla tehacüm göstermeleri, lâkayt kaldıkça dağılmaları gibi, maddî musibetlere de büyük nazarıyla, ehemmiyetle baktıkça büyür. Merak vasıtasıyla o musibet cesetten geçerek kalbde de kökleşir, bir mânevî musibeti dahi netice verir, ona istinad eder, devam eder. Ne vakit o merakı, kazâya rıza ve tevekkül vasıtasıyla izale etse, bir ağacın kökü kesilmesi gibi, maddî musibet hafifleşe hafifleşe, kökü kesilmiş ağaç gibi kurur, gider. Bu hakikati ifade için bir vakit böyle demiştim:

*Bırak ey biçare feryadı belâdan kıl tevekkül,
Zira feryat belâ ender hatâ ender belâdır bil.*

Eğer belâ vereni buldunsa, safâ ender atâ ender belâdır bil.

Eğer bulmazsan, bütün dünya cefâ ender fenâ ender belâdır bil.

*Cihan dolu belâ başında varken, ne bağırırsın
küçük bir belâdan? Gel, tevekkül kıl.*

Tevekkülle belâ yüzünde gül, tâ o da gülsün.

O güldükçe küçülür, eder tebeddül.

Nasıl ki mübareze müthiş bir hasma karşı gülmekle, adâvet musalâhaya, husumet şakaya döner, adâvet küçülür, mahvolur,¹ tevekkül ile musibete karşı çıkmak dahi öyledir.

ÜÇÜNCÜ MESELE: Her zamanın bir hükmü var.² Şu gaflet zamanında musibet şeklini değiştirmiş. Bazı zaman-

¹ bk. Fussilet Sûresi, 41:34.

² bk. Beyhâkî, *Şuabül-İmân*: 4:263; Hâtîb el-Bağdâdî, *el-Cami' li Ahlâkî'r-Râvî ve Âdâbî's-Sâmil*: 1:212, 407.

adâvet: düşmanlık
atâ ender: bolluk ve lütuf içinde
belâ ender: belâ içinde
biçare: çaresiz
cefâ ender: işkence içinde, sıkıntılı
cihan: âlem
fenâ ender: yokluk içinde
gaflet: sorumsuzluk, âhi-

retten ve Allah'ın emir ve yasaklarından habersiz davranma
hakikat: doğru gerçek
hatâ ender: hatâ içinde
husumet: düşmanlık
istinad etme: dayanma
izale etme: giderme, ortadan kaldırma
lâkayt: ilgisiz
musalâha: barışma

musibet: belâ, büyük sıkıntı
mübareze: karşılıklı mücadeleye, çatışma
nazar: bakış
safâ ender: huzur ve rahatlık içinde
tebeddül: değişme
tehacüm: hücum etme
tevekkül: Allah'a dayanma ve güvenme

da ve bazı eşhastâ belâ, belâ değil, belki bir lûtf-u İlâhîdir. Ben şu zamandaki hastalıklı sair musibetzedeleri—fakat musibet dine dokunmamak şartıyla—bahtiyar gördüğüm-den, hastalık ve musibet aleyhtarı bulunmak hususunda bana bir fikir vermiyor. Ve bana, onlara acımak hissini iras etmiyor. Çünkü, hangi bir genç hasta yanıma gelmiş-se, görüyorum, emsallerine nisbeten bir derece vazife-i diniyeye ve âhirete karşı merbutiyeti var. Ondandır anlıyorum ki, öyleler hakkında o nevi hastalıklar musibet değil, bir nevi nimet-i İlâhiyedir. Çünkü, çendan o hastalık onun dünyevî, fânî, kısacık hayatına bir zahmet iras ediyor, fakat onun ebedî hayatına faydası dokunuyor. Bir nevi ibadet hükmüne geçiyor. Eğer sıhhat bulsa, gençlik sarhoşluğuyla ve zamanın sefahetiyle, elbette hastalık hâletini muhafaza edemeyecek, belki sefahete atılacak.

âhiret: öldükten sonraki
sonsuz hayat
bahtiyar: talihli, mutlu
çendan: gerçi
dünyevî: dünya ile ilgili
ebedî: sonsuz
emsal: benzer
eşhas: kişiler

fânî: gelip geçici, ölümlü
hâlet: durum, hâl
iras etmek: vermek, bırakmak
lûtf-u İlâhî: Allah'ın lütuf ve ikramı
merbutiyet: bağlılık
musibetzede: musibete

uğrayan
nevi: tür, çeşit
nimet-i İlâhiye: Allah'ın nimeti
sefahet: yasak zevk ve eğlenceye düşkünlük
vazife-i dîniye: dini görev

Hâtime

Cenâb-ı Hak, hadsiz kudret ve nihayetsiz rahmetini göstermek için, insanda hadsiz bir acz, nihayetsiz bir fakr derc eylemiştir. Hem hadsiz nukuş-u esmâsını göstermek için insanı öyle bir surette halk etmiş ki, hadsiz cihetlerle elemeler aldığı gibi, hadsiz cihetlerle de lezzetler alabilir bir makine hükmünde yaratmış.

Ve o makine-i insaniyede yüzer âlet var. Herbirinin elemi ayrı, lezzeti ayrı, vazifesi ayrı, mükâfâtı ayrıdır. Adeta insan-ı ekber olan âlemde tecellî eden bütün esmâ-i İlâhiye, bir âlem-i asgar olan insanda dahi o esmânın umumiyetle cilveleri var. Bunda sıhhat ve âfiyet ve lezâiz gibi nâfi emirler nasıl şükrü dedirtir, o makineyi çok cihetlerle vazifelerine sevk eder, insan da bir şükür fabrikası gibi olur. Öyle de, musibetlerle, hastalıklarla, âlâm ile, sair müheyyiç ve muharrik ârzalarla, o makinenin diğer çarklarını harekete getirir, tehviç eder. Mahiyet-i insaniyede münderiç olan acz ve zaaf ve fakr madenini işlettiriyor. Bir lisanla değil, belki herbir âzânın lisanıyla bir iltica, bir istimdat vaziyeti verir. Güya insan o ârzalarla, ayrı

acz: acizlik, güçsüzlük
âlâm: elemeler, acılar
âlem: dünya; kâinat
âlem-i asgar: en küçük âlem
ârza: aksama
Cenâb-ı Hak: Hakkın ta kendisi olan şeref ve yücelik sahibi Allah
cihet: yön
clive: görüntü, yansıma
elem: keder, üzüntü
esmâ: isimler
esmâ-i İlâhî: Allah'ın isimleri
fakr: muhtaçlık
hadsiz: sonsuz
halk etme: yaratma

iltica: sığınma
insan-ı ekber: büyük insan
istimdat: yardım isteme
lezâiz: lezzetler
lisan: dil
mahiyet-i insaniye: insanın temel özelliği
makine-i insaniye: bir makine hükmünde olan insanın beden ve cihazları
muharrik: harekete geçirci
musibet: belâ, büyük sıkıntı
müheyyiç: heyecan verici

mükâfât: ödül
münderiç: yerleştirilmiş
nâfi: faydalı
nihayetsiz: sınırsız
nukuş-u esmâ: ilâhî isimlerin nakışları
rahmet: ilâhî şefkat, merhamet
sair: başka
sevk etme: gönderme, yönlendirme
suret: biçim, şekil
tecellî: görünüm, yansıma
tehviç etme: heyecanlandırma
umumiyetle: genellikle
zaaf: zayıflık, güçsüzlük

ayrı binler kalemi tazammun eden müteharrik bir kalem olur, sahife-i hayatında veyahut levh-i misâlîde mukadderât-ı hayatını yazar, esmâ-i İlâhiyeye bir ilânnâme yazar ve bir kaside-i manzume-i Sübhâniye hükmüne geçip, vazife-i fitratını ifa eder.

esmâ-i İlâhî: Allah'ın isimleri

ilânnâme: duyuru

kaside-i manzume-i

Sübhâniye: bütün noksanlıklardan uzak olan Allah'ın hassas ölçülerle düzenli bir şekilde

yazdığı kaside

levh-i misâlî: maddî

âlemdeki olayların ve

varlıkların üzerinde

yansıdığı mânevî levha

mukadderât-ı hayat: ka-

der kalemiyle yazılmış

hayat programları

müteharrik: hareketli

sahife-i hayat: hayat

sayfası

tazammun eden: içeren

vazife-i fitrat: yaratılıştan gelen görev

(On Sekizinci Söz'den)

İKİNCİ NOKTA

1 أَحْسَنَ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ 1 âyetinin bir sırrını izah eder.

Şöyle ki:

Herşeyde, hattâ en çirkin görünen şeylerde, hakikî bir hüsün ciheti vardır. Evet, kâinattaki herşey, her hadise, ya bizzat güzeldir, ona hüsn-ü bizzat denilir; veya netice-leri cihetiyle güzeldir ki, ona hüsn-ü bilgayr denilir. Bir kısım hadiseler var ki, zahiri çirkin, müşevveştir. Fakat o zahiri perde altında gayet parlak güzellikler ve intizamlar var. Ezcümle:

Bahar mevsiminde fırtınalı yağmur, çamurlu toprak perdesi altında, nihayetsiz güzel çiçek ve muntazam nebatâtın tebessümleri saklanmış. Ve güz mevsiminin haşin tahribatı, hazin firak perdeleri arkasında, tecelliyât-ı celâliye-i Sübhâniyenin mazharı olan kış hadiselerinin tazyikinden ve tâzibinden muhafaza etmek için, nazdar çiçeklerin dostları olan nazenin hayvancıkları vazife-i hayattan terhis etmekle beraber, o kış perdesi altında nazenin, taze, güzel bir bahara yer ihzar etmektir. Fırtına, zelzele, veba gibi hadiselerin perdeleri altında gizlenen pek çok mânevî çiçeklerin inkişafı vardır. Tohumlar gibi neşvünema-

1 "O [Allah] herşeyi en güzel şekilde yarattı." Secde Sûresi, 32:7.

cihet: yön
ezcümle: bu cümleden, mesela
firak: ayrılık
hakikî: gerçek, doğru
haşin: kırıncı, sert
hazın: hüznü, acıklı
hüsn-ü bilgayr: dolayısıyla güzel
hüsn-ü bizzat: bizzat güzel
hüsün: güzellik
ihzar: hazırlama
inkişaf: açılma, gelişme

İntizam: düzenlilik
izah: açıklama
kâinat: evren, yaratılmış herşey
mazhar: görünme yeri
muntazam: düzenli
müşevveş: karışık, düzensiz
nazdar: nazlı, cilveli
nazenin: ince, nazik, nazlı
nebatât: bitkiler
neşvünema: büyüyen, gelişme

tahribat: yıkıp bozmalar
tâzib: azap, eziyet
tazyik: baskı
tecelliyât-ı celâliye-i Sübhâniye: kusur ve eksiklikten yüce olan Allah'ın haşmet ve büyüklüğünün görünüşleri
terhis: vazifeye son verme
vazife-i hayat: hayat vazifesi
zahiri: görünürde
zelzele: deprem, sarsıntı

sız kalan birçok istidat çekirdekleri, zahiri çirkin görünen hadiseler yüzünden sünbülünip güzelleşir. Güya umum inkılâplar ve küllî tahavvüller birer mânevî yağmurdur.

Fakat insan, hem zahirperest, hem hodgâm olduğundan, zahire bakıp çirkinlikle hükmeder. Hodgâmlık cihe-tiyle, yalnız kendine bakan netice ile muhakeme ederek şer olduğuna hükmeder. Halbuki, eşyanın insana ait gayesi bir ise, Sâniinin esmâsına ait binlerdir. Meselâ, kudret-i fâtıranın büyük mu'cizelerinden olan dikenli otları ve ağaçları muzır, mânâsız telâkki eder. Halbuki onlar, otların ve ağaçların mücehhez kahramanlarıdır. Meselâ, at-maca kuşu serçelere tasliti, zahiren rahmete uygun gelmez. Halbuki, serçe kuşunun istidadı, o taslitle inkişaf eder. Meselâ, "kar"ı pek bâridâne ve tatsız telâkki ederler. Halbuki, o bârid, tatsız perdesi altında o kadar hararetili gayeler ve öyle şeker gibi tatlı neticeler vardır ki, tarif edilmez.

bârid: soğuk
bâridâne: soğukça
esmâ: isimler
hararetili: sıcak
hodgâm: kendi keyfini düşünen, bencil
inkılâp: değişim, dönüşüm
inkişaf: açılma, gelişme
istidat: kabiliyet, yetenek
kudret-i fâtıra: yaratıcı kudret
küllî: büyük, genel
mu'cize: benzerini yap-

ma noktasında başkalarını âciz bırakan olağanüstü şey
muhakeme: değerlendirme
muzır: zararlı
mücehhez: cihazlanmış, donanmış
rahmet: şefkat, merhamet
Sâni: herşeyi san'atlı bir şekilde yaratan Allah
tahavvül: değişim, baş-

kalaşma
taslit: musallat olma, satışma
taslit: musallat olma, satışma
telâkki etmek: kabul etmek
zahir: dış görünüş
zahiren: görünüş itibariyle
zahiri: görünürde
zahirperest: dış görünüşe önem veren

(Kader Risalesi'nden)

Kadere iman o kadar lezzetli, saadetlidir ki, tarif edilmez. Yalnız şu temsille o lezzete ve o saadete bir işaret edeceğiz. Şöyle ki:

İki adam bir padişahın pâyitahtına giderler. O padişahın mahall-i garaip olan has sarayına girerler. Biri, padişahı bilmez, o yerlerde gâsıbâne, sârikane tavattun etmek ister. Fakat o bahçe, o sarayın iktiza ettikleri idare ve tedbir ve varidat; ve makinelerini işletmek ve garip hayvânâtın erzakını vermek gibi zahmetli külfetleri görür, mütemadiyen ızdırıp çeker. O cennet gibi bahçe, başına bir cehennem gibi oluyor. Herşeye acıyor, idare edemiyor. Teessüfle vaktini geçirir. Sonra da, o hırsız, edepsiz adam, tedip suretiyle hapse atılır.

İkinci adam, padişahı tanır, padişaha kendini misafir bilir. Bütün o bahçede, o sarayda olan işler bir nizam-ı kanunla cereyan ettiğini, herşey bir programla, kemâl-i suhuletle işlediğini itikad eder. Zahmet ve külfetleri padişahın kanununa bırakıp, kemâl-i safâ ile o cennet-misal bahçenin bütün lezzetlerinden istifade edip, padişahın merhametine ve idare kanunlarının güzelliğine istinaden herşeyi hoş görür, kemâl-i lezzet ve saadetle hayatını geçirir. İşte 1 مَنْ أَمِنَ بِالْقَدَرِ أَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ

1 sırımını anla.

1 "Kadere iman eden, kederden emin olur." ed-Deylemî, *el-Müsned* 1:113; el-Müsavî, *Feyzu'l-Kadîr* 3:187; Ali el-Müttakî, *Kenzu'l-Ummâl* 1:106.

cennet-misal: cennet gibi
cereyan etmek: meydana gelmek
erzak: rızıklar, yiyecek ve içecekler
gâsıbâne: zorla ele geçirerek
hayvânât: hayvanlar
iktiza: gerektirme
istinaden: dayanarak
itikad etmek: inanmak
kader: Allah'ın meydana gelecek hadiseleri olmadan önce takdir et-

mesi, planlaması
kemâl-i lezzet: tam bir lezzet
kemâl-i safâ: tam bir huzur
kemâl-i suhulet: tam bir kolaylık
külfet: zorluk
mahall-i garaip: hayret verici ve şaşırtıcı yerler
mütemadiyen: sürekli olarak
nizam-ı kanun: kanun düzeni

pâyitaht: başkent
sârikane: hırsızca
sır: gizli gerçek, gizem
tavattun etmek: vatan edinmek, yerleşmek
tedbir: idare etme, çekip çevirme
tedip: edeplendirme, cezalandırma
teessüf: üzüntü, acı duyma
temsîl: kıyaslama tarzında benzetme, analogi
varidat: gelirler

DÖRDÜNCÜ MEBHAS

Eğer desen: Birinci Mebhasta ispat ettin ki, kaderin herşeyi güzeldir, hayırdır. Ondan gelen şer de hayırdır, çirkinlik de güzeldir. Halbuki, şu dâr-ı dünyadaki musibetler, beliyyeler o hükmü cerh ediyor.

Elcevap: Ey şiddet-i şefkatten şedit bir elemi hisseden nefsim ve arkadaşım! Vücut hayr-ı mahz, adem şerr-i mahz olduğuna, bütün mehâsin ve kemâlâtın vücuda rücuu ve bütün maâsî ve mesâib ve nekaisin esası adem olduğu delildir.

Madem adem şerr-i mahzdır. Ademe müncer olan veya ademi ısmam eden hâlât dahi şerri tazammun eder. Onun için, vücudun en parlak nuru olan hayat, ahvâl-i muhtelifte içinde yuvarlanıp kuvvet buluyor. Mütebâyin vaziyetlere girip tasaffi ediyor ve müteaddit keyfiyatı alıp matlup semeratı veriyor ve müteaddit tavırlara girip Vâhib-i Hayatın nukuş-u esmâsını güzelce gösterir. İşte, şu hakikattendir ki, zîhayatlara âlâm ve mesâib ve meşakkat ve beliyyat suretinde bazı hâlât ârız olur ki, o hâlât ile hayatlarına envâr-ı vücut teceddüt edip zulûmât-ı adem tebâud ederek hayatları tasaffi ediyor. Zira, tevakkuf, sükû-

adem: yokluk
ahvâl-i muhtelifte: çeşitli haller
âlâm: elemeler, acılar
ârız: ortaya çıkma
beliyyat: belâlar, sıkıntıları
beliyye: belâ
cerh etmek: çürütmek
dâr-ı dünya: dünya yurdu
elem: acı, sıkıntı
envâr-ı vücut: varlık nurları
hakikat: gerçek ve doğru
hâlât: haller, durumlar
hayır: iyilik
hayr-ı mahz: iyiliğin ta kendisi
hüküm: yargı, varılan sonuç, karar
ısmam etmek: hissettirmek
kader: Allah'ın meydana gelecek hadiseleri olmadan önce takdir etmesi, planlaması

kemâlât: mükemmellikler, üstün özellikler
keyfiyat: durumlar, özellikler
maâsî: günahlar
matlup: istenilen
mebhas: konu, bölüm
mehâsin: güzellikler, iyilikler
mesâib: musibetler, sıkıntılar, felaketler
meşakkat: zahmet, sıkıntı
musibet: felaket, sıkıntı
müncer olmak: sonuçlanmak
müteaddit: birçok, çeşitli
mütebâyin: ayrı ayrı
nefs: kişinin kendisi
nekais: eksiklikler, kusurlar
nukuş-u esmâ: isimlerin nakışları; Allah'ın isimlerinin varlıkdaki tecellileri
rücu: dönme

semerat: meyveler, neticeler
suret: şekil, biçim
şedit: çok şiddetli
şer: kötülük
şerr-i mahz: kötülüğün ta kendisi
şiddet-i şefkat: şefkatin şiddeti
tasaffi etmek: temizleme, saflaşma
tazammun etmek: içine almak
tebâud etmek: uzaklaşmak
teceddüt etmek: yenilenmek
tevakkuf: durma
Vâhib-i Hayat: hayatı veren Allah
vaziyet: durum, hal
vücut: varlık
zîhayat: canlı
zulûmât-ı adem: yokluk karanlıkları

net, sükût, atâlet, istirahat, yeknesaklık, keyfiyatta ve ahvalde birer ademdir. Hattâ en büyük bir lezzet, yeknesaklık içinde hiçe iner.

Elhasıl: Madem hayat, Esmâ-i Hüsnânın nukuşunu gösterir. Hayatın başına gelen herşey hasendir. Meselâ, gayet zengin, nihayet derecede san'atkâr ve çok san'atlarda mahir bir Zât, âsâr-ı san'atını, hem kıymettar servetini göstermek için, âdi bir miskin adamı, modellik vazifesini gördürmek için, bir ücrete mukabil, bir saatte murassâ, musannâ yaptığı gömleği giydirebilir, onun üstünde işler ve vaziyetler verir, tebdil eder. Hem her nevi san'atını göstermek için keser, değiştirir, uzaltır, kısaltır. Acaba şu ücretli miskin adam o zâta dese, "Bana zahmet veriyorsun. Eğilip kalkmakla vaziyet veriyorsun. Beni güzelleştiren bu gömleği kesip kısaltmakla güzelliğimi bozuyorsun" demeye hak kazanabilir mi? "Merhametsizlik, insafsızlık ettin" diyebilir mi?

İşte, onun gibi, Sâni-i Zülcelâl, Fâtır-ı Bîmisal, zîhayatta göz, kulak, akıl, kalb gibi havâs ve letâifle murassâ olarak giydirdiği vücut gömleğini, Esmâ-i Hüsnânın nakışlarını göstermek için, çok hâlât içinde çevirir, çok vaziyetlerde değiştirir. Elemeler, musibetler nev'inde olan keyfiyat, bazı esmâsının ahkâmını göstermek için lemeât-ı hikmet içinde bazı şuaât-ı rahmet ve o şuaât-ı rahmet içinde lâtif güzellikler vardır.

adem: yokluk
âdi: basit, sıradan
ahkâm: hükümler
ahval: haller, durumlar
âsâr-ı san'at: san'at eserleri
atâlet: hareketsizlik
elem: acı, sıkıntı
elhasıl: özetle, sonuç olarak
esmâ: isimler
Esmâ-i Hüsnâ: Allah'ın güzel isimleri
Fâtır-ı Bîmisal: benzersiz şeyleri hârika ve üstün sanatıyla yaratan Allah
hâlât: haller, durumlar
hasen: güzel

havâs: hisler, duyular
istirahat: dinlenme, rahatlama
keyfiyat: durumlar, özellikler
kıymettar: kıymetli, değerli
lâtîf: güzel, hoş
lemeât-ı hikmet: hikmet parıltıları
letâif: lâtifeler, duyular
mahir: maharetli, becerikli
miskîn: fakir
mukabil: karşılık
murassâ: cevherlerle süsü
musannâ: san'atla yapılmış

musibet: belâ, felaket
nevl: tür, çeşit
nihayet: son
nukuş: nakışlar, işlemler
Sâni-i Zülcelâl: haşmet ve yücelik sahibi, herşeyi sanatlı bir şekilde yapan Allah
sükûnet: durgunluk, sakinlik
sükût: sessizlik
şuaât-ı rahmet: rahmet ışınları
tebdil etmek: değiştirmek
yeknesaklık: tekdüzelik, monotonluk
zîhayat: canlı

(Yirmi Dördüncü Mektup, Birinci Makam'dan)

BİRİNCİ REMİZ

Yirmi Altıncı Sözün hâtimelerinde denildiği gibi, nasıl ki bir mahir san'atkâr, kıymettar bir elbiseyi murassâ ve münakkaş surette yapmak için, bir miskin adamı, lâıyk olduğu bir ücrete mukâbil model yaparak, kendi san'at ve maharetini göstermek için, o elbiseyi o miskin adam üstünde biçer, keser, kısaltır, uzatır; o adamı da oturtur, kaldırır, muhtelif vaziyetler verir. Şu miskin adamın hiçbir hakkı var mıdır ki, o san'atkâra desin: "Beni güzelleştiren bu elbiseye neden ilişip tebdil ve tağyir ediyorsun ve beni kaldırıp oturtup meşakkatle benim istirahatimi bozuyorsun?"

Aynen öyle de, Sâni-i Zülcelâl, herbir nevi mevcuda-tın mahiyetini birer model ittihaz ederek ve nukuş-u es-mâsıyla kemâlât-ı san'atını göstermek için, herbir şeye, hususan zîhayata, duygularla murassâ bir vücut libasını giydirek, üstünde kalem-i kazâ ve kaderle nakışlar yapar, cilve-i esmâsını gösterir. Herbir mevcuda dahi, ona lâıyk bir tarzda bir ücret olarak, bir kemâl, bir lezzet, bir feyiz veriyor.

clive-i esmâ: Allah'ın isimlerinin varlıklardaki yansıması, görüntüsü
feyiz: mânevî gıda
hâtme: sonuç, son
hususan: özellikle
istirahat: rahat etme
ittihaz etme: edinme, alma
kalem-i kazâ ve kader: Allah'ın olacak hadiseleri olmadan önce bilip takdir etmesi ve bu bilen ve takdir olunan hadiseleri zamanı gelince meydana getirmesi
kemâl: kusursuzluk

kemâlât-ı san'at: san'at-taki mükemmellikler
kıymettar: değerli
libas: elbise
maharet: beceri, ustalık
mahir: becerikli
mahiyet: nitelik, özellik
makam: konum
meşakkat: güçlük, zorluk
mevcud: varlık
mevcudat: varlıklar
miskin: zavallı
muhtelif: değişik, farklı
mukabil: karşılık
murassâ: süslenmiş, süslü

münakkaş: nakışlanmış, süslenmiş
nevi: tür, çeşit
nukuş-u esmâ: isimlerin nakışları
remiz: işaret
Sâni-i Zülcelâl: sonsuz yücelik ve haşmet sahibi ve herşeyi san'atla yaratan Allah
suret: biçim, şekil
tağyir: değiştirme, başkalaştırma
tebdil etme: değiştirme
vücut: varlık
zîhayat: canlı

1 مَالِكِ الْمُلْكِ يَتَصَرَّفُ فِي مُلْكِهِ كَيْفَ يَشَاءُ 1 sımna mazhar

olan o Sâni-i Zülcelâle karşı hiçbir şeyin hakkı var mıdır ki, desin, “Bana zahmet veriyorsun, benim istirahatimi bozuyorsun.” Hâşâ!

Evet, mevcudatın hiçbir cihette Vâcibü'l-Vücud karşı hakları yoktur ve hak dâvâ edemezler. Belki hakları daima şükür ve hamd ile, verdiği vücut mertebelerinin hakkını edâ etmektir. Çünkü verilen bütün vücut mertebeleri vukuattır, birer illet ister. Fakat verilmeyen mertebeler imkânâtır. İmkânât ise ademdir, hem nihayetsizdir. Ademler ise illet istemezler. Nihayetsize illet olamaz.

Meselâ madenler diyemezler: “Niçin nebâtî olmadık?” Şekvâ edemezler; belki vücut-u madenîye mazhar oldukları için, hakları Fâtırına şükrandır.

Nebâtat, “Niçin hayvan olmadım?” deyip şekvâ edemez. Belki, vücut ile beraber, hayata mazhar olduğu için, hakkı şükrandır.

Hayvan ise, “Niçin insan olmadım?” diye şikâyet edemez. Belki, hayat ve vücut ile beraber, kıymettar bir ruh cevheri ona verildiği için, onun üstündeki hakkı, şükrandır. Ve hâkezâ, kıyas et.

Ey insan-ı müşteki! Sen mâdum kalmadın, vücut nimetini giydin, hayatı tattın, câmid kalmadın, hayvan olmadın, İslâmiyet nimetini buldun, dalâlette kalmadın,

1 Mülkün sahibi, mülkünde nasıl dilerse öyle tasarruf eder.

adem: yokluk, hiçbir
câmid: cansız
cevher: değerli şey, öz
cihet: yön, taraf
dalâlet: hak yoldan sapkınlık, inançsızlık
edâ etmek: yerine getirmek
Fâtır: herşeyi benzersiz olarak, harika, üstün san'atıyla yaratan Allah
hak: doğru, gerçek
hâkezâ: bunun gibi
hamd: teşekkür ve övgü
hâşâ: asla
illet: esas sebep

İmkânât: olabilirlikler; varlığı ile yokluğu imkân dahilinde olanlar
insan-ı müşteki: şikâyet eden insan
istirahat: rahat etme
kıymettar: değerli
mâdum: yok, hiçliğe mahkum olan
mazhar: erişme, nail olma
mertebe: derece
mevcudat: varlıklar
nebâtat: bitkiler
nebâtî: bitkisel
nihayetsiz: sonsuz

Sâni-i Zülcelâl: sonsuz yücelik ve haşmet sahibi ve herşeyi san'atla yaratan Allah
şekva: şikâyet
şükran: teşekkür etme
Vâcibü'l-Vücud: varlığı zorunlu olan, var olmak için hiçbir sebebe ihtiyacı bulunmayan Allah
vukuat: meydana gelmiş olaylar
vücut-u madenî: madenî varlık
vücut: varlık

sihhat ve selâmet nimetini gördün, ve hâkezâ... Ey nankör! Daha sen nerede hak kazanıyorsun ki, Cenâb-ı Hakkın sana verdiği mahz-ı nimet olan vücut mertebelerine mukâbil şükretmeyerek, imkânât ve ademiyat nev'inde ve senin eline geçmediği ve sen lâıyk olmadığın yüksek nimetlerin sana verilmediğinden, bâtil bir hırsla Cenâb-ı Haktan şekvâ ediyorsun ve küfrân-ı nimet ediyorsun?

Acaba bir adam, minare başına çıkmak gibi âli derecatlı bir mertebeye çıksın, büyük makam bulsun, her basamakta büyük bir nimet görsün; o nimetleri verene şükretmesin ve desin: "Niçin o minareden daha yükseğine çıkamadım?" diye şekvâ ederek ağlayıp sızlasın—ne kadar haksızlık eder ve ne kadar küfrân-ı nimete düşer, ne kadar büyük divanelik eder; divaneler dahi anlar.

Ey kanaatsiz, hırslı ve iktisatsız, israfı ve haksız, şekvâlı, gafil insan! Kat'iyen bil ki, kanaat, ticaretli bir şükran-dır; hırs, hasâretli bir küfrandır. Ve iktisat, nimete güzel ve menfaatli bir ihtiramdır. İsrâf ise, nimete çirkin ve zararlı bir istihfaktır. Eğer aklın varsa kanaate alış ve rızaya çalış. Tahammül etmezsen, "Yâ Sabûr" de ve sabır iste, hakkına razı ol, teşekkî etme. Kimden kime şekvâ ettiğini bil, sus. Herhalde şekvâ etmek istersen, nefsin Cenâb-ı Hakkı şekvâ et; çünkü kusur ondadır.

ademiyat: yokluklar, hiçlikler
âli: yüce
bâtil: hakka uymayan
Cenâb-ı Hak: Hakkın tâ kendisi olan şeref ve yücelik sahibi Allah
derecat: dereceler
divane: akılsız, deli
gafil: duyarsız, sorumsuz
hâkezâ: bunun gibi
hasâret: zarara uğrama, ziyan
hırs: aç gözlülük
İhtiram: saygı gösterme
İktisat: tutumluluk

İmkânât: olabirlikler; varlığı ile yokluğu imkân dahilinde olanlar
İsrâf: savurganlık
İstihfâf: hafife alma
kanaat: Allah'ın nasip ettiği rızka razı olma, yettirme
kat'iyen: kesin olarak
küfrân: nankörlük
küfrân-ı nimet: nimete karşı nankörlük
mahz-ı nimet: nimetin tâ kendisi
makam: konum
mertebe: derece, makam

mukâbil: karşılık
nefis: insanı daima kötülüğe, yasak zevk ve isteklere sevk eden duygu
nev': tür, çeşit
selâmet: esenlik, güven
sihhat: sağlık
şekvâ: şikâyet
şükran: teşekkür etme
tahammül: dayanma, katlanma
teşekkî: şikâyet
vücut: varlık
Yâ Sabûr: ey çok sabırlı olan Allah

(Yirminci Söz, Birinci Makam'dan)

Hem 1 **وَإِنْ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ** ile şöyle bir hakikat-i muazzamanın ucunu gösteriyor ki: Taleb-i rüyet hâdisesinde meşhur dağın tecelli ile parçalanması ve taşlarının dağılması gibi, umum rû-yi zeminde, aslı sudan incimad etmiş, adeta yekpare taşlardan ibaret olan ekser dağların zelzele veya bazı hâdisât-ı arziye suretinde tecelliyât-ı celâliye ile, o dağların yüksek zirvelerinden o haşyet verici tecelliyât-ı celâliyenin zuhuruyla taşlar parçalanarak, bir kısmı ufalanıp, toprağa kalb olup, nebâtâta menşe olur. Diğer bir kısmı taş kalarak yuvarlanıp derelele, ovalara dağılıp, sekene-i zeminin meskeni gibi birçok işlerinde hizmetkârlık ederek ve mahfî bazı hikem ve menâfi için kudret ve hikmet-i İlâhiyeye secde-i itaat ederek, desâtir-i hikmet-i Sübhâniyeye emirber şeklini alıyorlar.

Elbette, o haşyetten o yüksek mevkii terk edip mütevaziâne aşağı yerleri ihtiyar etmek ve o mühim menfaatlere sebep olmak beyhude olmayıp başıboş değil ve tesadüfî dahi olmadığı; belki bir Hakîm-i Kadîrin tasarrufât-ı

1 "Taşlardan öyleleri var ki, Allah korkusundan parçalanıp aşağılara yuvarlanırlar." Bakara Sûresi, 2:74.

beyhude: boşuna, gayesiz
desâtir-i hikmet-i Sübhâniye: her türlü kusur ve noksandan yüce olan Allah'ın hikmet düsturları, prensipleri
ekser: pek çok
emirber: emre hazır
hâdisât-ı arziye: yer olayları
hakikat-i muazzama: çok büyük hakikat, gerçək
Hakîm-i Kadîr: her şeyi hikmetle yapan sonsuz güç ve kudret sahibi Allah

haşyet: korku, dehşet
hikem: hikmetler
ihtiyar etmek: seçmek, tercih etmek
incimad: donma
kalb olmak: dönüşmek
kudret ve hikmet-i İlâhiye: Cenab-ı Allah'ın kudret ve hikmeti
mahfî: gizli
menâfi: menfaatler, yararlar
menşe: kaynak
mesken: ev, mekan
mekki: yer, konum
mütevaziâne: alçakgönüllülükle
nebâtât: bitkiler

rû-yi zemîn: yeryüzü
secde-i itaat: itaat secdesi
sekene-i zemin: yeryüzünde yaşayanlar
taleb-i rüyet: Allah'ın cemâlini görme isteği
tecelli: görünme, yansıma
tecelliyât-ı celâliye: Allah'ın sınırsız haşmet ve yüceliğini gösteren yansımalar
tesadüfî: tesadüfen, rastgele
umum: bütün
yekpare: tek parça
zelzele: deprem, sarsıntı
zuhur: ortaya çıkma

hakîmânesiyle, o intizamsızlık içinde zahîrî nazara görünmeyen bir intizam-ı hakîmâne bulunduğuna delil ise, o taşlara müteallik faideler, menfaatler ve onlar üstünde yuvarlandıkları dağın cesedine giydirilen ve çiçek ve meyvelerin murassaâtıyla münakkaş ve müzeyyen olan gömleklerin kemâl-i intizamı ve hüsn-ü san'atı, kat'î, şüphesiz şahadet eder.

(Yirminci Söz, Birinci Makam, İkinci Nokta'dan)

Eğer hidayet-i îlâhiye yetişse, iman kalbine girse, nefsin firavuniyeti kırılrsa, kitabullahı dinlese, (...) o vakit, birden kâinat bir gündüz rengini alır, nur-u îlâhî ile dolar.

Âlem 1 **أَللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ** âyetini okur. O vakit, zaman-ı mazi, bir mezar-ı ekber değil, belki herbir asrı bir nebînin veya evliyanın taht-ı riyasetinde vazife-i ubûdiyeti ifa eden ervâh-ı sâfiye cemaatlerinin, vazife-i hayatlarını bitirmekle *Allahu ekber* diyerek makamât-ı âliyyeye uçmalarını ve müstakbel tarafına geçmelerini kalb gözüyle

1 "Allah göklerin ve yerin nurudur." Nur Sûresi, 24:35.

âlem: kâinat, evren
Allahu ekber: Allah en büyüktür
ervâh-ı sâfiye: temiz ruhlar
evliya: Allah dostu, veli
firavunîyet: kendisini Firavun gibi ilâh seviyesi-ne çıkaracak derecede büyük görme
hidayet-i îlâhiye: Allah'ın doğru yola erdirmesi
hüsn-ü san'at: sanatın güzelliği
ifa etmek: yerine getirmek
intizam: düzenlilik
intizam-ı hakîmâne: hik-

metli bir şekilde işleyen düzenlilik
kâinat: evren, yaratılmış herşey
kat'î: kesin
kemâl-i intizam: düzenlilik için mükemmelliği
kitabullah: Allah'ın kitabı
makamât-ı âliye: yüce makamlar
mezar-ı ekber: çok büyük mezar
murassaât: süsler
münakkaş: nakışlanmış
müstakbel: gelecek zaman
müteallik: yönelik
müzeyyen: süslenmiş
nazar: bakış

nebî: peygamber
nefis: insanı kötülüğe, maddî zevk ve isteklere sevk eden kuvvet
nur-u îlâhî: Allah'ın nuru
taht-ı riyasetinde: başkanlığında
tasarrufât-ı hakîmâne: hikmetli bir şekilde yapılan tasarruflar, icraatlar
vazife-i hayat: hayat vazifesi
vazife-i ubûdiyet: kulluk vazifesi
zahr: açık, görünen
zaman-ı mazi: geçmiş zaman

görür. Sol tarafına bakar ki, dağlar misal bazı inkılâbât-ı berzahîye ve uhrevîye arkalarında, Cennetin bağlarındaki saadet saraylarında kurulmuş bir ziyafet-i Rahmâniyeyi, o nur-u imanla uzaktan uzağa fark eder. Ve fırtına ve zelzele, tâun gibi hadiseleri, birer musahhar memur bilir. Bahar fırtınası ve yağmur gibi hâdisâtı, sureten haşin, mânen çok lâtif hikmetlere medar görüyor. Hattâ, mevî, hayat-ı ebediyenin mukaddimesi ve kabri, saadet-i ebediyenin kapısı görüyor.

hâdisat: olaylar
haşin: kırıncı, sert
hayat-ı ebedîye: sonsuz hayat
hikmet: herşeyin belirli gayelere yönelik olarak, mânâlı, faydalı ve tam yerli yerinde olması
İnkılâbât-ı berzahîye ve uhrevîye: kabir ve âhîret âlemlerinde meydana gelen büyük değişik-

likler
lâtif: lûtf içeren, hoş, güzel
mânen: mânevî olarak
medar: sebep, vesile
mevî: ölüm
misal: örnek
mukaddime: başlangıç, giriş
musahhar: boyun eğen, uysal
nur-u iman: iman nuru

saadet: mutluluk
saadet-i ebedîye: sonsuz mutluluk
sureten: görünüşte
tâun: veba, bulaşıcı ve ölümcül hastalık
zelzele: deprem, sarsıntı
ziyafet-i Rahmâniye: Allah'ın sonsuz rahmetiyle kullarına sunduğu ziyafetler

(Yirmi Beşinci Söz, Birinci Şule,
İkinci Şuâ, Birinci Lem'a'dan)

Meselâ 1 **وَالْجِبَالِ أَوْتَادًا** 1 yani “Dağları zemininize kazık ve direk yaptım” bir kelâmdır.

(...)

Hikmet-i tabiiyenin bir feylesofunun şu kelâmdan nasibi şudur ki: Küre-i zeminin karnında bazı inkılâbat ve imtizâcâtın neticesi olarak hasıl olan zelzele ve ihtizâzâtı, dağların zuhuruyla sükûnet bulduğunu ve medar ve mihverindeki istikrarına ve zelzelenin irticâcıyla medar-ı senevîsinden çıkmamasına sebep, dağların hurucu olduğunu ve zeminin hiddeti ve gazabı, dağların menâfiziyle teneffüs etmekle sükûnet ettiğini fehmeder, tamamen imana gelir, “Elhikmetü lillâh” der.

1 Nebe' Sûresi, 78:7.

elhikmetü lillâh: gerçek bilgi ve hikmet sadece Allah'ındır
fehmetmek: anlamak
feylesof: felsefeci
gazab: öfke
hasıl: meydana gelme
hiddet: kızgınlık
hikmet-i tabiye: tabiatı konu alan fen ilmi
huruc: çıkma
ihlizâzât: sallanmalar

Imtizâcât: kaynaşmalar
Inkılâbat: büyük değişimler
irticâc: sarsıntı
kelâm: ifade, söz
kelâm: söz, ifade
küre-i zemin: yerküre
medar: dayanak, eksen
medar-ı senevî: güneş etrafındaki bir yıllık yörüngesi

menâfiz: delikler
mihver: eksen
netice: sonuç
sükûnet: sakinlik, durgunluk
teneffüs etmek: nefes almak
zelzele: deprem
zemin: yeryüzü
zuhur: meydana çıkma

(Yirmi Beşinci Söz, Üçüncü Şule'den)

İKİNCİ ZİYA

Hikmet-i Kur'âniyenin karşısında meydan-ı muaraza-ya çıkan felsefe-i beşeriyenin, hikmet-i Kur'ân'a karşı ne derece sukut ettiğini On İkinci Sözde izah ve bir temsil ile tasvir ve sair Sözlerde ispat ettiğimizden, onlara havale edip şimdilik başka bir cihette küçük bir muvazene ederiz. Şöyle ki:

Felsefe ve hikmet-i insaniye dünyaya sabit bakar; mevcudatın mahiyetlerinden, hâsiyetlerinden tafsilen bahseder. Sâniine karşı vazifelerinden bahsetse de, icmâlen bahseder. Adeta kâinat kitabının yalnız nakış ve hu-ruflarından bahseder, mânâsına ehemmiyet vermez.

Kur'ân ise, dünyaya geçici, seyyal, aldatıcı, seyyar, kararsız, inkılâpçı olarak bakar. Mevcudatın mahiyetlerinden, surî ve maddî hâsiyetlerinden icmâlen bahseder. Fakat Sâni tarafından tavzif edilen vezâif-i ubûdiyetkârâne-lerinden ve Sâniin isimlerine ne vech ile ve nasıl delâlet ettiklerini ve evâmir-i tekvîniye-i İlâhiyeye karşı inkiyad-larını tafsilen zikreder.

İşte, felsefe-i beşeriye ile hikmet-i Kur'âniyenin şu taf-sil ve icmal hususundaki farklarına bakacağız ki, mahz-ı

cihet: yön
delâlet: delil olma, işaret etme
evâmir-i tekvîniye-i İlâhiye: Allah'ın yaratılışa âit emirleri
felsefe ve hikmet-i insaniye: insanların geliştirdikleri fikir, felsefe ve ilim
felsefe-i beşeriye: insanların geliştirdikleri fikir, felsefe
hâsiyet: özellik
hikmet-i Kur'âniye: Kur'ân'ın hikmeti
huruf: harfler

icmal: özetleme
icmâlen: kısaca, özetle
İnkılâpçı: değişen
Inkiyad: boyun eğme, itaat etme
izah: açıklama
kâinat: evren, yaratılmış herşey
mahiyet: öz nitelik, özellik
mevcudat: varlıklar
meydan-ı muaraza: sözle mücadele meydanı
muvazene: karşılaştırma
nakış: süsleme, işleme
Sâni: herşeyi san'atlı bir şekilde yaratan Allah
seyyal: akıcı

seyyar: gezici
sukut etmek: alçalmak
surî: görünüşteki
tafsil: ayrıntılandırma
tafsilen: ayrıntılı olarak
tasvir: anlatmak, ifade etmek; resimlemek
tavzif edilmek: vazifelendirilmek
temsil: kıyaslama tarzında benzetme, analogi
vecih: şekil, tarz
vezâif-i ubûdiyetkârâne: kulluğa yakışır şekilde yapılan vazifeler
zikretmek: belirtmek
ziya: ışık

hak ve ayn-ı hakikat hangisidir, göreceğiz. İşte, nasıl elimizdeki saat, sureten sabit görünüyor; fakat içindeki çarkların harekâtıyla, daimî içinde bir zelzele ve âlet ve çarklarının ızdırapları vardır. Aynen onun gibi, kudret-i İlâhiyenin bir saat-i kübrâsı olan şu dünya, zâhirî sabitliğiyle beraber, daimî zelzele ve tagayyürde, fenâ ve zevâlde yuvarlanıyor. Evet, dünyaya zaman girdiği için, gece ve gündüz, o saat-i kübrânın saniyelerini sayan iki başlı bir mil hükmündedir. Sene, o saatin dakikalarını sayan bir ibre vaziyetindedir. Asır ise, o saatin saatlerini tâdât eden bir iğnedir. İşte, zaman, dünyayı emvâc-ı zevâl üstüne atar. Bütün mazi ve istikbali ademe verip yalnız zaman-ı hazırı vücuda bırakır.

Şimdi, zamanın dünyaya verdiği şu şekilde beraber, mekân itibarıyla dahi, yine dünya zelzeleli, gayr-ı sabit bir saat hükmündedir. Çünkü cev-v-i hava mekânı çabuk tagayyür ettiğinden, bir halden bir hale sür'aten geçtiğinden, bazı günde birkaç defa bulutlarla dolup boşalmakla, saniye sayan milin suret-i tagayyürü hükmünde bir tagayyür veriyor.

Şimdi, dünya hanesinin tabanı olan mekân-ı arz ise, yüzü, mevt ve hayatça, nebat ve hayvanca pek çabuk tebeddül ettiğinden, dakikaları sayan bir mil hükmünde, dünyanın şu ciheti geçici olduğunu gösterir. Zemin, yüzü itibarıyla böyle olduğu gibi, batnındaki inkılâbat ve zelzelelerle ve onların neticesinde cibâlin çıkmaları ve hasflar

adem: yokluk
ayn-ı hakikat: gerçeğin kendisi
batn: iç
cev-v-i hava: hava boşluğu
cibâl: dağlar
cihet: yön, taraf
emvâc-ı zevâl: kaybolup giden, yok olan dalgalar
fenâ: gelip geçicilik, ölümlülük
gayr-ı sabit: sabit olmayan
harekât: hareketler
hasf: yerin çökmesi, göç-

mesi
Inkılâbat: büyük değişmeler
istikbal: gelecek zaman
kudret-i İlâhiye: Allah'ın sonsuz güç ve kudreti
mahz-ı hak: hakkın, doğrunun kendisi
mazi: geçmiş zaman
mekân-ı arz: yeryüzü
mevt: ölüm
nebat: bitki
saat-i kübrâ: çok büyük saat
sabitliyet: sabitlik

sureten: görünüşte
suret-i tagayyür: değişme şekli
tâdât etmek: saymak
tagayyür: başkalaşma, değişme
tebeddül etmek: başkalaşmak, değişmek
vücut: varlık
zahîrî: görünürdeki
zaman-ı hazır: şimdiki zaman
zelzele: sarsıntı, deprem
zevâl: geçip gitme, kaybolma

vuku bulması, saatleri sayan bir mil gibi, dünyanın şu ciheti ağırca mürur edicidir, gösterir.

Dünya hanesinin tavanı olan semâ mekânı ise, ecramların harekâtıyla, kuyruklu yıldızların zuhuruyla, küsufat ve husufâtın vuku bulmasıyla, yıldızların sukut etmeleri gibi tagayyürat gösterir ki, semâ dahi sabit değil; ihtiyarlığa, harabiyete gidiyor. Onun tagayyürâtı, haftalık saatte günleri sayan bir mil gibi, çendan ağır ve geç oluyor, fakat herhalde geçici ve zevâl ve harabiyete karşı gittiğini gösteriyor.

İşte, dünya, dünya cihetiyle şu yedi rükün üzerinde binâ edilmiştir. Şu rükünler daim onu sarsıyor. Fakat şu sarsılan ve hareket eden dünya, Sâniine baktığı vakit, o harekât ve tagayyürat, kalem-i kudretin mektubat-ı Samedâniyeyi yazması için o kalemin işlemesidir. O tebeddülât-ı ahvâl ise, esmâ-i İlâhiyenin cilve-i şuûnâtını ayrı ayrı tavsifatla gösteren, tazelenen âyineleridir.

İşte, dünya, dünya itibarıyla hem fenâya gider, hem ölmeye koşar, hem zelzele içindedir. Hakikatte akarsu gibi nhlet ettiği halde, gafletle sureten incimad etmiş, fikr-i tabiatla kesafet ve küduret peydâ edip âhirete perde olmuştur. İşte, felsefe-i sakîme, tetkikat-ı felsefe ile ve hikmet-i tabiiye ile ve medeniyet-i sefihenin cazibedar lehvi-

âyine: ayna
cazibedar: çekici
cihet: yön, taraf
cilve-i şuûnat: Allah'ın iş ve tasarruflarının görünümü, Allah'ın kendini tanıttırıp bildirmesi
çendan: gerçi
ecram: gök cisimleri, yıldızlar
esmâ-i ilâhiye: Allah'ın isimleri
felsefe-i sakîme: hastalıklı felsefe; yanlış yoldaki felsefe
fenâ: yok oluş
fikr-i tabiat: tabiat fikri
gaflet: umursamazlık, âhiretten ve Allah'ın emir ve yasaklarından habersiz davranma
harabiyet: yok oluş

harekât: hareketler
hikmet-i tabiiye: tabiatı konu alan fen ilmi
husufât: ay tutulmaları
incimad: donma
kalem-i kudret: Allah'ın kudret kalemi
kesafet ve küduret peydâ etmek: katılaşmak ve bulanıklaşmak
küsufat: güneş tutulmaları
medeniyet-i sefihe: sefahate düşkün medeniyet
mektubat-ı Samedâniye: Allah tarafından gönderilmiş birer mektup gibi, suur sahipleri-ne ilâhî san'atı anlatan eserler, varlıklar
mürur edici: geçici

nhlet: yolculuk, göç
rükün: esas, şart
Sâni: herşeyi san'atla yaratan Allah
sukut: düşmek
sureten: görünüşte
tagayyürât: başkalaşmalar
tavsifat: vasıflandırmalar, özelliklerini ortaya koyma
tebeddülât-ı ahvâl: hallerin değişmesi
tetkikat-ı felsefe: felsefenin inceleme ve araştırmaları
vuku: olma, meydana gelme
zelzele: sarsıntı, deprem
zevâl: geçip gitme, kaybolma
zuhur: görünme

1 إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ve

2 إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ve 3 إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ 2

وَتُنْفَعُ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ

شَاءَ اللَّهُ 4

mevt-âlûd tabirleriyle dünyanın ebediyet-i mevhumasını parça parça eder.

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا

يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَمَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ 5

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيَرْبِّكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ

عَمَّا تَعْمَلُونَ 6

Gök gürlemesi gibi sayhalarıyla, tabiat fikrini tevlid eden gafleti dağıtır.

İşte, Kur'ân'ın baştan başa, kâinata müteveccih olan âyâtı şu esasa göre gider. Hakikat-i dünyayı olduğu gibi

1 "Gök yarıldığı zaman." İnfitar Sûresi, 82:1.

2 "Güneş dürülüp toplandığında." Tekvir Sûresi, 81:1.

3 "Gök yarıldığında." İnşikak Sûresi, 84:1.

4 "Sûra üfürülür. Ve Allah'ın dilediklerinden başka göklerde kim var, yerde kim varsa düşüp ölür." Zümer Sûresi, 39:68.

5 "O, yere gireni ve yerden çıkanı, gökten ineni ve göğe yükseleni bilir. Nerede olursanız O sizinledir. Allah yaptıklarınızı hakkıyla görür." Hadid Sûresi, 57:4.

6 "De ki: Hamd Allah'a mahsustur; O size delillerini gösterecek, siz de onları tanıyacaksınız. Senin Rabbin, işlediklerinizden habersiz değildir." Neml Sûresi, 27:93.

âyât: ayetler
ebediyet-i mevhum: sonsuzluk kuruntusu
gaflet: umursamazlık, âhiretten ve Allah'ın emir ve yasaklarından habersiz davranma
hakikat-i dünya: dünyanın gerçek mahiyeti,

aslı esası
kâinat: evren, yaratılmış herşey
mevt-âlûd: ölümcül, ölümle karışık
müteveccih: yönelmiş
sayha: sesleniş
tabiat fikrî: materyalist

düşünce; tabiat için söylenen, "insan faaliyetlerinin dışında kendi kendini sürekli olarak yeniden yaratan ve değiştiren güç" düşüncesi
tabir: ifade
tevlid etmek: doğumak

açar, gösterir. Çirkin dünyayı, ne kadar çirkin olduğunu göstermekle, beşerin yüzünü ondan çevirtir, Sânie bakan güzel dünyanın güzel yüzünü gösterir, beşerin gözünü ona diktirir. Hakikî hikmeti ders verir, kâinat kitabının mânâlarını talim eder, hurufat ve nukuşlarına az bakar. Sarhoş felsefe gibi çirkine âşık olup, mânâyı unutturup, hurufatın nukuşuyla insanların vaktini mâlâyâniyatta sarf ettirmiyor.

beşer: insan
hakikî: gerçek ve doğru
hikmet: herşeyin belirli gayelere yönelik olarak, mânâlı, faydalı ve tam yerli yerinde olduğunu

gösteren ilim, bilgi
hurufat: harfler
kâinat: evren, yaratılmış herşey
mâlâyâniyat: faydasız, boş şeyler

nukuş: nakışlar, işlemler
Sâni: herşeyi san'atla yaratan Allah
sarf etmek: harcamak
talim etmek: öğretmek

(Otuz Üçüncü Söz, Yirmi İkinci Pencere'den)

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا ۝ وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ۝ وَخَلَقْنَاكُمْ

أَزْوَاجًا ۝ ۱

فَانظُرْ إِلَى آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُخَيِّ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۝ ۲

Küre-i arz bir kafadır ki, yüz bin ağzı vardır. Her bir ağzında yüz bin lisanı vardır. Her lisanında yüz bin burhanı var ki, herbiri çok cihetle Vâcibü'l-Vücut, Vâhid-i Ehad, herşeye Kadîr, herşeye Alîm bir Zât-ı Zülcelâlin vücub-u vücuduna ve vahdetine ve evsâf-ı kudsiyesine ve Esmâ-i Hüsnâsına şehadet ederler.

Evet, arzın evvel-i hilkatine bakıyoruz ki, mâyi haline gelen bir madde-i seyyâleden taş, ve taştan toprak halk edilmiş. Mâyi kalsaydı, kabil-i süknâ olmazdı. O mâyi taş olduktan sonra demir gibi sert olsaydı, kabil-i istifade olmazdı. Elbette buna bu vaziyeti veren, yerin sekenelerinin hâcetlerini gören bir Sâni-i Hakîmin hikmetidir.

1 "Yeryüzünü bir döşek, dağları birer kazık yapmadık mı? Sizi de çift çift yaratık." Nebe' Sûresi, 78:6-8.

2 "Bak Allah'ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor." Rum Sûresi, 30:50.

Alîm: herşeyi hakkıyla bilen, sonsuz ilim sahibi Allah
arz: dünya
burhan: güçlü delil
clhet: yön
Esmâ-i Hüsnâ: Allah'ın güzel isimleri
evsâf-ı kudsiye: mukaddes vasıflar, sıfatlar
evvel-i hilkat: yaratılışın başlangıcı
hâcet: ihtiyaç
hikmet: herşeyin belirli gayelere yönelik olarak, mânâlı, faydalı ve tam yerli yerinde olması

kabil-i istifade: kullanmaya elverişli
kabil-i süknâ: oturmaya elverişli, oturulabilir
Kadîr: herşeye gücü yeten, herşeyi yapabilen, sonsuz güç ve kudret sahibi Allah
küre-i arz: yerküre, dünya
lisan: dil
madde-i seyyâle: akıcı madde
mâyî: sıvı
Sâni-i Hakîm: herşeyi hikmetle ve san'atla yaratan Allah

sekeneler: sakinler, oturanlar
şehadet: şahitlik, tanıklık
Vâcibü'l-Vücut: varlığı zorunlu olan, var olmak için hiçbir sebebe ihtiyacı bulunmayan Allah
vahdet: birlik
Vâhid-i Ehad: bir olan ve birliği her bir şeyde görülen Allah
vücub-u vücud: varlığının zorunlu oluşu
Zât-ı Zülcelâl: sonsuz haşmet ve yücelik sahibi olan Zât, Allah

Sonra, tabaka-i tûrâbiye, dağlar direği üzerine atılmış, tâ içindeki dahilî inkılâplardan gelen zelzeleler, dağlarla teneffüs edip, zemini hareketinden ve vazifesinden şaşırtmasın. Hem denizin istilâsından toprağı kurtarsın. Hem zîhayatların levâzımât-ı hayatiyesine birer hazine olsun. Hem havayı tarasın, gazât-ı muzırradan tasfiye etsin, tâ teneffüse kabil olsun. Hem suları biriktirip iddihar etsin. Hem zîhayata lâzım olan sair madenlere menşe ve medar olsun.

İşte, bu vaziyet bir Kadîr-i Mutlak ve bir Hakîm-i Rahîmin vücub-u vücuduna ve vahdetine gayet kat'î ve kuvvetli şehadet eder.

dahilî: iç
gazât-ı muzırra: zararlı gazlar
Hakîm-i Rahîm: sonsuz şefkat ve merhamet sahibi ve herşeyi hikmetle yapan Allah
iddihar: biriktirme, depolama
Inkılâp: değişim, dönüşüm

istilâ: kuşatma, basma
kabil: uygun, kabiliyetli
Kadîr-i Mutlak: herşeye gücü yeten, sınırsız güç ve kudret sahibi Allah
kat'î: kesin
levâzımât-ı hayatiye: hayat için gerekli şeyler
medar: kaynak, sebep, dayanak
menşe: kaynak

sair: diğer, başka
şehadet: şahitlik, tanıklık
tabaka-i tûrâbiye: toprak tabakası
vahdet: birlik
vücub-u vücud: varlığının zorunlu oluşu
zelzele: sarsıntı
zemin: yer
zîhayat: hayat sahibi, canlı

2. Kısım

Bediüzzaman ve Talebelerinin Mektuplarından Zelzele Bahisleri

Otuz sene evvel aşâirlerde gezerken, böyle sual ettiler: “Acaba şu zaman ve dehrin şikâyetindeki—hattâ büyük zâtlar ve evliyalar dahi felekten ve zamandan şikâyet ediyorlar—ondan, Sâni-i Zülcelâlin san’at-ı bediine itiraz çıkmaz mı?

Cevap: Hayır ve asla! Belki mânâsı şudur: Gûya şikâyetçi der ki: “İstediğim emir ve arzu ettiğim şey ve teşehhî ettiğim hal, hikmet-i ezeliyenin düsturuyla tanzim olunan âlemin mahiyeti müstait değil ve inayet-i ezeliyenin pergelisiyle nakşolunan feleğin kanunu müsait değil ve meşiet-i ezeliyenin matbaasında tab olunan zamanın tabiatı muvafık değil ve mesâlih-i umumiyeyi tesis eden hikmet-i İlâhiye razı değildir ki, şu âlem-i imkân, Feyyaz-ı Mutlakın yed-i kudretinden, şu ukulûmuzun hendesiyle ve tehev-vüsümüzün iştahısıyla istediğimiz herbir semeratı koparsın. Verse de tutamaz, düşse de kaldıramaz.”

Evet, bir şahsın tehev-vüsü için büyük bir daire-i muhita hareket-i mühimmesinden durdurulmaz.

âlem-i imkân: dünya, imkân âlemi
aşâir: aşretler; kableler
daire-i muhita: kuşatıcı, geniş daire
dehr: uzun zaman dilimi, asır
düstur: kâide, kural
evliya: veliler, Allah dostları
felek: tali’, baht; devir; dünya
Feyyâz-ı Mutlak: pek çok feyiz, bolluk ve bereket veren Allah
gûya: sanki
hal: durum
hareket-i mühimme: önemli hareket
hendese: plân, geometri
hikmet/hikmet-i ilâhiye:

fayda, gaye; herşeyin belirli gayelere yönelik olarak, mânâlı, faydalı ve tam yerli yerinde yaratılması
hikmet-i ezeliye: Allah’ın ezeli hikmeti
inayet-i ezeliye: Allah’ın ezeli inayeti, düzeni
mahiyet: asıl, temel nitelik, özellik
mesâlih-i umumiye: genel, herkesi ilgilendiren faydalar
meşiet-i ezeliye: ezeli olan Allah’ın hikmeti, iradesi
muvafık: uygun
müstait: uygun, yetenekli
nakşolunan: işlenen

san’at-ı bedî: güzel ve harika san’at
Sâni-i Zülcelâl: büyükük ve yücelik sahibi, herşeyi san’atlı bir şekilde yapan Allah
semerât: meyveler, neticeler
tab olunan: basılan
tabiat: âdet, kanun, yapı
tanzim: düzenleme, düzene koyma
tehev-vüs: heveslenme
tesis eden: kuran, yerleştiren
teşehhî etme: hırsla isteme, şiddetle isteme
ukul: akıllar
yed-i kudret: Allah’ın kudret eli

İşte, otuz sene evvelki cevaba, Risale-i Nur dahi zelzeleler bahsinde böyle küçük bir haşiye ilhak ediyor ki, her bir unsurun, maddî ve mânevî kış ve zelzele gibi hâdiselerin, yüzer hayırlı neticeleri ve gayeleri varken, şerli ve zararlı birtek neticesi için onu vazifesinden durdurmak, o yüzer hayırlı neticeleri terk etmekle, yüzer şer yapmak, ta bir tek şer gelmesin gibi, hikmete, hakikate, rububiyete münafî olur. Fakat, küllî kanunların tazyikinden feryat eden fertlere, inâyât-ı hâssa ve imdâdât-ı hususiyeyle ve ihsânât-ı mahsusayla Rahmânürrahîm, her biçarenin imdadına yetişebilir. Dertlerine, derman yetiştirir. Fakat o ferdin hevesiyle değil, hakikî menfaatiyle yardım eder. Bazan, dünyada istediği bir cama mukabil, âhirette bir elmas verir.

biçare: çaresiz
evvel: önce
hakikat: gerçek
hakikî: asıl, gerçek
haşiye: dipnot, açıklayıcı not
hikmet/hikmet-i ilâhiye: fayda, gaye; herşeyin belirli gayelere yönelik olarak, mânâlı, faydalı ve tam yerli yerinde yapılması
ihsânât-ı mahsusa: özel ihsanlar, yardımlar, ba-

ğışlar
ilhak etmek: eklemek
İmdad: yardım
İmdâdât-ı hususiye: özel yardımlar
inâyât-ı hâssa: özel yardımlar
külli: büyük, kapsamlı, geniş
mukabil: karşılık
münafî: zıt
Rahmânürrahîm: bütün her şeye ve her bir varlığa, şefkat ve merhame-

tiyle muamele eden Allah
rububiyet: Rablik; her bir varlığa yaratılış gayelerine ulaşmaları için muhtaç olduğu şeylerin verilmesi, onların terbiye edilip idare ve egemenlik altında bulundurulması
şer: kötü
tazyik: baskı
unsur: madde
zelzele: deprem, sarsıntı

Bir âyetin mânâ-yı işârisinin külliyyetinden bir ferdi, Hürriyetten bu ana kadar, Teşrin-i Sâni otuzuncu gün, bin üç yüz elli sekizde, Karadağ başına yalnız çıkıyordum. “İnsanların, hususan Müslümanların bu teselsül eden helâketleri ve hasaretleri ne vakitten başladı, ne vakte kadar devam eder?” hatıra geldi. Birden, her müşkülümü halleden Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan Sûre-i Ve’l-Asri’yi karşıma çıkardı. Dedi: “Bak.” Baktım. Her asra hitap ettiği gibi, bu asrımıza daha ziyade bakan

âyetindeki وَالْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ 1

İnşâda (şedde ve tenvin sayılır) makam-ı cifrîsi bin üç yüz yirmi dört edip (1324), Hürriyet inkılâbıyla başlayan tebeddül-ü saltanat ve Balkan ve İtalyan harpleri ve Birinci Harb-i Umumî mağlûbiyetleri ve dehşetli muahedeleri ve şear-i İslâmiyenin sarsılmaları ve bu memleketin zelzeleleri ve yangınları ve İkinci Harb-i

1 “Yemin olsun Asra. İnsan muhakkak hüsrandır.” Asr Sûresi, 103:1-2.

asr: yüzyıl

Birinci Harb-i Umumî:

Birinci Dünya Savaşı

dehşetli: korkunç, ürkütücü

hasaret: zarar, ziyan

helâket: mahvolma, yok oluş

hususana: bilhassa, özellikle

Hürriyet/Hürriyet inkılâbı:

1908’de II. Meşrutiyetin ilânı ile birlikte gerçekleşen serbestlik.

Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan: açıklamalarıyla ve anlatımlarıyla mu’cize olan, benzerini yap-

makta akılları âciz bırakan Kur’ân

külliyyet: bütünlük, kapsamlılık

mağlûbiyyet: yenilgi

makam-ı cifrî: cifre göre sayısal değer

mânâ-yı işâri: işaret edilen mânâ

muahede: andlaşma

müşkül: zorluk, engel

Sûre-i Ve’l-Asri: Kur’ân-ı Kerim’in 103. Sûresi

şear-i İslâmiye: İslâma sembol olmuş iş ve ibâdetler

şedde: Arapça’da iki

sessiz harfin yanyana olması

tebeddül-ü saltanat:

saltanatın değişmesi

tenvin: Arapça gramerde bir kelimenin sonunu

nun gibi okutmak üzere konulan işaret; kelimenin sonuna iki üstün

(en), iki esre (in), iki ötre (ün) gelmesi hâli

teselsül: zincirleme devam etme, ard arda gelme

Teşrin-i Sâni: Kasım ayı

zelzele: deprem, sarsıntı

ziyade: çok, fazla

Umumînin zemin yüzünde fırtınaları gibi, semavî ve arzî musibetlerle hasâret-i insaniyeyle ¹ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفَى خُسْرٍ âyetinin bu asra dahi bir hakikati, maddeten aynı tarihiyle gösterip, bir lem'a-i i'câzını gösteriyor.

(Kastamonu Lâhikası, 6. Mektup'tan)

Aziz, tam sıddık kardeşlerim,

Benim, bu dünyada medâr-ı tesellîm ve sürurum sizlersiniz. Eğer sizler olmasaydınız, bu dört sene azaba dayanamazdım. Sizin sebat ve metanetiniz, bana da kuvvetli bir sabır ve tahammülü verdi. Birden hatıra gelen dört nokta:

Birincisi: Kardeşlerim, bu zelzele benim itikadında “şakk-ı kamer” gibi bir mu’cize-i Kur’ân’dır; en mütemerridi dahi tasdike mecbur eder bir vaziyete girdi.

İkincisi: Eski zamandan beri hiçbir cemaat, Risale-i Nur’un şakirtleri kadar hak ve hakikat mesleğinde pek çok iş görmekle beraber, pek az zahmetle kurtulmamışlar. Bizim hizmetimizin ondan birini yapanlar, zahmetimizin on mislini çekmişler. Demek biz, daima “Şükür ve elham-

1 “İnsan muhakkak hüsrandır.” Asr Sûresi, 103:2.

arzî: yerden gelen
asr: yüzyıl
aziz: izzetli, çok değerli, saygın
cemaat: topluluk, grup
hak ve hakikat mesleği: doğrular ve gerçekler üzerine işleyen meslek; Kur’ân yolu
hakikat: asıl, esas
hasâret-i insaniye: insanın zararı
İkinci Harb-i Umumî: İkinci Dünya Savaşı

itikad: inanç
lem'a-i l'câz: mu'cizelik parıltısı
medâr-ı tesellî ve sürur: teselli ve mutluluk kaynağı
metanet: sağlam duruş, kararlılık
mu'cize-i Kur’ân: Kur’ân’ın mu'cizesi
musibet: belâ, felaket
mütemerrid: inatçı, dik kafalı
sebat: kararlılık

semâvî: gökten gelen
sıddık: çok doğru ve bağlı
şakîr: talebe, öğrenci
şakk-ı kamer: Peygamberimizin (a.s.m.) bir işaretleriyle Ay’ın ikiye bölünmesi mu'cizesi
tahammül: katlanma, yüklenme
tasdik: onaylama, kabul etme
zemin: yer

dülillâh” dedirten bir haldeyiz.

(...)

Bir meseleye gayet kısacık bir remizle zekâvetinize, fehminize havale ediyorum:

Sual: “Yerin korkudan titremesi ve hiddeti neden Rus’a gelmiyor ve yalnız...?”

Cevap: Çünkü nesholup tahrif olmuş bir dine karşı dinsizlikle ihanet başka. Ve hak ve ebedî bir dine karşı ihanet ise, yeri titretiyor, kızdırıyor.

(Kastamonu Lâhikası, 167. Mektup)

Medar-ı ibret ve hayret bir hâdisedir.

Risale-i Nur’un erkân-ı mühimmesinden bir zât yazıyor ki: “Adapazarı zelzelesinin aynı gününde, zelzeleden birkaç saat evvel, umumî ve herkese göstermek için, bir büyük tiyatro teşekkülüyle ve oyuncu kızlardan dört güzelini çırıl çıplak olarak âlâyîşle çarşı ve pazarda gezdiren, o câzibedarlara kapılan tiyatro binasında toplanan bin kişiden fazla seyirciler, oyun başlarken, birdenbire arz, kemâl-i hiddet ve gayz ile onların hayâsız yüzlerini dehşetli tokatladı, mahvedip zîr ü zeber etti. Ve o binayı hâk ile yeksan eyledi.”

Ben, dünyanın bu nevi hâdiselerinden iki senedir hiç

âlâyîş: gösteriş, göz ka-
maştırma

arz: yer

câzibedar: çekici

ebedî: sonsuz, sonu ol-
mayan

elhamdülillâh: “ezelden
ebede her türlü hamd
ve övgü, şükür ve min-
net Allah’a mahsustur”

erkân-ı mühimme: bir
topluluğun ileri gelenle-
ri, önemli büyükleri; kö-

şe taşları

fehîm: anlayış, kavrayış

hâk ile yeksan eyle-

mek: yerle bir etmek

hak: doğru, gerçek, asıl

hiddet: öfke, kızgınlık

kemâl-i hiddet ve gayz:

tam bir öfke ve hiddet

medar-ı ibret ve hayret:

hayret ve ibrete sebep

nesholma: hükmü yürür-

lükten kalkma; hüküm-

süz olma

nevi: çeşit, tür

remiz: işaret

tahrif olma: hükmü yü-

rürükten kalkma; bo-

zulma

teşekkül: oluşma, olu-

şum

umumî: genel

zekâvet: zekilik

zelzele: deprem, sarsıntı

zîr ü zeber: alt üst, dar-

madanın

haberim yoktu, bakmıyordum. Fakat bugünlerde hem Hüsrev ve hem Kahraman Çelebi zelzeleden haber vermeleri ve Hüsrev ve rüfekasının kanaatiyle, Isparta'nın gürültülü zelzelesi karşısında Risale-i Nur'u kuvvetli bir kalkan bulmasıyla hiçbir zarar vermemesi ve Risale-i Nur'a muarız bir hocanın bütün hâsılatını mahveden dolu, o muarıza has kalması, başkasına ilişmemesi bir derece kanaat verir ki, ekser vilâyetlere giren ve Adapazar'a girmeyen Risale-i Nur'un ehemmiyetli bir esası olan tesettür şiarını bu derece açık ihanetiyle, Risale-i Nur, onların yardımlarına koşmamış diye, yalnız bu hâdiseye baktım.

(On Üçüncü Şuâ'dan)

Sabri'nin tabiri ve istihracıyla, Sûre-i Ve'l-Asr işaretine muvafık olarak Risale-i Nur, Anadolu'yu Cebel-i Cûdîde sefine gibi ve Isparta ve Kastamonu'yu âfât-ı semaviye ve arziyeden muhafazalarına bir vesile olduğunu ve Risale-i Nur'a ilişmesinler, yoksa yakında bekleyen âfetler geleceklerini bilsinler, akıllarını başlarına alsınlar. Bu musibetten biraz evvel, tekrarla söylüyordum, size de o mektuplar gönderilmişti. Şimdi aldığım haber: Kastamonu, civarı, kal'ası, Risale-i Nur'un matemini tutmuş gibi ağlamış ve zelzeleyle sıtma tutmuş. İnşallah yine Risale-i Nur'a kavuşacak ve gülecek ve şükredecek.

âfât-ı semaviye ve arziye: gök ve yer âfetleri, belâları
âfet: felâket, belâ
Cebel-i Cûdî: Kur'ân-ı Kerimde Hz. Nuh'un gemisinin tufandan sonra oturduğu belirtilen Türkiye-Irak sınırında bulunan dağ
ehemmiyetli: önemli
ekser: çok
has: özel

hâsılat: ürün
ilişme: sataşma, rahatsız etme
İnşallah: Allah izin verirse
istihrac: çıkarma
kanaat: fikir, görüş, düşünce
matem: yas
muarız: karşı gelen
muhafaza: koruma, korunma
musibet: belâ, dert, fe-

lâket
muvafık: uygun
rüfeka: arkadaşlar
sefine: gemi
Sûre-i Ve'l-Asr: Kur'ân-ı Kerimin 103. Sûresi
şîar: işaret; İslâma sembol olmuş iş ve ibadetler
tabir: yorum
tesettür: örtünme
vilâyet: il
zelzele: deprem, sarsıntı

Size evvelki gün iki kıymetli kazancımızı yazmıştım. İkincide yüzer lisanla dua ve tesbihat, ilâ âhir... demiştim. Noksan var. Sahihi: Her birimiz derecesine göre yüzer lisanla, ilâ âhir...

Hem ben pek çok alâkadar olduğum Sava köyünden çok muhterem bir ihtiyarla ellerimiz birbiriyle kelepçe edilip geldiğimiz, beni pek çok memnun edip, bununla o mübarek köyün bana şiddet-i alâkasını anladım. O kardeşime ayrıca selâm ederim.

* * *

Aziz kardeşim,

وَحَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ¹ Bu âyet dahi

işaretine işaret eder ki, kâfirlerin bu kadar tahribatları ve harpleri faidesiz ve hasâret içerisinde ayn-ı zarar oldu. وَالْعَصْرِ² işaretinde Risale-i Nur'a bir îma bulunması remziyle, bu âyet dahi remzen bin üç yüz altmış Rûmî tarihi olan bu senede münafıklar ve küfre düşenler Risale-i Nur'a ilişecekler, fakat hasâret ederler. Çünkü zelzele ve harp gibi belâların ref'ine bir sebep Risale-i Nur'dur. Onun tatili belâları celb eder diye bir gizli îma olabilir.

Said Nursî

¹ "İşte kâfirler o zaman hüsrâna uğramışlardır." Mü'min Sûresi, 40:85.

² "Yemin olsun Asra. İnsan muhakkak hüsrandır." Asr Sûresi, 103:1-2.

³ "Yemin olsun Asra." Asr Sûresi, 103:1.

alâkadar: alâkalı, ilgili
ayn-ı zarar: zararın ta kendisi
celb etmek: çekmek
hasâret: zarar, kayıp
ilâ âhir: sonuna kadar
îma: çok ince işaret, alâmet
kâfir: Allah'ı veya Allah'ın bildirdiği kesin şeylerden birini inkâr

eden kimse
ilsan: dil
muhterem: hürmete lâ-yık, saygıdeğer
münafık: iki yüzlü, inandırdığı halde inanmış görünen
remiz: ince işaret
remzen: işareten
sahih: doğru, güvenilir
şiddet-i alâka: şiddetli

ilgi ve alâka
tahribat: tahripler, yıkıp bozmalar
tatil: bir işe ara vermek, araya engel girip kesintiye uğramak
tesbihat: Allah'ı her türlü kusurdan yüce tutarak şanına lâyık ifadelerle anma
zelzele: deprem, sarsıntı

**Adliyenin şahs-ı mânevîsine ve dahiliye vekiline
bera-yı malûmat takdim edilen ve Emirdağ'ındaki
istintakta verdiğim ifadenin hâşiye ve lâhikasıdır.**

Bu yirmi beş seneden beri hiçbir gazeteyi okumayıp, dinlemeyip, dünkü gün, bana hizmet eden bir adam, gazetelerin bir parçasını bana okudu. İçinde, Ankara Maarif dairesi iki milyon zararla, hem yine Ankara'da otomobil garajı binası, aynı vakitte İzmir'de ehemmiyetli fabrika, hem aynı vakitte Ada'da büyük bir binanın tamamen yandığını işittiğim vakit, pek çok teessür ve yazıklarla bu fakir millete acılamakla, aynı zamanda bütün ömrümde çekmediğim bir sıkıntı içinde, hiçbir mahkemede benim gibi ihtiyar ve hasta halimde dört buçuk saat mütemadiyen ifademi sual-cevaba mecbur olduğum bir zamanda, eğer bura adliyesinin insaniyeti ve bir derece şefkati olmasaydı kat'iyen dayanamadığım gibi, kat'î karar vermiştim ki, sert bir sözle, bu soğukta, bu hastalığımda hapse girmeyi gözüme almıştım. Hattâ bana hizmet edenin birini odamda yatırmak, birine bir tokat vurup benim hizmet için hapse, yanıma gelmek için karar vermiştik. Fakat bura adliyesinin insaniyeti ve inayet-i İlâhiye bana sabır verdi, tahammül ettim.

Bu acip vaziyetim ve asılsız evhamın sebebini merak ettim. *Gençlik Rehberi*'nin resmen tab edilmesi ve intişarı pek çok mektepleri tenvir etmiş, hattâ Ankara Darülfünun-

acip: acayıp, şaşırtıcı, tuhaf

Ankara Maarif Dairesi:

Ankara Eğitim Dairesi;

Millî Eğitim Bakanlığı

bera-yı malûmat: bilgi

ve malûmat için, bilgi

vermek için

dahiliye vekili: İçişleri

Bakanı

evham: kuruntular, şüpheler

Gençlik Rehberi: Risa-

le-i Nur'dan derlenen

ve gençlere alt mesele-

lerden oluşan bir kitap-

çık

hâşiye: dipnot

inayet-i İlâhiye: Allah'ın

inâyeti, şefkat ve yardı-

mı

insaniyet: insanlık

intişar: yayılma

istintak: soruşturma,

sorgulama

kat'î: kesin

lâhika: ek, ilâve

mütemadiyen: sürekli

olarak

şahs-ı mânevî: belirli bir

kişi olmayıp bir toplu-

luktan meydana gelen

mânevî kişilik, tüzel ki-

şilik

tab edilmek: basılmak

tahammül etmek: kat-

lanmak, dayanmak

takdim edilen: sunulan

teessür: üzüntü

tenvir etmek: aydınlat-

mak, nurlandırmak

vaziyet: durum, hâl

nundaki ve İstanbul Darülfünunundaki kıymettar gençlerin Risale-i Nur'un esasatını, bu vatan milletin saadetine bir vesile olduğunu bilmeleri ve pek çok muallimler, hamiyet-i milliye ve vataniye ve haysiyet-i ilmiye cihetiyle Risale-i Nur'a kemâl-i ihtiyakla alâkadar olmaları, Maarif dairesinin nazar-ı dikkatini celb etmiş; Nurlara karşı bir derece beğenmemek tarzında bir ilişmek istemişler.

Hattâ burada, "Gençleri elde ediyor, matbu *Gençlik Rehberi* ile mektep talebelerinin nazarlarını dine çeviriyor" diye ihbar edilmiş. Bunun üzerine hem bana, hem ekser Risale-i Nur şakirtlerine bazı vilâyetlerde ilişilmiş. Halbuki ben, medreseden çıktığım için hocalardan istimdad etmek lâzımken, bütün kuvvetimle Maarif dairesine ve mekteplilere itimad edip onlara dayanmak istiyordum. Çünkü Nur dairesine girenlerin çoğu mekteplilerdir, hocalar azdır; çoğu çekindiği halde, mektepliler kemâl-i takdirle Nurlara sahip çıktığından, kalbimden derdim: İnşallah Maarif dairesi Nur şakirtlerini himaye edecek. Ve yardımları beklerken birden bize bu yeni taarruzun sebebi matbu *Gençlik Rehberi*'nin âhırinde "Nur şakirtleri, hükûmetin müsaadesine binaen, mümkün olduğu kadar Nur dershaneleri açılmak münasiptir" diye bizim gizli düşmanlarımız Maarif dairesini aleyhimize çevirmeye çalışması bir vesile oldu.

Şimdiye kadar o düşmanlarımız, desiselerle kaç defa

âhırinde: sonunda
alâkadar: alakalı, ilgili
Ankara Darülfünunu:
Ankara Üniversitesi
binaen: dayanarak,
dolayı
clhet: yön
desise: hile, aldatma
ekser: çoğunluk
esasat: esaslar, prensip-
ler
Gençlik Rehberi: Risa-
le-i Nur'dan derlenen
ve gençlere ait mesele-
lerden oluşan bir kitap-
çık

**hamiyet-i milliye ve va-
taniye:** millet ve vatan
için gösterilen fedakâr-
lık, gayret
haysiyet-i ilmiye: ilmin
haysiyeti, şerefi
himaye etmek: korumak
ihbar edilmek: bildiril-
mek
İstanbul Darülfünunu:
İstanbul Üniversitesi
istimdad etmek: yardım
istemek
itimad etmek: güven-
mek
kemâl-i ihtiyak: tam bir

istek ve arzu
kemâl-i takdir: eksiksiz
bir takdir; çok beğenme
kıymettar: kıymetli, de-
ğerli
Maarif dairesi: eğitim
dairesi, Millî Eğitim Ba-
kanlığı
matbu: basılmış
muallim: öğretmen
münasip: uygun
nazar: bakış, dikkat
**nazar-ı dikkati celb et-
mek:** dikkat çekmek
şakirt: öğrenci, talebe
taarruz: saldırı

adliye cihetiyle bizi perişan etmek istediler, muvaffak olmadılar, birşey de çıkaramadılar. Sonra mutaassıp ve enaniyetli ve resmî makamlardaki hocaları aleyhimize sevk etmeye çalıştılar, onda da birşeye muvaffak olamadılar. Şimdi en ziyade bana yardıma güvendiğimiz Maarif idaresini aleyhimize istimal etmekle, bu hükûmetin bazı memurlarını üç mahkemede kat'î beraat kazandığımız cemiyetçilik ve tarikatçılık bahanesiyle geniş bir dairede biçare mâsum Nur şakirtlerine ve beni Risale-i Nur'un mütalâasından mahrum etmeye çalıştıkları bir zamanda ve benim acınacak dört buçuk saat istintakımın aynı vaktinde Maarif dairesinin sebepsiz yanması ve söndürülmesine hiçbir imkân bulunmaması ve tamamen yanması tesadüfe benzemiyor, bir eser-i hiddet görünüyor.

O ifademin âhırinde ve aynı zamanda demiştim ki: “Beni bu gurbette, yalnızlıkta kitaplarımın mütalâasından mahrum etmeyiniz. Yoksa hem bana, hem bu vatana yazık olur.**HASIYE** Belki zemin, yine zelzeleyle hiddet eder” dediğimden üç dakika sonra üç saniye devam eden zelzele ve o fıkrayı mahkemede tekrar ettiğim aynı zamanda—ya gece veya gündüzde—zemin ateşle Maarif dairesine saldırması ve mahkemecce dört defa ispat edilen çok defa zelzelenin Risale-i Nur’a ve şakirtlerine taarruzun aynı zamanında gelmesi-elbette bunda tesadüf olamaz. Demek bu vatanın ve milletin ve âsâyişin büyük bir temel

HASIYE İşte yazık oldu.

âhır: son
âsâyiş: bir yerin düzen ve güvenlik içinde bulunması durumu, düzenlilik, güvenlik
beraat: temize çıkma, suçsuz olduğunun anlaşılması
biçare: çaresiz
cemiyetçilik: cemiyet işiyle uğraşma; bir dernek kurup faaliyet gösterme
cihet: yön
enaniyetli: bencil, gurur-

lu
eser-i hiddet: öfke eseri, neticesi
fıkra: kısa yazı
hasiye: dipnot, açıklayıcı not
hiddet: öfke
istimal etmek: kullanmak
istintak: soruşturma, sorgulama
kat'i: kesin
Maarif idaresi: eğitim idaresi, Millî Eğitim Bakanlığı

mahrum etmek: yoksun bırakmak
mutaassıp: körü körüne inat ve ısrar eden
muvaffak: başarılı olma
mütalâa: dikkatle okuma, inceleme
mütalâa: dikkatle okuma, inceleme
şakirt: talebe
tarikatçılık: herhangi bir tarikata taraftar olma
tesadüf: rastlantı
zelzele: deprem
zemin: yer

taşı olan Risale-i Nur'un hakikatleridir ki, böyle vukuatlı tokatlarla, bu milletin nazar-ı dikkatini Kur'ân'ın hakikî ve hakikatli ve kuvvetli bir tefsiri olan Risale-i Nur'a çeviriyor; milleti ona teşvik edip muârizlarına şefkat tokadı vuruyor.

Şimdi, nasıl sadaka belâyı def ediyor; öyle de, Risale-i Nur, bu memlekette belânın def'ine vesile olduğu çok hadiselerle tahakkuk etmiş. Bu defa da Risale-i Nur'a hücum edildiğinin aynı zamanda bu yangın belâsının gelmesi, Risale-i Nur belânın def'ine vesile olduğunu ispat ediyor.

(On İkinci Şuâ'dan)

Bu gelen kısım çok ehemmiyetlidir.

بِسْمِ اللَّهِ سُبحَانَهُ 1

Son sözün mühim bir parçası

Efendiler, Reis Bey, dikkat ediniz! Risale-i Nur'u ve şakirtlerini mahkûm etmek, doğrudan doğruya küfr-ü mutlak hesabına, hakikat-i Kur'âniye ve hakaik-i imaniyeyi mahkûm etmek hükmüne geçmekle, bin üç yüz seneden beri her senede üç yüz milyon onda yürümüş ve üç yüz milyar Müslümanların hakikate ve saadet-i dâreye giden cadde-i kübrâlarını kapatmaya çalışmaktır ve

1 Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

cadde-i kübrâ: büyük ve geniş cadde
def: itilme, gelmeme (çekilmenin zıttı)
ehemmiyet: değer, önem
hakâik-i imâniye: iman hakikatleri, esasları
hakikat: asıl, esas, gerçek
hakikat-i Kur'âniye: Kur'ân hakikatli özü,

gerçek mânâsı
hakikî: asıl, gerçek
küfr-ü mutlak: tam anlamıyla inkâr, hiçbir kutsal ve dînî değere inanmama
mahkûm: hüküm giyen
muâriz: karşı gelen, muhalif
nazar-ı dikkat: dikkatle bakış
saadet-i dâreyn: dünya

ve âhiret mutluluğu
şakirt: talebe, öğrenci
tahakkuk etmek: gerçekleşmek
tefsir: Kur'ân-ı Kerimi mânâ bakımından açıklayan, yorumlayan kitap
teşvik etmek: şevklendirmek, isteklendirmek
vukuat: meydana gelen olaylar

onların nefretlerini ve itirazlarını kendinize celb etmektir. Çünkü o caddede gelip gidenler, gelmiş geçmişlere dualar ve hasenatlarıyla yardım ediyorlar. Hem bu mübarek vatanın başına bir kıyamet kopmaya vesile olmaktadır. Aca-ba mahkeme-i kübrada, bu üç yüz milyar dâvâcılarının karşısında sizden sorulsa ki, “Doktor Duzi’nin, baştan niha-yete kadar serâpâ İslâmiyetiniz ve vatanınız ve dininiz aleyhinde ve frenkçe *Tarih-i İslam* namındaki eseri ki, zındıkların kütüphanelerinizdeki eserlerine, kitaplarına ve serbest okumalarına ve o kitapların şakirtleri, kanununuz-ca cemiyet şeklini almalarıyla beraber, dinsizlik veya komünistlik veya anarşistlik veya pek eski ifsad komitecilik veya menfî Turancılık gibi siyasetinize muhalif cemiyetle-rine ilişmiyordunuz? Neden hiçbir siyasetle âlâkaları ol-mayan ve yalnız iman ve Kur’ân cadde-i kübrâsında gi-den ve kendilerini ve vatandaşlarını idam-ı ebedîden ve haps-i münferitten kurtarmak için Kur’ân’ın hakikî tefsiri olan Risale-i Nur gibi gayet hak ve hakikat bir eseri oku-yanlara ve hiçbir siyasî cemiyetle münasebeti olmayan o hâlis dindarların birbiriyle uhrevî dostluk ve uhuvvetleri-ne cemiyet nâmı verip ilişmişsiniz? Onları pek acip bir ka-

acip: acaip, tuhaf
âlâka: ilgili
anarşistlik: düzene düş-man olma, yıkıcı ve kargaşa çıkarma
cadde-i kübrâ: büyük ve geniş cadde
celb etmek: kendine çekmek
cemiyet: topluluk, der-nek
Doktor Duzi: (1820-1883) asıl adı Reinhart Dozy olan ve yazdığı kitapta hem İslamiyet’e hem de Peygamber Efendimize (a.s.m.) karşı saygısız ifadeler kullanan Hollandalı bir müsteşrik (oryantalist)
Frenkçe: Batı diliyle
hakikat: gerçek, doğru
hakikî: asıl, gerçek, doğ-

ru
hâlis: samimi, saf, temiz
haps-i münferit: tek başına hapis, hücre hapsi
hasenat: sevaplar, gü-zellikler, iyilikler
idam-ı ebedî: dirilmemek
üzere sonsuz yok oluş
ifsad: bozucu
komitecilik: kötü bir maksat için gizli cemi-yet kurma
komünistlik: temeli ve felsefesi Karl Marx ve Friedrich Engels tara-fından atılan ve sınıfsız, ortak mülkiyete dayalı, dinden uzak bir toplum oluşturma hedefi güden politik bir akım
mahkeme-i kübrâ: âhi-rette Allah’ın huzurunda kurulacak olan büyük

mahkeme
menfî: olumsuz, negatif
muhalif: aykırı, zıt
mübarek: bereketli, ha-yırlı
münasebet: bağlantı, ilişki
nâm: ad, isim
nihayet: son
serâpâ: tepeden tırnağa, baştan sona
şakirt: talebe, öğrenci
tefsir: açıklama, yorum
Turancılık: Türkçe konu-şan boyların birleşme-sini ve dil ve gelenek birliği oluşturulması ge-rektiğini savunan bir düşünce sistemi
uhrevî: âhirete ait
uhuvvet: kardeşlik
zındık: dinsiz

nunla mahkûm ettiniz ve etmek istediniz?" dedikleri zaman ne cevap vereceksiniz? Biz de sizlerden soruyoruz.

Ve sizi iğfal eden ve adliyei şaşırtan ve hükümeti bizzimle vatana ve millete zararlı bir surette meşgul eyleyen muarızlarımız olan zındıklar ve münafıklar, istibdad-ı mutlaka "cumhuriyet" nâmı vermekle, irtidad-ı mutlakı rejim altına almakla, sefahet-i mutlaka "medeniyet" ismi vermekle, cebr-i keyfi-i küfrîye "kanun" ismini takmakla hem sizi iğfal, hem hükümeti işgal, hem bizi perişan ederek, hâkimiyet-i İslâmiyeye ve millete ve vatana ecnebi hesabına darbeler vuruyorlar.

Ey efendiler,

Dört senede dört defa dehşetli zelzeleler, tam tamına dört defa Risale-i Nur şakirtlerine şiddetli bir surette taarruz ve zulüm zamanlarına tevafuku ve herbir zelzele dahi tam taarruz zamanında gelmesi; ve hücumun durmasıyla zelzelenin durması işaretiyle, şimdiki mahkûmiyetimizle gelen semâvî ve arzî belâlardan siz mes'ulsünüz!

Denizli Hapishanesinde tecrid-i mutlak
ve haps-i münferitte mevkuf

Said Nursî

arzî: yeryüzünde olan
cebr-i keyfi-i küfrî: keyfi olarak küfre zorlama
ecnebi: yabancı
hâkimiyet-i İslâmiye: İslâmiyetin hâkimiyeti
haps-i münferit: tek başına hapis, hücre hapsi
iğfal: aldatma, kandırma, gaflete düşürme
irtidad-ı mutlak: tam dinsizlik, dinden çıkma
istibdad-ı mutlak: tam

ve sınırsız bir baskı,
mutlak diktatörlük
mahkûm: hüküm giyen
mes'ul: sorumlu
mevkuf: tevkif edilmiş, tutuklu
muarız: karşı gelen, düşman
münafık: iki yüzlü, inandırdığı halde inanmış görünen
sefahet-i mutlak: her türlü yasak zevke ve

eğlenceye düşkünlük
semâvî: gökten gelen
suret: biçim, şekil
şakirt: talebe, öğrenci
taarruz: saldırı
tecrid-i mutlak: tam bir yalnızlık, yalnız başına bırakma
tevafuk: denk gelme, uygunluk
zelzele: deprem, sarsıntı
zındık: dinsiz
zulüm: haksızlık

(Kastamonu Lâhikası, 11. Mektup'tan)

(...) Burada çok zâtlar kat'iyen hükmediyorlar ki, Risaletü'n-Nur'un iki merkez-i intişarı olan Isparta ve Kastamonu vilâyetleri sair yerlere nispeten âfât-ı semâviyeden mahfuz kaldıklarının sebebi, Risaletü'n-Nur'un verdiği iman-ı tahkîkî ve kuvvet-i itikadiyedir. Çünkü böyle âfatlar, za'f-ı imandan neşet eden hatâların neticesidir. Hadisçe, sadaka belâyı def ettiği gibi,¹ o kuvve-i imaniye dahi o âfâta karşı derecesiyle mukabele ediyor.

(On Üçüncü Şuâ'dan)

**Burada başı yazılmayan zelzele hadisesinin mâba'di
Hüsrev'in mektubunda**

Daha sonra başka bir gazetede, tamamlayıcı ve hayret verici şu malûmatları gördüm: "Zelzeleden evvel kediler, köpekler üçer beşer olarak toplanmışlar, sessiz olarak, düşünceli gibi alık alık birbirine bakarak bir müddet beraber oturmuşlar, sonra dağılmışlar. Gerek zelzele olurken ve gerekse olmadan evvel veya olduktan sonra bu hayvanlardan hiçbirisi görülmemiş; kasabalardan uzaklaşarak kırlara gitmişler. Bir garibi de şudur ki: Bu hayvanlar isyanı-

1 Muhammed Adfîş el-Mağribî, *Câmiü's-Şeml*, 1:464, hadis no:1741.

âfât: afetler, musibetler
âfât-ı semâviye: semâvî afetler, gökten gelen afetler, felaketler
def etme: uzaklaştırma
Hüsrev: (1899-1977) Risale-i Nur'un baş kâtiplerinden olan ve tevafuku Kur'an-ı Kerimi baştan sona elle yazıp çoğaltan Hüsrev Altınbaşak
İman-ı tahkîkî: hakiki iman; inandığı şeylerin aslını, delillerini bilerek

inanma
kat'iyen: kesin olarak
kuvve-i imaniye: iman gücü
kuvvet-i itikadiye: inanç gücü
mâba'di: sonrası, sonrakî
mahfuz: muhafaza edilmiş, korunmuş
malumât: bilgiler
merkez-i intişar: yayılma merkezi
mukabele etme: karşılık

verme
neş'et eden: doğan, meydana gelen
nispeten: kıyasla, oranla
Risaletü'n-Nur: Risale-i Nur'un diğer bir adı
sadaka: Allah rızası için ihtiyaç sahibi kişilere yapılan yardım
salır: diğer, başka
vilâyet: il
za'f-ı iman: iman zayıflığı
zelzele: deprem, sarsıntı

mızdan mütevellid olan başımıza gelecek felâketleri lisan-ı halleriyle haber verdiklerini yazıyorlar da biz anlamıyorduk” diyerek taaccüp ediyorlar.

İşte Bediüzzaman'ın uzun senelerden beri “Zındıklar Risale-i Nur'a dokunmasınlar ve şakirtlerine ilişmesinler. Eğer dokunurlarsa ve ilişirlerse, yakınında bekleyen felâketler, onları yüz defa pişman edecek” diye Risale-i Nur ile haber verdiği yüzler hâdisat içinde, işte zelzele eliyle doğruluğunu imza ederek gelen dört hakikatli felâket daha... Cenâb-ı Hak bize ve Risale-i Nur'a taarruz edenlerin kalblerine iman, başlarına hakikati görecek akıl ihsan etsin. Bizi bu zindanlardan, onları da felâketlerden kurtarsın. Âmin.

(On Üçüncü Şuâ'dan)

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۱ ﴿وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾ ۲

Aziz kardeşlerim,

Bu fecirde, birden bir fıkra ihtar edildi. Evet, ben de Hüsrev'in zelzele hakkında tafsilen yazdığı keramet-i Nuriyeyi tasdik ederim ve kanaatim de o merkezdedir. Çünkü Risale-i Nur ve şakirtlerine dört defa şiddetli taarruzların aynı zamanında dört defa dehşetli zelzelenin hücumu

1 Her türlü noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

2 “Kâinata hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin.” İsrâ Sûresi, 17:44.

aziz: çok değerli, izzetli
Cenâb-ı Hak: Hakkın ta kendisi olan sonsuz şeref ve yücelik sahibi Allah

fecir: tan yerinin ağarması, sabah

fıkra: bölüm

hâdisat: hadiseler, olaylar

hakikat: asıl, gerçek, doğru

Hüsrev: (1899-1977) Ri-

sale-i Nur'un baş kâtiplerinden olan ve tevafuku Kur'ân-ı Kerim'i baştan sona elle yazıp çoğaltan Hüsrev Altınbaşak

ihsan etmek: ikram etmek, başışlamak

ihtar edilmek: hatırlatılmak, kalbe gelmek

keramet-i Nuriye: Risale-i Nur'un kerameti

İhsan-ı hâl: hal ve beden

dili
mütevellid: doğan, ortaya çıkan
şakirt: talebe, öğrenci
taaccüp etmek: hayret etmek, şaşımak
taarruz: saldırı
tafsilen: ayrıntılı olarak
tasdik: doğrulama, onaylama
zelzele: deprem, sarsıntı
zındık: dinsiz

tam tamına tevafukları tesadüfî olmadığı gibi, Risale-i Nur'un iki merkez-i intişarı olan Isparta ve Kastamonu'nun sair yerlere nisbeten âfâttan mahfuz kalmaları ve Sûre-i Ve'l-Asr işaretiyle, âhırzamanın en büyük bir hasâret-i insaniyesi olan bu İkinci Harb-i Umumîden, çare-i necat ise iman ve amel-i salih olmasından, Risale-i Nur'un Anadolu'nun her tarafında iman-ı tahkikîyi neşri zamanına Anadolu'nun fevkalâde olarak bu hasâret-i azîme-i harbiyeden kurtulması tam tamına tevafuku dahi tesadüfî olamaz. Hem Risale-i Nur'un hizmetine zarar veren veya hizmette kusur edenlere aynı zamanında gelen şefkat ve ya hiddet tokatlarının yüzer vukuatları tam tamına tevafukları tesadüfî olmadığı gibi, Risale-i Nur'a hüsn-ü hizmet edenlerin hemen hemen bilâistisna maişetinde vüs'at ve bereket kalbinde meserret ve rahat görmelerinin binler hadiseleri dahi tesadüfî olamaz.

âfât: âfetler, musibetler
âhırzaman: dünya hayatının kıyamete yakın son devresi
amel-i salih: dince makbul olan iyi, güzel ve faydalı iş
bilâistisna: istisnasız
çare-i necat: kurtuluş çaresi
fevkalâde: olağanüstü
hasâret-i azîme-i harbiye: savaşın büyük zararı

hasâret-i insaniye: insanlığın zararı
hüsn-ü hizmet: güzel hizmet
İkinci Harb-i Umumî: İkinci Dünya Savaşı
İman-ı tahkikî: inandığı şeylerin aslını, esasını bilerek inanma; sarsılmaz iman
mahfuz kalma: muhafaza edilme, korunma
maişet: geçim

merkez-i intişar: yayılma merkezi
meserret: sevinç, sürür
neşr: yayma
nisbeten: kıyasla, oranla
sair: diğer, başka
Sûre-i Ve'l-Asr: Kur'an-ı Kerim'in 103. Sûresi
tevafuk: uygunluk, denk gelme
vukuat: meydana gelen olaylar
vüs'at: genişlik

Saniyen: Şimdiye kadar zâhiren bizim şahıslarımızla ve cemiyet ve tarikat ve cüz'î bazı hususî mektuplarla bizimle meşgul oluyordular. Şimdi Sirâcü'n-Nur, Hücumat-ı Sittenin müsaderesiyle ve ehl-i vukufun Nurlara nazarı çevirmeleriyle ve gizli düşmanlarımızın desiseleriyle bu vatanın bir medar-ı rahatı olan Risale-i Nur'a bir nevi hücum olmasından, şimdiye kadar çok defa olduğu gibi, aynen bu memlekete bu hücumun aynı zamanında hem iki şiddetli zelzele—ki ben o bahsi yazarken—geldi. Beni tasdik edip, “Yazıya lüzum yok” dedi. Ben de daha yazmadım. Bugün de işittim ki harp korkusu başlamış. Ben de buranın âmirine dedim: Şimdiye kadar ne vakit Nurlara hücum edilse, ya zemin hiddet eder veya harp korkusu başlar. Tesadüf ihtimali kalmayacak derecede çok hadiseleri gördük ve mahkemelere dahi gösterildi. Demek bugünlerde, bilmediğim halde Nurlar hakkında şiddetli telâşım ve ehl-i vukufun hasûdâne tenkitleri ve Nurun bir mühim mecmuasının müsaderesi, sadaka-i makbule mahiyetinde musibetlerin def'ine bir vesile olan Sirâcü'n-Nur tesettür perdesinin altına girdi, zelzele ve harp korkusu başladı.

âmir: emreden, yönetici
bahıs: konu
cemiyet: topluluk, demek
cüz'î: küçük, ferdî
def: uzaklaştırma
desise: hile, aldatma
ehl-i vukuf: birlikçi
harp: savaş
hasûdâne: hased ederek, kıskanarak
hiddet: öfke, kızgınlık
Hücumat-ı Sitte: altı hücum; şeytanın desiselerine karşı yazılan bir eser; Yirmi Dokuzuncu

Mektubun Altıncı Risalesi olan Altıncı Kısım
mahiyet: esas nitelik, içyapı
mecmua: kitap
medar-ı rahat: rahatlatma sebebi
musibet: belâ, dert, felâket
müsadere: suç karşılığı olarak, malın tamamına ya da bir bölümüne el konulması
nazar: dikkat, bakış
nevi: çeşit, tür

sadaka-i makbule: makbul olan, kabul edilmiş sadaka
saniyen: İkinci olarak
Sirâcü'n-Nur: Risale-i Nur'un bazı bölümlerinden derlenmiş bir risale
tarikat: mânevî ilerlemeye götüren yol
tenkit: eleştiri
tesettür: örtünme
vesile: sebep, bahane
zâhiren: görünürde
zelzele: deprem
zemin: yer

(Kastamonu Lâhikası, 165. Mektup'tan)

Salisen: Nur fabrikasının sahibi Hâfız Ali kardeş,

Senin Risale-i Nur'a karşı harika ihlâs ve irtibat ve itikadın, inşaallah o Nurları o havalide daima parlattırarak. Senin, o büyük zelzenenin gürültüsünü işitmemen ve zelzeleyi hissetmemen, tokadını yiyen hoca gibi, Risale-i Nur'un bir nevi kerametidir. Demek, değil şakirtlere zarar vermek, belki inâyetkârâne, vücudunu da bazı haslara bildirmiyor, korkutmuyor.

(Emirdağ Lâhikası I, 96. Mektup'tan)

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Bir iki hafta Hüsrev'in kalemile mektubunu almadığımdan; ve Konya'ya gönderdiğim mecmuaların cevabı gelmediğinden; ve bir Vekil-i Dahiliye başta olarak, düşmanlarımız, anarşistlerle beraber beni emsalsiz tazyiklerinden; ve buradaki münafıklar bazı safdil dostlarımızdan hem Eskişehir'e, hem Konya'ya kitaplar gönderdiğimi ve Asâ-yı Mûsâ mecmualarını aldığımı haber almalarından endişeler ederken, birden hiç emsâli görül-

aziz: çok değerli, izzetli
emsâl: benzer
evvelâ: birincisi
Hafız Ali: Hafız Ali Ergün (1898-1944). Bediüzzaman'ın, Risale-i Nur'u elle çoğaltmak için çok büyük gayretler gösteren talebesi
havall: çevre, civar
ihlâs: ibadet ve davranışlarda sadece Allah'ın rızasını gözetme; samimiyet
inâyetkârâne: lütfede-

rek, ihsan ve ikram ederek
İnşaallah: Allah dilerse, izin verirse
İrtibat: bağlılık
itikât: inanma
keramet: Allah'ın bir ikramı olarak görünen olağanüstü hal ve fiil
mecmua: kitap
münafık: iki yüzlü, inandırdığı halde inanmış görünen
nevi: çeşit, tür
Nur fabrikası: Bediüzza-

man'ın Hafız Ali, Küçük Ali, Tahirî Mutlu gibi bazı talebelerinin oluşturduğu mânevî bir şirket
safdil: saf kalpli, kolay aldanan
salisen: üçüncü olarak
sıddık: çok doğru ve bağlı
şakirt: talebe, öğrenci
tazyik: baskı
Vekil-i Dahiliye: İçişleri Bakanı
vücut: varlık
zelzele: deprem, sarsıntı

memiş bir buçuk metre kar ve dehşetli fırtına ve soğuk bu mevsimde gelmesi, bir hiddet, bir gazap, dört defa zelzeleler ve geçen sene yağmursuzluk gibi, Risale-i Nur ve şakirtleriyle münasebettar olabilir diye sordum: “Bu belâ umumîdir, yoksa Afyon ve Eskişehir vilâyetlerine mi mahsustur?”

Dediler ki: “O iki vilâyete mahsustur.”

Ben de, elhamdülillâh, dedim. Demek Risale-i Nur’a ve şakirtlerine umumî bir taarruz yoktur, belki yalnız bana ve elimdeki Nur’lara... Çok güvendiğim Eskişehir, Denizli gibi bir medrese-i Nuriye olacağını tahmin ettiğim halde, Denizli’den on derece noksan kalmasının sebebi, onları da Afyon ve Emirdağ gibi ürkütmektir. Her neyse, merak etmeyiniz, inşaallah bu hadise-i cevviye, aynı İstanbul mekteplerinin hadisesi gibi, gizli masonları, niyet ettikleri yeni bir taarruzdan vazgeçirdi. İnayet-i Rabbaniye himaye ediyor.

(Emirdağ Lâhikası II, 148. Mektup'tan)

Sâdisen: Şiddetli bir teessüfle, leyle-i Miraç vaktinde Mirac-ı Şerif, şuhur-u selâse hürmetine vesile beklerken, *Tarihçe-i Hayat* hasebiyle taharrî hadisesi şiddetli bir keder verdi. “Sadaka belâyı def eder”¹ mealindeki hadis-i sahihin hükmüyle, Risale-i Nur Anadolu için belâları def eder bir sadaka hükmüne geçtiği, ona beraatler ve ser-

¹ Muhammed Atfîş el-Mağribî, Câmiu’ş-Şeml, 1:464, hadis no: 1741.

beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşıp serbest bırakılma
elhamdülillâh: Allah’a hamd olsun
gazap: öfke, kızgınlık
hadise-i cevviye: hava olayı; yağmur, kar gibi
hadis-i sahih: sahih hadis; Peygamber Efendimize (a.s.m.) ait olduğu kesin bilinen ve doğru senet ve güçlü râvilerle

nakledilen hadis
hasebiyle: dolayısıyla
hiddet: öfke, kızgınlık
inayet-i Rabbâniye: Allah’ın inayeti, yardımı
leyle-i Miraç: mübarek Mîrac gecesi
medrese-i Nuriye: Risale-i Nur’un okunduğu yer
mektep: okul
Mirac-ı Şerif: değerli Miraç gecesi

münasebettar: alakalı, ilgili
sâdisen: altıncı
şakirt: talebe, öğrenci
şuhur-u selâse: üç aylar; Receb, Şaban ve Ramazan ayları
taarruz: saldırı
teessüf: eseflenme, üzüme
vilâyet: il
zelzele: deprem, sarsıntı

bestiyetler verildiği zaman belâların def edilmesi, ona hücum edildiği zaman belâların gelmesi yüz hadisesi var ki, bazan zelzele ve fırtınalarla kaydedildiği gibi, bu defa da hayatımda görmediğim tahtessıfır on sekiz dereceye yakın bir soğuk, taarruz ve taharrînin aynı vaktinde geldi.

(Sikke-i Tasdik-ı Gaybî'den)

Medar-ı ibret bir hâdise: Risale-i Nur naşirlerinin tazyiki yüzünden âmirlerinin yanında yüz bulmak niyetiyle Risale-i Nur naşirlerine ilişenlerin aksi maksadıyla tokat yediklerinin yüz hadiseden bir hadisesi şudur ki:

Sebepsiz, sırf bazı garazkârların keyfi için Risale-i Nur naşirlerine bir kulp takıp mahkemelerde süründürmek ve belki mahvetmek için sureten kendini dost gösterip gayet hâinâne bir riyakârlıkla dairemize sokulup, birtakım yalanlarla âmirlerini iğfal edip Risale-i Nur naşirlerine müt-hiş darbe gelmesine vesile olan bir adam, teveccüh ve makam kazanmak değil, bilâkis öyle bir tokat yedi ki, dünyada kaldıkça, vicdanı varsa vicdan azabı çecktirecek. Hem o kolay vazifesinden müşkil bir vazifeye tahvil ettiler ve hem de ona yalancı nazarıyla baktılar. Ve hem nefret-i âmmeyi kazandı. Ve hem taharrî hadisesinden iki gün sonra bir ihtiyar adamı hanesinden çıkarıp yolda getirirken o ihtiyar zât füc'eten vefat edip hem mes'uliyet-i maddiyeye ve mâneviyeye mâruz kalmıştır.

Evet, Risale-i Nur'a hücum edenler, vaktiyle kefenini boynuna takınmalı ve rezalete bürünmeli ve mânevî cehennemde dünyada girmeyi göze almalı.

âmir: emreden
bilâkis: aksine, tersine
füc'eten: ansızın, birdenbire
garazkâr: kötü niyet sahibi, art niyetli
hâinâne: hâince
iğfal: gaffete düşürerek kandırma, aldatma

maksad: gaye, amaç
medar-ı ibret: ibret vesilesi
mes'uliyet-i maddiye ve mâneviye: maddî ve mânevî sorumluluk
müşkil: zor, güç
naşir: yayan, yayınlayan
nefret-i âmm: umu-

mun, genelln nefreti
riyakârlık: gösteriş
taharrî: araştırma, inceleme
tahtessıfır: sıfırın altında
tahvil: dönüştürme
tazyik: baskı
teveccüh: ilgi, yönelme
zelzele: deprem, sarsıntı

Hem o musibet hadisesinden iki gün evvel, Risale-i Nur şakirtlerinden olmayan ve hiç bizimle zihnen meşgul olmayan biri rüyada görüyor ki: Isparta'nın altındaki ova-da çok ormanlar bulunuyor. Kuvvetli bir sel geliyor, bu ormanın çok ağaçlarını deviriyor. Birden bire bir zelzele-i arz oluyor, Risale-i Nur naşiri, elbisesiyle heybetli bir surette yer yarıp çıkıyor. **HASIYE** O da korkusundan uyanıyor. İki gün sonra Risale-i Nur'u tâtil ve mânen toprağa defnetmek niyetiyle küre-i arzı titretecek derecede bir hatâ ile Risale-i Nur'un eczalarını evrak-ı muzırna nev'inden taharrî edip, toplayıp merkez-i hükûmete, ta Dahiliye Vekâletine gönderir. Hiçbir daire kanunca mucib-i muaheze ve mes'uliyet birşey Risale-i Nur'da bulamadığından, o mânevî zelzele içinde öldürdük, defnettik zannettikleri Risale-i Nur, dirilip, yer yarıp meydana çıktığı gibi yine o rüya işaret ediyor ki, bir zelzele-i azîme ve bir sel içinde Risale-i Nur bu vatan ve millete bir halâşkâr, bir münci suretinde musibetzedelerin imdadına yetişecek.

Risale-i Nur şakirtlerinden
(Yıldırım) Süleyman Rüstü

HASIYE Demek bu geçen seneki zelzele, yani İzmir zelzelesi, Risale-i Nur'un dirilmesine ve meydana çıkmasına bir emaredir ve o rüyayı tâbir ediyor. Evet, o zelzeleden evvel Risale-i Nur defnolunmuş gibi gayet gizli perde altında intişar ediyordu. Zelzele başladıktan sonra eski elbise-i fâhiresiyle meydan-ı zuhura çıktı.

Dahiliye Vekâleti: İçişleri Bakanlığı
ecza: bütünü oluşturan parçalar
elbise-i fâhîre: kıymetli, değerli elbise
emare: belirti, işaret
evrak-ı muzırna: zararlı evraklar, yayınlar
halâşkâr: kurtarıcı
hasiye: dipnot, açıklayıcı not
intişar: yayılma
küre-i arz: yer küre, dünya

merkez-i hükûmet: hükûmet merkezi; ülkeyi idare merkezi
mes'uliyet: sorumluluk
meydan-ı zuhura çıkma: ortaya çıkıp görünür hâle gelme
mucib-i muaheze: soruşturup cezalandırmayı gerektiren
musibet: belâ, dert, felâket
musibetzede: belâyâ, sıkıntıya düşmüş olan

kimse
münci: kurtaran, kurtarıcı
naşir: yayan, yayınlayan
nev: çeşit, tür
şakirt: öğrenci, talebe
taharrî: araştırma, inceleme
tâtil: durdurmak, iptal etmek
zelzele-i arz: yeryüzü depremi
zelzele-i azîme: büyük deprem

(Sikke-i Tasdik-ı Gaybî'den)

**Risale-i Nur'un kahramanı Hüsrev tarafından
kaleme alınmıştır.**

بِسْمِ اللَّهِ سُبحَانَهُ ١

Risalei'n-Nur'un kerametlerindendir ki: Üstadımız (Radıyallahü Anh), çok defa risalelerde, "Ey mülhidler ve ey zındıklar! Risalei'n-Nur'a ilişmeyiniz. Eğer ilişerseniz, yakında sizi bekleyen belâlar, sel gibi başınıza yağacaktır" diye on seneden beri kerratla söylüyorlardı. Bu hususta şahit olduğumuz felâketlerden,

Birincisi: Dört sene evvel Erzincan'da ve İzmir civarında vukua gelen hareket-i arz olmuştur. O vakitler münafıklar, desiselerle Isparta mıntkasında Sava ve Kuleönü ve civarı köylerdeki Risale-i Nur talebelerine iliştiler. Otuz-kırk kadar Risale-i Nur talebelerini "Camie gitmiyorsunuz, takke giyiyorsunuz, tarikat dersi veriyorsunuz" diye mahkemeye sevk etmişlerdi. Cenâb-ı Hak, İzmir civarını ve Âzerîleri ve civarındaki halkı dehşetler içinde bırakan zelzelelerle Risale-i Nur'un bir vesile-i def-i belâ olduğunu gösterdi. Bu zelzelelerden bir hafta sonra, mahkemeye sevk edilmiş olan o kardeşlerimizin hepsi beraat ettirilerek kurtulmuşlardı.

İkincisi: Yine vakit vakit Risale-i Nur talebelerinin aralarında koşmakta devam eden mülhidler, hatt-ı Kur'ân

1 Her türlü noksan sıfatlardan yüce olan Allah'ın adıyla.

beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılıp serbest bırakılma

Cenâb-ı Hak: Hakkın ta kendisi olan sonsuz şeref ve yücelik sahibi Allah

desise: hile, aldatma
hareket-i arz: deprem, yer sarsıntısı
hatt-ı Kur'ân: Kur'ân

hattı, Arapça yazı şekli
keramet: Allah'ın bir ikramı olan olağanüstü hal

kerratla: defalarca
mintka: bölge
mülhid: dinsiz, inkâr eden
münafık: iki yüzlü, inandımadığı halde inanmış görünen

Radıyallahü Anh: "Allah ondan razı olsun"

vesile-i def-i belâ: belâları ortadan kaldırma, uzaklaştırma vesilesi
vukua gelen: gerçekleşen, meydana gelen
zelzele: deprem, yer sarsıntısı
zındık: dinsiz

ile çocuk okuttuklarını bahane ederek Isparta'da müteveffa Mehmed Zühtü (rahmetullahi aleyh) ile Sava Karyesinden Hafız Mehmed (rahmetullahi aleyh) ismindeki iki Risalei'n-Nur talebesine hücum etmişler. Nur dersini okuyan çocukları, bu iki kardeşimizin evlerinden alınan Risale-i Nur eczalarıyla birlikte mahkemeye sevk edilmiş. Merhum Mehmed Zühtü, para cezasıyla mahkûm edilmek istenilmiş. Neticede, merkezi Erbaa ve Tokat'ta vukua gelen ikinci bir korkunç zelzele ile Cenâb-ı Hak, Risalei'n-Nur bir vesile-i def-i belâ olmakla şakirtlerine yardım ederek Üstadlarının verdiği haberin sıhhatini tasdik etmek için o kardeşimizi beraat ettirmiş ve alınan bütün Risale-i Nur eczalarını kendilerine iade ettirmiştir.

Üçüncüsü ise: İçinde bulunduğumuz Denizli Hapishanesindeki musibetin başımıza gelmesine sebep olan o münafıklar, Rûmî bin üç yüz elli dokuz senesinde, tekrar başta sevgili Üstadımız olduğu halde, bize ve Risalei'n-Nur'a hücum ettiler. Bir kısmımızı Isparta'dan topladılar, bir kısmını Çivril'den Isparta'ya getirdiler, sevgili Üstadımızı da yalnız olarak Kastamonu'dan Isparta'ya sevk ettiler. Daha başka vilâyetlerden de arkadaşlarımız Isparta'ya getirilmişti. Ehl-i garazın iğfaline kapılan Isparta adliyesi, Risalei'n-Nur'un gayesi haricinde bulunan cephe-lerde, bizce mânâsı olmayan ittihamlar altında bizi sıkıyordu. Bilhassa kıymettar Üstadımızı daha çok tazyik ettikleri vakit, Üstadımıza lüzumlu lüzumsuz bir çok sualler açan Isparta Müddeiumûsinin "Bu belâlar dediğin ne-

beraat: temize çıkma, suçsuz olduğu anlaşılıp serbest bırakılma

bilhassa: özellikle

Cenâb-ı Hak: Hakkın ta kendisi olan sonsuz şeref ve yücelik sahibi Allah

Çivril: Denizli'nin bir ilçesi

ecza: kısımlar, parçalar

ehl-i garaz: kötü niyetliler

haricinde: dışında

iğfal: gaffete düşürerek kandırma, aldatma

ittiham: suçlama

kıymettar: kıymetli, değerli

merhum: rahmete kavuşmuş, vefat etmiş

musibet: belâ, büyük sıkıntı

müddeiumûmî: savcı

münafık: iki yüzlü, inandığı halde inanmış görünen

müteveffa: vefat etmiş, ölmüş olan

Rahmetullahi aleyh: Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun

Rahmetullahi aleyh: Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun

lah'ın rahmeti onun üzerine olsun

sıhhat: sağlamlık, doğruluk

şakirt: öğrenci, talebe

tasdik etmek: doğrulamak, onaylamak

tazyik etmek: baskı yapmak, sıkıntı vermek

vesile-i def-i belâ: belâları ortadan kaldırma, uzaklaştırma vesilesi

vukua gelen: gerçekleşen, meydana gelen

zelzele: deprem, yer sarsıntısı

dir?” diye olan sualine cevaben: Evet, demiş, zındıklar eğer Risalei’n-Nur’a ve şakirtlerine ilişseler, yakında bekleyen belâların hareket-i arz suretiyle geleceğini söylemişti.

Daha sonra bizi Denizli’ye sevk ettiler. Kastamonu, İstanbul, Ankara dahil olmak üzere on vilâyetten adliyelere sevk edilen yüzü mütecaviz Risale-i Nur talebelerinin bir kısmı bırakılmış, yetmiş kişiden ibaret olan bir diğer kısmı da Denizli’de “medrese-i Yusufiye” namını alan hapiste bulunuyordu. Bizim bütün müracaatlarımıza sudan cevap veriliyor, sevgili Üstadımız daha çok tazyik ve sıkıntı içerisinde yaşattırılıyor, ufûnetli, rutubetli, zulmetli, havasız bir yerde bütün bütün konuşmaktan ve temastan men edilmek suretiyle haps-i münferidde azap çektiriliyordu.

İşte bu sıralarda Denizli zindanının bu dehşetli ıztıraplarını geçirmekte idik. Allah’tan başka hiçbir istinadgâhları bulunmayan bu biçarelerin bir kısmı Kastamonu’dan, diğer bir kısmı İnebolu’dan, diğer bir kısmı da İstanbul’dan henüz gelmemişlerdi. Şu vatanın her köşesinde hak ve hakikat için çırpınan ve saf kalbleriyle necatları için Rabb-i Rahimlerine iltica eden pek çok mâsumların semâvâtı delip geçen Arşu’r-Râhmân’a dayanan âhları boşa gitmedi. Allahü Zülcelâl Hazretleri, o mübarek Üstadımızın Isparta’da söylediği gibi, mâsumları Cennete götüren, zâlimleri Cehenneme yuvarlayan dehşetli bir diğer zelzeleyi gönderdi. Karşısında Risalei’n-Nur müdafaa va-

Allahü Zülcelâl: sonsuz haşmet ve yücelik sahibi Allah

Arşu’r-Râhmân: bütün yaratılışları şefkat ve merhametle besleyip büyüten Allah’ın tasarruf dairesi, makamı

biçare: çaresiz
hak: gerçek
hakikat: gerçek
haps-i münferid: tek başına hapis, hücre hapsi
hareket-i arz: zelzele, yer sarsıntısı
ıztırap: ıztırap, aşırı elem, sıkıntı
iltica eden: sığınan

istinadgâh: dayanak, sığınak

mâsum: günahsız, suçsuz

medrese-i Yusufiye: Hz. Yusuf’un (a.s.) hapiste kalmasına benzetilerek, iman ve Kur’ân hizmetinden dolayı tutuklanmaların hapsedildiği yer mânâsında haps-hane

musibet: belâ, büyük sıkıntı

müracaat: başvurma
mütecaviz: aşkın, fazla
necat: kurtuluş

Rabb-i Rahim: rahmetinin çok özel tecellileri olan, sonsuz merhamet ve şefkat sahibi ve her şeyi terbiye ve idare eden Allah

semâvât: gökler
suret: biçim, şekil
şakirt: öğrenci, talebe
tazyik etmek: baskı yapmak, sıkıntı vermek
ufûnet: pis koku, kokuşmuş
zelzele: deprem, yer sarsıntısı
zındık: dinsiz
zulmet: karanlık

ziyetinde bulunmamasından çok haneler harap oldu, çok insanlar enkaz altında ezildi, çocukları sokak ortalarında kaldı. Henüz memleketlerinin hapisanelerinde bulunan kardeşlerimizden Kastamonu'dan Mehmed Feyzi ve Sadık ve Emin ve Hilmi ve İnebolu'dan Ahmed Nazif, Denizli Hapishanesine sevk edildiklerinde şu mâlûmatı verdiler:

"Zelzele tam gece saat sekizde başladı. Bütün arkadaşlar, *Lâ ilâhe illâllah* zikrine devam ediyorduk. Zelzele bütün şiddetiyle devam etmekte idi.

O sırada hatırıma geldi: Risalei'n-Nur'u aşkla ve bir sâikle üç-beş defa şefaathı ederek Cenâb-ı Haktan halâs istedik. Elhamdû lillâh, derhal sâkin oldu.

Kastamonu'da ise, o gece kal'adan kopan çok büyük bir taş, aşağıya yuvarlanarak bir haneyi ezmiş; birçok hanelerde yarıklar, çıkıklıklar olmuş, birkaç ev çökmüş, hükûmet binası yarılmış, daha bunun gibi hasârat ve zâyiat olmuş. Fakat zelzele her gün olmak suretiyle bir müddet devam etmiş. Tosya'da bin beş yüz ev harap olmuş, ölü ve yaralı miktarı çok fazla imiş. Kargı ve Osmancık tamamen, Lâdik ve sair mahallerde zayıat fazla miktarda imiş. İnebolu'da bir minarenin alemleri eğilmiş, ufak tefek çatlaklıklar olmuş, hasârat ve zayıat olmamış."

Ahmed Nazif, Emin, Sadık, Mehmed Feyzi

Üçüncü olan bu hareket-i arzdan sonra, yine Risalei'n-Nur'a ve talebelerine ve müellifine hücum eden ehl-i garazın sözünü dinleyen adliye, aynı tarzda bizi sıkmakta devam ediyordu. Zındıka taraftarları, mübarek Üstadımı-

alem: minare tepesi

Cenâb-ı Hak: Hakkın ta kendisi olan sonsuz şeref ve yücelik sahibi Allah

ehl-i garaz: kötü niyetliler

Elhamdû lillâh: Allah'a hamd olsun

halâs: kurtuluş

hareket-i arz: deprem, yer sarsıntısı

hasârat: hasarlar, yıkımlar

kal'a: kale

Lâ ilâhe illâllah zikrî:

"Allah'tan başka ilâh yoktur" mânâsına gelen kelime-i tevhidin sürekli olarak tekrarı

mâlûmat: bilgi, bilgiler

müellif: telif eden, yazar

sâik: yönlendirici, sevk eden

sevk edilmek: gönderilmek

suret: biçim, şekil

şefaathı etmek: manevî olarak yüksek bir mertebede olan bir kişiyi veya eseri (burada Risale-i Nur) vesile kılarak Cenâb-ı Hakka sığınmak

vaziyet: durum, hâl

zâyiat: kayıplar, zararlar

zelzele: deprem, yer sarsıntısı

zındıka: dinsizlik, inançsızlık

zın ihbarları olan ve Risale-i Nur'un büyük kerametlerinden olup zelzeleler eliyle gelen beliyyelere ehemmiyet vermek istemiyorlardı. Risalei'n-Nur'un İlâhî ve Kur'ânî hakikatlerine karşı cephe alan bu zümrenin başına bir dördüncü tokat daha geldi.

Garibi şu ki, biz Şubat'ın üçüncü günü mahkemeye çağrılmıştık. İztırap ve elemeleri içinde yüreklerimizi ağlatan hastalıklı haliyle kendisinden sorulan suallere cevap vermek için almış beş kadar talebesinin önünde ayağa kalkan mübarek Üstadımızın cevapları arasında "O zındıkların dünyaları başlarını yesin ve yiyecek!" kelimeleri, tekrar tekrar heyet-i hâkimenin yüzlerine karşı ağızından dökülüyordu. Birkaç defa mahkemeye gidip geldikten sonra, 7 Şubat 1944 tarihli İstanbul'da münteşir "*Hemşehri*" isimdeki bir gazete elime geçti. Gazete okumaya ve radyo dinlemeye hevesli olmamaklığımla beraber, "Yirminci asrın medenîleriyiz" diyerek bugünkü terakkiyat-ı beşeriyeyi kendilerinden bilen, Allah'ı unutan, âhirete inanmayan insanların başlarına Cenâb-ı Hakkın, motorlu vasıtalar eliyle nasıl ateşler yağdırdığını, o münkirlerin dünkü cennet hayatlarının bugünkü cehennemî hâlât içinde nasıl geçmekte olduğunu bilmek ve Risalei'n-Nur'un bereketiyle Anadolu'yu bu dehşetli ateş yağmurundan nasıl muhafaza etmekte olduğunu görmek ve şükretmek hâletinden gelen bir merakla bazı bu gibi havadisleri sorardım ve dinlerdim.

İşte bu gazetenin de harp boğuşmalarına ait resimlerine bakıyordum. Nazarıma çarpan, büyük yazı ile yazılmış

asr: yüzyıl
beliyye: belâ, musibet
Cenâb-ı Hak: Hakkın ta kendisi olan sonsuz şeref ve yücelik sahibi Allah
elem: acı, keder, sıkıntı
hakikat: asıl, esas
hâlât: durumlar, haller
hâlet: durum, hâl, vaziyet
havadis: olaylar, haberler
heyet-i hâkime: hâkim-

ler heyeti, kurulu
ıztırap: aşırı elem, sıkıntı
ihbar: haber verme
ilâhî: Allah'a ait
keramet: Allah'ın bir ikramı olarak görülen olağanüstü şey
muhafaza etmek: korumak
münkir: inanmayan, inkar eden
münteşir: yayınlanan
nazar: bakış, dikkat

şükretmek: Allah'ın (c.c.) nimetlerine karşı memnuniyet göstermek; Allah'a teşekkür etmek
terakkiyat-ı beşeriyeye: medeniyet ve teknoloji gibi alanlarda tüm insanlığa ait ilerlemeler
zelzele: deprem, yer sarsıntısı
zındık: dinsiz
zümre: grup, sınıf, topluluk

bir sûtunda, Anadolu'nun yirmi bir vilâyetini sarsan ve Şubat'ın birinci gününün gecesinde sabaha karşı herkes uykuda iken vukua gelen ve pek çok zayıata mal olan dehşetli bir zelzeleyi haber veriyordu. Derhal, Şubat'ın üçünde mahkemede sevgili Üstadımızın heyet-i hâkimeye "Zındıkların dünyaları başlarını yesin ve yiyecek!" diye tekrar tekrar söylediği sözleri hatırladım, "Eyvah!" dedim, "Risale-i Nur ıslah eder, ifsad etmez; imar eder, harap etmez; mes'ud eder, perişan etmez" diye söylerken, "Aksiy-le bizi ve Risalei'n-Nur'u ittiham etmek, Hâlıkın hoşuna gitmiyor" dedim.

İşte, merkezi Gerede, Bolu ve Düzce olan bu kanlı zelzele, Risalei'n-Nur'un dördüncü bir kerameti idi. Bu gazete şu malûmatı veriyor: Ankara, Bolu, Zonguldak, Çankırı ve İzmit vilâyetlerinde fazla kayıplar varmış. Gere-de'de iki bin ev yıkılmış, yıkılmayan evler de oturulmamacak derecede harap olmuş, binden fazla ölü varmış, enkaz altından mütemadiyen ölü çıkartılıyormuş. Düzce'de zarar çokmuş, ölü ve yaralıların miktarı malûm değilmiş. Ankara'da yüz üç ölü ve bir o kadar da yaralı varmış. Bine yakın ev yıkılmış. Debbaghane'de iki ev çökmüş, bazı köylerde sarsıntıyı müteakip yangınlar olmuş. İlk sarsıntı çok kuvvetli olmuş, sarsıntıyı yeraltından gelen bir takım gürültüler takip etmiş. Bolu'dan ve diğer yerlerin köyle-rinden bir hafta geçtiği halde henüz malûmat alınamıyormuş. Diğer bir yerde iki yüz ev yıkılmış, on bir ölü varmış. Bolu ile telgraf ve telefon hatları kesilmiş, zelzele mıntika-sında şiddetli bir kar fırtınası hüküm sürüyormuş. İzmit'te zelzele olurken şimşekler çakmış, şehir birkaç saniye ay-dınlık içinde kalmış. Birçok yerlerde halk çırıl çıplak so-

debbaghane: hayvan derilerinin kullanılacak duruma getirilme işle-minin yapıldığı yer
Hâlık: herşeyi yoktan var eden, yaratıcı Allah
heyet-i hâkime: hâkim-ler heyeti, kurulu
ıslah etmek: iyileştirmek, düzeltilmek

ifsad etmek: bozmak
imar etmek: yapmak
ittiham etmek: suçlamak
keramet: Allah'ın bir ik-ramı olarak görülen ola-ğanüstü hâl
malûm: belli, bilinen
malûmat: bilgi, bilgiler
mes'ud: mutlu
mıntika: alan, civar, çev-

re
müteakip: peş peşe
mütemadiyen: sürekli olarak
vukua gelen: meydana gelen
zayıat: kayıplar, zararlar
zelzele: deprem, yer sar-sıntısı
zındık: dinsiz

kaklara fırlamış. Dünyanın bütün rasathaneleri bu büyük Anadolu zelzelesini kaydetmiş. Bir İngiliz rasathanesi sar-sıntının çok harap edici olduğunu bildirmiştir. Sinop'ta aynı günde çok korkunç bir fırtına olmuş, gök gürültüleri ve şimşeklerle gittikçe şiddetini arttırmıştır.

Daha sonra başka bir gazetede tamamlayıcı ve hayret verici şu malûmatları gördüm: Zelzeleden evvel kediler, köpekler üçer-beşer olarak toplanmışlar, düşünceli, hü-zünlü gibi alık alık birbirine bakarak bir müddet beraber oturmuşlar, sonra dağılmışlar. Gerek zelzele olurken ve gerekse olmadan evvel ve olduktan sonra da bu hayvan-lardan hiçbiri görünmemiş, kasabalardan uzaklaşarak kır-lara gitmişler. Bir garibi de şu ki: Bu hayvanlar isyanımız-dan mütevellid olarak başımıza gelecek felâketleri lisan-ı halleriyle haber verdiklerini yazıyorlar da biz anlamıyoruz diyerek taaccüp ediyorlar.

İşte Üstadımız Bediüzzaman, uzun senelerden beri, “Zındıklar Risalei’n-Nur’a dokunmasınlar ve şakirtlerine ilişmesinler. Eğer dokunurlar ve ilişirlerse, yakından bek-leyen felâketler onları yüz defa pişman edecek!” diye Ri-salei’n-Nur ile haber verdiği yüzler hâdisat içinde, işte zel-zele eliyle doğruluğunu imza ederek gelen dört hakikatlı felâket daha...

Cenâb-ı Hak bize ve Risalei’n-Nur’a taarruz edenlerin kalblerine iman ve başlarına hakikatı göreceak akıl ih-san etsin, bizi bu zindanlardan, onları da bu felâketlerden kurtarsın. Âmin.

Mevkuf
Hüsrev

Âmin: “Allah’ım kabul eyle”

Cenâb-ı Hak: Hakkın ta kendisi olan sonsuz şeref ve yücelik sahibi Allah

hâdisat: hâdiseler, olay-lar

hakikat: gerçek
ihsan etmek: bağışla-mak

ihsan-ı hal: hâl ve beden dili

malûmat: bilgi, bilgiler
mütevellid: doğan, orta-ya çıkan

şakirt: öğrenci, talebe
taaccüp etmek: hayret etmek, şaşımak
taarruz eden: saldıran
zelzele: deprem, yer sar-sıntısı
zındık: dinsiz

Risale-i Nur'un bir kâtibi dedi ki: "Neden dostların kusurağına tokat gelir; hücum eden düşmanlara bu tarzda gelmiyor?"

Elcevap: Memur olmayan veya hususî, şahsî itibarıyla hıyanet eden, hususî tokat yer. Bu nevi vukuat pek çoktur. Ve tam sadâkat edenlerde, maişetindeki bereket ve kalbindeki rahat cihetinde ikramlara mazhar olanlar dahi pek çoktur.

Eğer memur ise, kanun namına kanunsuz hıyanet eden, işlen, o memlekete, o bîçare ahaliye bir umumî tokada vesile olur. Ya zelzele, ya yağmursuzluk, ya hastalık, ya fırtına gibi umumî belâlara bir vesile olur. Kendisi, zahiren hususî tokat yememiş gibi görünüyor.

Hem eğer dinsizlik hesabına, imanî hizmetimize işlenler olsa **الظُّلْمُ لَا يَدْوُمُ وَالْكُفْرُ يَدْوُمُ**¹ kaidesince, küfür derecesine giren öylelerin zulümleri—büyük olduğu için—âhirete tehir edilir, ekseriyetçe küçük zulümler gibi cezaları dünyaca tâcil edilmez.

1 Zulüm devam etmez, fakat küfür devam eder.

âhiret: öteki dünya, öldükten sonraki ebedî hayat

bîçare: çaresiz, zavallı

ekseriyet: çoğunluk

kaide: düstur, prensip

kâtib: yazan, yazar

kusurât: kusurlar

maişet: geçim

mazhar olan: erişen, nail olan

nevi: çeşit, tür

sadâkat: bağlılık, doğruluk

tâcil: çabuklaştırma

tehir edilmeye: ertelenme,

sonraya bırakılma

umumî: genel

vukuat: vakıalar, olaylar

zelzele: deprem

İndeksler

Konu İndeksi

- acz, 26, 30, 34
adem, 39-40
âlâ-yı illiyîn, 11
atâlet, 40
atmaca, 37
âyine, 50
belâ, 32, 33
berzah, 46
Cehennem, 24
celâl, 36, 44
cemaat, 62
Cennet, 46
cumhuriyet, 71
dağ, 44, 45
dünyanın faniliği, 20
esbab, 13-14, 15-16
esfel-i sâfilîn, 11
esmâ-i İlâhiye, 21, 25, 34, 35, 37, 39,
40, 50, 54
fakr, 34
fırtna, 36, 46
firak, 21
gaflet, 50, 51, 52
günah, 23
 küfür ve günah, 24-25
güz, 36
hafıza, 36-37
Harb-i Umumî, 15, 29, 74
hastalık, 23, 25, 26, 28, 29, 30, 31,
33, 34
hayat, 25, 26, 27, 42
Hristiyanlık, 63
hırs, 43
hikmet, 12-13, 44, 54
hüsün
 hüsn-ü bilgayr, 36
 hüsn-ü blzzat, 36
ibadet
 menfi ibadet, 26-27
iktisat, 43
ilham, 9
imkân, 42-43
imtihan, 11-12, 26
in'âm, 21
insan
 esmâ ve sıfâta aynadarlığı, 34-35
irade, 13, 14, 15, 16
irtidat, 71
İslâmiyet, 42-43
israf, 43
istibdat, 71
istidat, 37
istiğfar, 24
kader, 31, 40, 41
 kaderi tenkî, 31
kalb, 22-24, 40
 bâtın-ı kalb, 24
kanaat, 43
kanun, 16-17
kar, 37
kazâ, 31, 32, 41
kefare, 11, 20, 30
kudret, 15, 44, 49, 50
Kur'ân ve felsefe, 48-53
küfrân-ı nimet, 43
küfür
 Allah'a düşmanlık, 25
 günah ve küfür, 24-25
 küfr-ü mutlak, 69
lezzet, 41
lisan-ı hal, 65
mahkeme-i kübrâ, 10
mazhariyet, 36
mazi ve müstakbel, 28, 48-49
medeniyet, 71
mektubât-ı Samedâniye, 21, 50
Mevlevî, 19
model, 25, 40, 42
musibet, 9, 17-18, 19, 11-12
 dlne gelen musibet, 17-18
 merak ve musibet, 31-32
 musibet ve mâsumlar, 11
 rahmet ve adalet, 11-12
 sebepleri, 72
münacat (Hz. Eyyub'un münacatı),
22
namaz, 24
nimet, 21
 küfrân-ı nimet, 43
 nimet mertebeleri, 41-43

92 ■ Zelzele Risalesi

- ölüm, 36–37, 46
radyo, 10
rahmeti itham, 31
ramazan, 10, 17
rıza, 31, 32
Risale-i Nur
 ışarat-ı gaybiye, 65
 sebeb-i def-i belâ, 64, 65, 72, 73, 75
rububiyet, 14–15
ruh, 23, 42
Rus, 10, 63
sabır, 22–35, 43
sadaka, 12, 20
sefahet, 71
semavi felâketler, 72
semâvî felâketler, 10
serçe, 37
sıfât-ı ilâhiye, 54
şefkat tokatları, 74
şehidlik, 12
şekvâ, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 42
şuûnât, 50
şükür, 43
şûphe, 23
tabiat, 15, 17, 50, 52
tagayyür, 48–50
tahavvül, 37
Tarih-i İslam, 70
tâun, 46
teklif, 11
tesadûf, 13, 15, 17
tevekkül, 32
ücret, 26
vahdet, 54, 55
vahiyy, 9
veba, 36
vicdan, 20
vücub-u vücud, 54, 55
vücut
 vücut mertebeleri, 42–43
 vücut ve adem, 39
yağmur, 46
zaman, 49
zelzele, 4–18, 36, 46, 62, 71, 73
 Adapazarı zelzelesi, 63–64
 Erzincan zelzelesi, 18
 İzmir zelzelesi, 17, 19
zeval, 27–28
zındık, 70, 73
zikir, 24
zulüm, 11, 15

Esmâ-i İlâhiye İndeksi

Âdil, 12
 Âlîm, 54
 Cenâb-ı Hak, 25, 43, 73
 Fâtır, 42
 Fâtır-ı Bîmisal, 40
 Hakîm, 12
 Hâkim, 15
 Hakîm-i Kadîr, 44
 Hakîm-i Rahîm, 19, 55
 Hâlık, 16
 Hâlık-ı Arz ve Semâvât, 15
 Kadîr, 12, 54
 Kadîr-i Mutlak, 14, 55
 Kadîr-i Zülcelâl, 12, 14
 Kâinat Sultanı, 15
 Mahbub-u Lâyezâl, 20

Mahbub-u Sermedî, 20
 Mün'im, 21
 Müsemmâ, 21
 Rab, 14, 15
 Rahîm, 12
 Rahmân, 21, 46
 Rezzâk, 25
 Sabûr, 43
 Sâni, 16, 37, 48, 50, 51, 53
 Sâni-i Hakîm, 54
 Sâni-i Zülcelâl, 21, 40, 41, 42
 Şâfi, 25
 Vâcibü'l-Vücud, 42, 54
 Vâhib-i Hayat, 39
 Vâhid-i Ehad, 54
 Zât-ı Zülcelâl, 54

Şahıs İndeksi

Çelebi, 64	Hüsrev (Altınbaşak, Ahmed Hüsrev),
Doktor Duzi, 70	64, 72, 73
Ebu Bekir (r.a.) (Sıddık-ı Ekber), 11	İbrahim (a.s.), 20
Ebu Cehil, 11, 17	Muhacır Hafız Ahmed, 27
Eyyûb (a.s.), 22, 23, 31	Sabri (Arseven, santral, Nur iskele
memuru, siddik, hoca), 64

Mekân İndeksi

Adapazarı, 63, 64	Isparta, 64, 74
Amerika, 15	İzmir, 17, 19
Anadolu, 64, 74	Kastamonu, 15, 64, 74
Cûdi Dağı, 64	Rusya, 10
Denizli, 71	Sav Köyü (Sava), 65
Erzincan, 17	